

حسابداری سبز

دو مقوله‌ی توسعه‌ی پایدار و حفاظت و بهسازی در محیط‌زیست موضوعاتی اصلی هستند که در سراسر جهان بر چگونگی رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی به منظور فقرزدایی تاثیر می‌گذارند

سیدرضا سیدزاده‌فهم

مقدمه

همگام با رشد اقتصادی، فشار بر سیستم‌های طبیعی و منابع کره زمین شدت می‌گیرد. واقعیت تاسف‌بار این است که اقتصاد به رشد خود ادامه می‌دهد، اما محیط‌زیست که اقتصاد

حمایتی حیات خویش می‌انجامد، اقتصاد جهانی نیز با رشد مداومش، میزبانش، محیط‌زیست، را به آهستگی نابود می‌کند.

در جهان امروز برنامه‌ریزی اقتصادی در راستای اهداف توسعه، امری است لازم و

اجتناب‌ناپذیر. امروزه کشورهای پیشرفته محصول برنامه‌ریزی‌های دقیق و صحیح، و کشورهای جهان سوم محصول بی‌برنامه‌گی‌شان را می‌دروند. خوشبختانه در تمام جهان ضرورت حفاظت از محیط‌زیست^۱ به صورت اصلی مسلم و انکارناپذیر پذیرفته شده است.

در حال حاضر دو مقوله توسعه‌ی پایدار^۲ و حفاظت و

به آن وابسته است رشد نمی‌کند. اگر چه نمایه‌های اقتصادی از قبیل سرمایه‌گذاری، تولید و تجارت همه و همه مثبت نشان می‌دهند، اما نمایه‌های اساسی شرایط زیست‌محیطی هر روز منفی‌تر می‌شوند. مثلاً جنگل‌ها کوچک‌تر می‌شوند، خاک‌ها فرسوده‌تر می‌شوند، دمای هوا افزایش می‌یابد. همان‌گونه که رشد مداوم سرطان نهایتاً با از بین بردن میزبانش به انهدام سیستم

شاخص‌های اقتصادی می‌انجامد و استفاده‌کنندگان مختلف را قادر می‌سازد تا تصمیماتی بگیرند که پشتوانه‌ی توسعه‌ی پایدار است. هم‌چنین حسابداری محیط زیست^۲ دارای مضامین مختلف و استفاده‌های زیادی است. حسابداری محیط زیست می‌تواند پشتوانه‌ی حسابداری منابع طبیعی^۴ در سطحی گسترده، حسابداری بوم‌شناسی^۵ در سطح ادارات محلی، و حسابداری مالی، حسابداری صنعتی یا حسابداری مدیریت در سطح کوچک باشد.

مزایای حسابداری محیط زیست

مزایای اصلی حسابداری محیط زیست را به طور خلاصه

می‌توان به شرح زیر بیان نمود:

- سیستم مناسب حسابداری محیط زیست، یک معیار حمایت‌کننده برای دستیابی به توسعه پایدار است که تا اندازه‌ای ابزار اصلی برای اندازه‌گیری، کنترل و تصمیم‌گیری می‌باشد.
- مخارج زیست محیطی، چه هزینه‌ی سرمایه‌ای چه هزینه‌ی جاری به طور چشم‌گیری روز به روز افزایش می‌یابد.
- مدیریت نیاز به اطلاعات مالی درباره‌ی مخارج زیست محیطی دارد.
- برنامه‌ریزی هزینه‌های اساسی نیاز به اطلاعات مالی دارد.
- هزینه‌های محیط زیست ممکن است در حساب‌های سربرار پنهان شوند یا به گونه‌ای دیگر نادیده گرفته شوند.
- نیاز بهره‌مندان (دولت، سرمایه‌گذاران، وام‌دهندگان، بانک‌ها، سازمان‌های غیردولتی و غیره) به اطلاعات مالی در زمینه‌ی عملکرد زیست محیطی سازمان‌های مختلف رو به افزایش است.
- بسیاری از فعالیت‌های زیست محیطی کمی است، ماهیت مالی دارند و بنابراین تاثیر به‌سزایی بر هزینه‌ها، دارایی‌ها و بدهی‌های سازمان‌ها دارند.
- بدیهی است که هر واحد تجاری یک ستاده‌ی اصلی و یک ستاده ثانوی دارد که آلودگی محیط زیست از جمله آن است. اگر واحد تجاری جهت تعدیل یا جلوگیری از آن هزینه‌ای نپردازد، آنگاه اشخاص ثالث جامعه می‌بایست متحمل آن شود.
- خطرات زیست محیطی ممکن است منجر به بدهی‌های زیست محیطی^۶ هنگفتی شوند و متعاقباً سازمان یا واحد تجاری ممکن است متحمل پرداخت‌های زیادی شود که به طور جدی بر ۱۳ موقعیت نقدینگی و مالی اش اثر می‌گذارد.

بهسازی محیط زیست موضوعاتی اصلی هستند که در سراسر جهان برچگونگی رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی به منظور فقرزدایی تاثیر می‌گذارد. توسعه‌ی پایدار است که بتواند با حفظ محیط زیست، رشد اقتصادی کشور را به گونه‌ای تضمین کند که ضمن افزایش رفاه نسل حاضر منابع لازم را برای تامین رفاه نسل‌های آینده باقی بگذارد.

محیط زیست و رشد اقتصادی

در اکثر کشورها یکی از مهم‌ترین مشکلات محیط زیست، کم‌رنگی ملاحظات زیست محیطی در سیاست‌ها و برنامه‌های کلان است. علت اصلی این موضوع لحاظ نکردن آن در تولید ناخالص داخلی کشورها است. سرمایه‌گذاری در سطح برنامه‌ریزی‌های کلان اقتصادی معمولاً به سمت بخش‌هایی سوق پیدا می‌کند که سهم عمده‌ای در تولید ناخالص داخلی دارند. لذا چنانچه ارزش‌گذاری مناسبی از منابع زیست محیطی به عمل نیاید سرمایه‌گذاری در این بخش متناسب با ارزش واقعی این منابع در تولید ناخالص داخلی به وجود نمی‌آید و باعث تضعیف منابع زیست محیطی می‌شود.

یک ضرورت کلیدی وارد ساختن منابع، سودها و زیان‌های زیست محیطی به معادله‌ی اقتصادی است. حسابداری زیست محیطی نقش مهمی در ارائه‌ی اطلاعات محیط زیست به استفاده‌کنندگان مختلف در تمام سطوح بازی می‌کند. کانون توجه حسابداری جنبه‌های اقتصادی محیط زیست است.

رابطه‌ی حسابداری و محیط زیست

علاقه‌ی وافری به حفاظت محیط زیست در تمام سطوح وجود دارد که این امر با صدور مقررات زیست محیطی در بسیاری از کشورها نمود یافته است. دولت‌ها برای جلوگیری از انحطاط محیط زیست در جستجوی راه‌حل‌های جدیداند. واضح است که حفاظت محیط زیست به یک سیستم مدیریتی مستقل نیاز دارد. سیستم اطلاعات حسابداری نیز به عنوان یکی از بخش‌های مهم سیستم اطلاعات مدیریت می‌تواند نقش به‌سزایی در ارائه‌ی اطلاعات زیست محیطی ایفا نماید. حرفه‌ی حسابداری می‌تواند اطلاعات مناسبی را با افشای مناسب چگونگی ارائه‌ی دارایی‌ها و بدهی‌های زیست محیطی، و چگونگی انعکاس مخارج مصرف شده برای محیط زیست، به مدیریت ارائه کند. ورود محیط زیست به سیستم حسابداری به اصلاح

ادارات محلی و در سطح کوچک وابسته و حسابداری مالی، حسابداری صنعتی یا حسابداری مدیریت داخلی شرکت پشتیبانی کند. در ادامه اصطلاحات مختلف حسابداری سبز تشریح می‌گردد.

حسابداری محیط‌زیست: در سطوح پایین، به معنی وارد کردن به حوزه‌ی بحث حسابداری مسائل شامل حسابداری مالی، حسابرسی گزارش‌ها و حسابداری مدیریت محیط‌زیست است.

حسابداری مدیریت محیط‌زیست: به معنی مدیریت محیط‌زیست و عملکرد اقتصادی از طریق اجراء و توسعه‌ی سیستم‌ها و روش‌های مناسب مربوط به محیط‌زیست می‌باشد که ممکن است شامل گزارشگری و حسابرسی در بعضی از شرکت‌ها شود. حسابداری مدیریت محیط‌زیست معمولاً شامل هزینه‌یابی چرخه‌ی زندگی، ارزیابی سودها و برنامه‌های راهبردی برای مدیریت محیط‌زیست می‌شود.

حسابداری صنعتی محیط‌زیست: به بحث درباره‌ی رفتار هزینه‌های محیط‌زیست می‌پردازد تا به حسابداری بهای تمام شده‌ی کامل، و شامل شناسایی، ارزیابی و تخصیص هزینه‌ی قراردادهای، هزینه‌های زیست‌محیطی و هزینه‌های اجتماعی مربوط به دادرسی‌ها، تولیدات، فعالیت‌ها و یا بودجه‌ها است. واژه‌ی هزینه‌های زیست‌محیطی حداقل به دو جنبه‌ی مهم اشاره دارد:

- ۱) به تنهایی به هزینه‌هایی که مستقیماً بر هزینه‌های خصوصی اثر می‌گذارد اشاره می‌کند.
- ۲) هم چنین می‌تواند شامل هزینه‌هایی برای افراد، جامعه و محیط‌زیست در مواقعی باشد که یک شرکت پاسخ‌گوی هزینه‌ی اجتماعی نیست.

حسابداری زیست‌بوم‌ها: در موارد فراوانی، واژه‌ی حسابداری زیست‌بوم‌ها برای اشاره به گزارش‌های مبتنی بر داده‌های طبیعی استفاده شده است. به‌علاوه حسابداری زیست‌بوم‌ها نوعی از حسابداری محیط‌زیست است. از این لحاظ حسابداری زیست‌بوم‌ها اساساً برای تدارک طرح‌های مدیریت دارایی‌ها در سطح ادارات محلی استفاده شده است. چنین طرح‌هایی، ابزاری جهت ارزیابی شرایط و چرخه‌ی عمر هر دارایی طبیعی خاص ارائه می‌کند.

حسابداری منابع طبیعی: واژه‌ی حسابداری منابع طبیعی بعد از وارد کردن جنبه‌های زیست‌محیطی در سیستم حساب‌های ملی مطرح می‌شود. جایی که تاکید بر دارایی‌های طبیعی، زوال در

● مدیریت صحیح منابع در یک نگرش دوستانه با محیط‌زیست منجر به فواید مستقیمی، هم چون صرفه‌جویی یا کاهش هزینه‌ها، یا فواید غیرمستقیمی، هم چون ایجاد سرفق‌لی بالاتر یا تصویری بهتر از سازمان، می‌شود.

● وجود یک نگرش دوستانه به محیط‌زیست مزیت رقابتی برای سازمان‌ها ایجاد می‌کند.

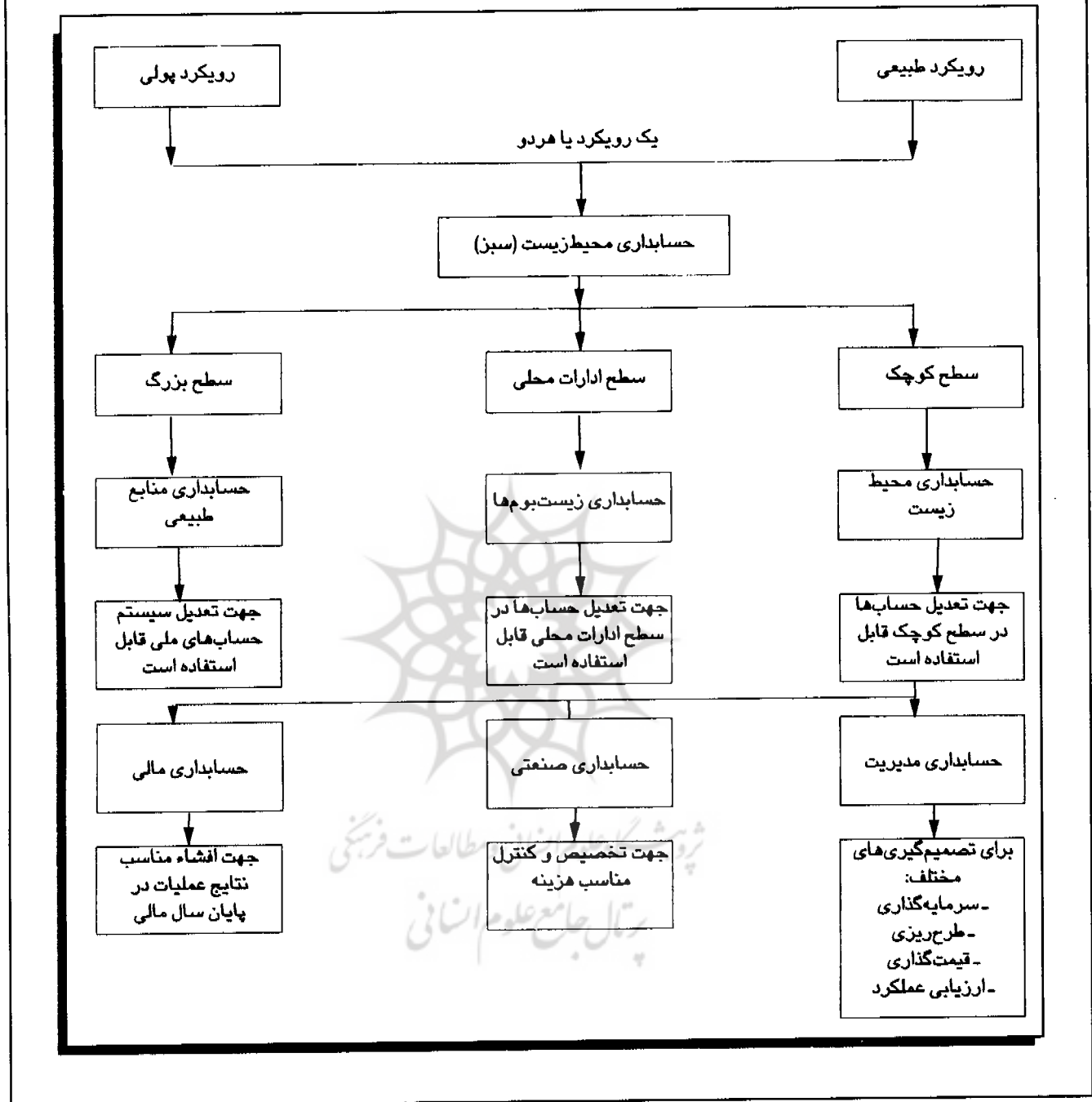
● حسابداری هزینه‌ها و عملکرد محیط‌زیست می‌تواند پشتیبان توسعه‌ی سازمان و اجرای سیستم مدیریت محیط‌زیست^۷ (EMS) و اعتبارنامه‌ی ISO ۱۴۰۰۰ باشد.

به دلایل فوق، این باور وجود دارد که حسابداری باید نسبت به اندازه‌گیری، ارزیابی و افشاء عملکرد زیست‌محیطی در صورت‌های مالی یا پیوست‌های آن مسئول باشد. شکی نیست که اندازه‌گیری عملکرد زیست‌محیطی به سیستم‌های حسابداری بستگی دارد اما برای این منظور به اطلاعات بیشتری در مقایسه با اطلاعات مرسوم حسابداری نیاز است. رویکرد پولی به مسائل زیست‌محیطی، به طور کلی درست نیست. اما اقتصاددانان و حسابداران مجبورند تا بهترین برآوردها را برطبق فنون رایج به دست دهند.

حسابداری سبز

کانون توجه روش‌های حسابداری تنها به جنبه‌های اقتصادی است. جنبه‌های زیست‌محیطی سیستم حسابداری، خصوصاً دارایی‌های (منابع) طبیعی و نقصان‌پذیر، به عنوان حسابداری سبز نامیده می‌شود. واژه‌ی سبز در ۳۰ سال گذشته در ارتباط با مسائل زیست‌محیطی مختلف، خیلی زیاد استفاده شده است. در بسیاری موارد از این واژه برای نامیدن سازمان‌ها و ادارات استفاده می‌شود. حسابداری سبز واژه‌ای کلی است که دربرگیرنده‌ی حسابداری محیط‌زیست، زیست‌بوم‌ها یا منابع طبیعی است. اما افزون بر این حسابداری محیط‌زیست نیز یک واژه‌ی کلی است زیرا به معنی هماهنگی ابعاد مختلف محیط‌زیست در سطوح بزرگ یا کوچک می‌باشد که در سطح کوچک قابلیت اجرایی بیشتری دارد.

حسابداری محیط‌زیست سیستمی است که از توسعه‌ی پایدار، یعنی کسب سود بیش‌تر، به‌ویژه از شرکت‌های انرژی چند ملیتی، پشتیبانی می‌کند. حسابداری محیط‌زیست دارای معانی و کاربردهای زیادی است. حسابداری محیط‌زیست می‌تواند از حسابداری درآمد ملی^۸، حسابداری زیست‌بوم‌ها در سطح

اصطلاحات فیزیکی و طبیعی، آخرین بقایای منابع و به علاوه تغییرات ایجاد شده در این منابع ارائه می شوند. هیچ نوع ارزش ریالی، برطبق این رویکرد تعیین نمی شود. آنگاه رویکرد پولی به این دلیل پدیدار شد که داده های رویکرد طبیعی نیازمندی های حسابداری محیط زیست را برآورده نمی کرد.

با این وجود، رویکرد طبیعی از آن رو اهمیت دارد که ۱۵ اطلاعات فیزیکی درباره ی منابع طبیعی و بالتبع اطلاعات آماری ادامه در صفحه ۶۶

کیفیت آن و ... به علت رسیدن به شاخص های اقتصادی تعدیل شده نسبت به محیط زیست مانند درآمد ملی ناخالص می باشد.

رویکرد طبیعی^۹ در مقابل رویکرد پولی^{۱۰} بیان دو رویکرد مطرح به حسابداری محیط زیست با ارزش می باشد. نخست رویکرد طبیعی را ملل متحد پیشنهاد کردند. برطبق این رویکرد عملکردهای زیست محیطی برحسب

آینده‌ی حسابداری

آینده‌ی حسابداری فوق‌العاده روشن است و روی هم رفته مادامی که معاملات و رویدادهای محلی، ملی، جهانی و بین‌المللی وجود دارد به تجزیه و تحلیل‌ها، ارزیابی‌ها و پیشنهاد‌های حسابداران نیاز خواهد بود

ترجمه: رضا نعمتی کشتلی

دلیل این‌که ایالات متحده در این عرصه یک رهبر بین‌المللی می‌باشد آن است که سیستم حسابداری توسعه یافته‌ای دارد. به این ترتیب سرمایه‌گذاران می‌توانند صورت‌های مالی را با اطمینان بررسی کنند و به سرمایه‌گذاری بیش‌تری تشویق شوند. در

واقع مباحثات می‌کنیم که یکی از مهم‌ترین صادرات ما سیستم گزارشگری مالی است. یک سوم کشورهای جهان بدون وضع استانداردهای سخت‌گیرانه‌ی حسابداری نمی‌توانند آرزوی موفقیت اقتصادی داشته باشند. چرا که هیچ سرمایه‌گذاری تمایل ندارد سرمایه‌اش را به مخاطره بیندازد، مگر آن‌که بتواند ریسک سرمایه‌اش را به‌طور کمی محاسبه کند. بدون حسابداری تجارت آزاد معنی ندارد. به

چکیده

از آنجا که بیش‌تر تصمیمات مدیران تبعات مالی دارد، بنابراین نظام اطلاعات حسابداری به دلیل اهمیت نقش اطلاعات مالی در تصمیم‌گیری از اهمیت بیش‌تری در مقایسه با سایر نظام‌های اطلاعاتی برخوردار است. به

همین منظور بیش از ۵۰ نفر از رهبران جوامع حسابداری دعوت شده‌اند تا تعریفی از نقش حسابدار در سال ۲۰۱۰ ارائه دهند. آنچه آشکار شد این است که آینده‌ی حسابداری فوق‌العاده روشن است و روی هم رفته مادامی که معاملات و رویدادهای محلی، ملی، جهانی و بین‌المللی وجود دارد به تجزیه و تحلیل‌ها، ارزیابی‌ها و پیشنهاد‌های حسابداران نیاز خواهد بود.

این ویژگی‌ها ایجاد کننده‌ی رابطه بین مقررات‌گذاران، اعضای حرفه و صاحب‌کاران است. شاید تنها تغییری که در کار حسابداران رسمی آینده به وجود خواهد آمد، تغییر ارائه صورت‌های مالی سالانه یا سه ماهانه به ارائه صورت‌های مالی هم زمان و برخط باشد. برای اکثر افراد، کار ساده‌ای خواهد بود که مثلاً از رایانه بخواهند درآمدها و هزینه‌ها را به صورت گزارش‌های مالی چاپ کند. ولی نقش حسابداران رسمی اعتباردهی به مبالغ و طبقه‌بندی درآمدها و هزینه‌ها است، آن‌سان که مدیران، سرمایه‌گذاران، مالکان و بانکداران به نتایج آن‌ها اطمینان نمایند.

سیاست‌ها، روش‌ها و راه‌کارهای حسابداری موارد زیر تعدادی از وضعیت‌هایی است که در حسابداری مورد نیاز خواهد بود:

حسابداران رسمی شاغل در فعالیت‌های عمومی: بیش‌تر حسابداران رسمی کار خود را در یک موسسه حسابداری آغاز می‌کنند. کسانی که روابطشان را به صورتی مطمئن با مالکان و مدیران موسسه شکل می‌دهند، فعالیت در بخش عمومی را تجربه‌ای متفاوت خواهند دید. برخی از آنها در سطح وسیعی به فعالیت عمومی خواهند پرداخت و بقیه ممکن است، موسسات کوچک یا بزرگی را انتخاب نمایند و شروع به فعالیت نمایند. باید توجه داشت که انتخاب فعالیت در بخش عمومی به معنی پای‌بندی به تغییرات و توسعه‌ی رویدادهای مالی است. در فعالیت‌های عمومی فرصت‌های تخصصی زیادی وجود دارد، برخی برای کمک گرفتن در تصمیم‌گیری‌های مالی از نظرات تخصصی مالی مشاوران استفاده خواهند کرد. اکثر آنها در یک یا دو صنعت یا شرکت‌ها تخصص پیدا خواهند کرد. برخی از آنها هم در خصوص قوانین مالیاتی فعالیت خواهند کرد و در جهت ارائه راه‌کارهایی برای حداقل کردن مالیات فعالیت خواهند کرد. برخی دیگر وظیفه‌ی تجزیه و تحلیل و پیش‌بینی فرصت‌های جدید را برعهده خواهند گرفت.

حسابداران رسمی در بخش خصوصی: بیش‌تر حسابداران بلافاصله در بخش صنعت، دولت یا موسسات غیرانتفاعی به کار مشغول می‌شوند و یا بعد از چند سال فعالیت در بخش عمومی به بخش خصوصی وارد می‌شوند. برخی تحلیل‌گر ۱۷ می‌شوند و در خصوص کارایی عملیاتی، ارزیابی مالی،

همین دلیل نقش حسابداران در ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای هر نقطه‌ای از جهان، اهمیت فزاینده‌ای می‌یابد. سرانجام آینده‌ی حسابداری آن است که اگر شما از بهترین‌ها و مستعدترین‌ها هستید از شما دعوت می‌شود تا در یکی از بزرگ‌ترین چالش‌ها شرکت نمایید، و یک حسابدار رسمی شوید.

مقدمه

با وجود این که پیش‌بینی آینده ناممکن است ولی غالباً روندها و شاخص‌هایی وجود دارند که این امکان را فراهم می‌آورند تا بتوانیم آینده را به صورت اجمالی پیش‌بینی کنیم. به همین منظور بیش از ۵۰ نفر از صاحب‌نظران حرفه حسابداری دعوت شدند تا این شاخص و روندها را بررسی کنند و برخی از آنها را تعیین کنند. موضوع خیلی ساده است، هر یک از این صاحب‌نظران نظر خاص خود را در مورد نقش حسابدار در ۱۰ سال پس از این دارند و از طرفی دانشجویانی نظیر شما نیاز دارند تا سیاست حرفه‌ی حسابداری را بشناسند. این صاحب‌نظران درباره‌ی این موضوع بحث کرده‌اند و شما در زیر برخی از اطلاعات مربوط به موسسات حسابداری آینده را در شش سطح ملاحظه کنید. این اطلاعات تعیین‌کننده‌ی آینده نیستند، بلکه تنها انتظارات و دیدگاه‌های افراد صاحب‌نظر در عرصه‌ی کسب و کار می‌باشد. این شش سطح عبارتند از:

- سیاست‌ها، روش‌ها و راه‌کارهای حسابداری.
- محیط کار موسسات حسابداری.
- نقش حسابداران غیررسمی در موسسات حسابداری.
- انواع خدمات ارائه شده توسط موسسات حسابداری برای صاحب‌کاران.
- عدم درک عموم از واقعیت.
- فعالیت دانشگاهی، جهت انجام خدمات جهت‌دار.
- حسابداری زبان تجارت است. حسابداری، تجزیه و تحلیل چگونگی استفاده از پول در موسسات تجاری، سازمان‌های غیرانتفاعی، دولت و اشخاص است و خواهد بود. هرگاه، پول در میان باشد، موضوع حسابداری اولین چیزی است که به نظر می‌رسد. حسابداران آینده باید حلال مسائل و مشکلات بدیع، عنصری ماهر در کارهای تیمی، کاربر نابغه‌ی فناوری و کارشناس زیرک مسائل قانونی باشند.

طراحی و پیش‌بینی (بودجه‌بندی) فعالیت می‌کنند. بقیه نیز به عنوان بخشی از مدیریت در مشاغلی هم چون کنترلر، مدیر مالی یا مدیر اجرایی فعالیت می‌کنند. بایستی توجه داشت که طراحی سیستم‌های رایانه‌ای که جریان پول در شرکت‌ها را ردیابی می‌کنند از وظایف حسابداران رسمی می‌باشد.

حسابداران: همه ساله هزاران دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی حسابداری از دانشگاه‌ها وارد عرصه کار می‌شوند. ولی برای گرفتن گواهینامه‌ی حسابدار رسمی اقدام نمی‌کنند. آنها در کارهایی نظیر سیستم‌های رایانه‌ای، تنظیم اظهارنامه‌های مالیاتی، بانکداری، بیمه و سایر سرمایه‌گذاری‌ها و صدها موقعیت دیگر در زمینه‌های تجاری مشغول می‌شوند.

آینده: آنچه این فرصت‌های شغلی را با هم مرتبط می‌کند، همان اصطلاح پول است. یک واحد تجاری بدون ایجاد پول برای مالکان از بین خواهد رفت. یک موسسه‌ی غیرانتفاعی نمی‌تواند بدون دریافت و پرداخت پول وظایف اجتماعی خود را انجام دهد و دولت بدون داشتن توانایی دریافت مالیات و توزیع پول موجودیت نخواهد داشت. هر رویدادی در جامعه به سیستم مالی بستگی دارد، در حقیقت حسابداری یک فناوری و مجموعه‌ای از مقررات است که همه سیستم‌های مالی بر مبنای آن می‌باشد و حسابداران کارشناسانی هستند که قوانین و مقررات را به عنوان مرجع رویدادهای مالی به کار می‌برند. از آغاز شکل‌گیری جوامع متمدن، حسابداران و حسابداری نقش مهمی را بازی کرده‌اند. مادامی که تغییر ارزش، بخشی از تعاملات بشری باشد به حسابداری و حسابدار نیاز است. به‌طور خلاصه به عنوان یک اصل حسابداری شما از تعداد بی‌شماری حق انتخاب برخوردار هستید چرا که شما یک کارشناس شناخته شده در رویدادهای مالی هستید و در مجموع اگر شما در امتحان CPA قبول شوید می‌توانید به عضویت گروه تصمیم‌گیران فعالیت‌های عمومی، تجاری یا سایر بخش‌های خصوصی نائل شوید. شما خیلی موفق خواهید بود چرا که به خدمات کارشناسی شما نیاز است.

محیط کار موسسات حسابداری

حسابداری نیز مانند سایر حرفه‌ها به کارها پاداش می‌دهد. پزشکان، وکلا و حسابداران رسمی در یک محیط پرتوقع اجرا و تولید زندگی می‌کنند. محیط کار به ندرت

خسته کننده است. ارتباطات مداوم با تصمیم‌گیران سطح بالا و تبادل آراء عقاید با آنها، انگیزش یادگیری، استفاده از فناوری، تفاوت و گوناگونی انتشارات و انعطاف‌پذیری برنامه‌ها به رضایت و مطالبات مجریان رده بالا کمک می‌کند. از حسابداران اضافه‌کاری خواسته می‌شود، به‌ویژه در مراحل معین از پروژه و فصول پرکاری، اما آنچه بدیهی به نظر می‌رسد فصل پرکاری پایانی دارد. به‌طور متوسط حسابداران بیش از ساعات معینی که در مقررات آمده است کار نمی‌کنند. ۲۲۵۰ الی ۲۵۰۰ ساعت در سال (۴۵ الی ۵۰ ساعت) در هفته میزان نرمال آن است. همان‌طور که تقاضا برای پرسنل شایسته افزایش می‌یابد، میل به تعدیل محیط کار با نیازها و طرز زندگی کارمندان افزایش خواهد یافت. تا سال ۲۰۱۰ مدل‌های کار در موسسات حسابداری گوناگون خواهند شد. برخی از مدل‌ها با استفاده از فناوری از نظر زمانی و مکانی انعطاف نسبتاً زیادی ایجاد می‌کند و سایر مدل‌ها ساعات را برای تطبیق مفاهیم خانواده و زندگی - کار با ترجیحات شخصی ترکیب خواهند کرد. برای مثال شخصی ممکن است با تقبل بدهی به صورت شش ماهه بخواهد در ساخت یا خرید خانه تسریع کند یا شخص دیگری بخواهد کار را به ۲۴ ساعت در هفته کاهش دهد تا بتواند به خانواده‌اش رسیدگی کند. در مجموع ترکیبی از تجربه‌های موفق بدون توجه به زمان آن یک معیار اولیه برای پیشرفت است. مدارکی وجود دارد که نشان می‌دهد صورت حساب‌های مبتنی بر ساعت تا سال ۲۰۱۰ از رده خارج خواهد شد. حسابداران در واحدهای تجاری، موسسات غیرانتفاعی، دولت و سایر موقعیت‌ها نوعاً یک حقوق سالانه و سودهایی مطابق با انتظارات شغلی خود دریافت خواهند کرد. ولی یک موسسه‌ی حسابداری، صرف نظر از اندازه‌ی موسسه، شبیه به یک محیط تجاری کوچک کارآفرین می‌باشد، و سرانجام هرکس در قبال آنچه تولید می‌کند پول دریافت می‌کند. شاید بیش‌تر مشکلات مربوط به گذار از محیط دانشگاهی به محیط موسسات حسابداری در این مفهوم نهفته باشد که هر دقیقه ارزش دارد. افراد حرفه‌ای با تجربه هر دقیقه از وقتشان را ارزش‌یابی می‌کنند.

نقش حسابداران غیررسمی در موسسات حسابداری

با افزایش هزینه‌ی حسابداران رسمی، کاهش دسترسی

سایر خدمات موسسات حسابداری به صاحبان کار	برخی از خدمات موسسات حسابداری متوسط
۱- رسیدگی به تقلب و کلاهبرداری	۱- تحلیل و ترکیب‌ها
۲- ارزشیابی	۲- منافع/پاداش
۳- طراحی روش‌ها و فرایندها	۳- طراحی راهبردی
۴- مدیریت قرارداد	۴- پشتیبانی و مشاوره در مورد دعاوی حقوقی/حل منازعات
۵- مطالعات بهبود سود/گردش وجه نقد	۵- کارهای بزرگتر
۶- استخدام اعضای جدید/مدیریت منابع انسانی	۶- رسیدگی به تقلب و کلاهبرداری/کنترل داخلی
۷- طراحی جانشین	۷- سرمایه‌گذاری‌ها/خدمات مالی
۸- ارزیابی و بررسی محل	۸- ارزیابی ریسک
۹- بررسی رعایت قوانین ایالتی و فدرال	۹- مشاوره در مورد سیستم‌های رایانه‌ای
۱۰- مشاوره‌ی بازاریابی	۱۰- تجارت الکترونیک

کار عرضه می‌کنند. این خدمات ریشه در حسابداری دارند ولی مجموعه‌ی مهارت‌های مورد نیاز برای فراهم کردن این خدمات برای صاحب کار جدا از تمرین و تجربه‌ی حسابداران است. به همین ترتیب ممکن است حسابداران غیررسمی برای انجام این خدمات به کار گرفته شوند. طی دو دهه‌ی گذشته تعداد و انواع حسابداران غیررسمی که کارهای حسابرسی و مالیاتی را تحت نظارت حسابداران رسمی انجام می‌دهند به آرامی افزایش یافته است. طی دهه‌ی آینده انتظار داریم که این تعداد به صورت دراماتیک افزایش یابد، به دو دلیل: ۱- کمبود بحرانی حسابداران رسمی؛ ۲- بی‌میلی صاحب کار به پرداخت نرخ‌های صورت حساب‌های حسابداران رسمی.

انواع خدمات ارائه شده توسط موسسات حسابداری غیررسمی
صاحب کار

در حال حاضر صدها نوع خدمات وجود دارد که حسابداران به صاحبان کار ارائه می‌کنند. یک حسابدار رسمی نمی‌تواند در مورد اعتبار یک صورت مالی نظری بیان کند که دیگران به آن تکیه کنند و هم زمان خدماتی را برای صاحب کار انجام دهد به طوری که بر قضاوتش درباره‌ی آن صورت‌های مالی تأثیر گذارد. برای مثال اگر یک موسسه‌ی حسابداری یک بانک را حسابرسی کند و آن بانک همان موسسه را برای بررسی نرم‌افزار مدیریت وجه نقد به کار

بسه دانش‌آموختگان حسابداری و افزایش دراماتیک فرصت‌ها برای خدمات مشاوره‌ای در موسسات تجاری، موسسات انتخاب اندکی دارند. ولی با این حال نیروی کار خود را با حسابداران غیررسمی و غالباً با غیر حسابداران تکمیل می‌کنند. رشد و سودآوری سیستم‌های خدمات مشاوره‌ای یک مثال اولیه است چون حسابداران در مورد مسیر و کنترل جریان وجه نقد در واحد تجاری آگاهی دارند و برای توسعه‌ی سیستم‌های خدمات مشاوره‌ای، یک انتخاب طبیعی به شمار می‌روند. ولی کمیسیون بورس اوراق بهادار اخیراً در مورد افزایش‌های بالقوه‌ی سودهای موسسات حسابداری بیان کرده است که بیشتر موسسات حسابداری اندازه و جریان درآمدهایشان را با ایجاد واحدهای خدماتی بیرون از حسابداری سنتی به صورت دراماتیک افزایش داده‌اند. برای انجام این کار آنها ده‌ها هزار حسابدار غیررسمی یا افراد غیر حسابدار را به عنوان مشاور سیستم به کار گرفته‌اند. امروزه هر پنج موسسه‌ی بزرگ حسابداری کار مشاوره را رها کرده‌اند یا بزودی رها خواهند کرد. تقریباً همه‌ی موسسات حسابداری در حال رشد به انواع خدمات غیررسمی مشغول هستند. بیشتر آنها خدمات فرعی هم چون خدمات مشاوره‌ی سرمایه‌گذاری، تحقیق و بررسی موارد تقلب و کلاهبرداری، اثبات و انجام دعاوی حقوقی، ارزشیابی، طرح‌های مشاوره‌ای یا اداری سودآور و خدمات منابع انسانی برای صاحب

اطلاعیه مهم

CPE

6

جامعه حسابداران رسمی ایران درباره آموزش حرفه‌ای مستمر «احم»

همکاران و اعضای محترم

چنانچه مستحضرید آموزش حرفه‌ای مستمر «احم» از الزامات تشکیل‌دهنده حرفه‌ای است. براساس ضوابط فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC) آموزش حرفه‌ای مستمر جزء الزامات اجباری تشکیل‌دهنده عضو تلقی، و افزون بر این پیش‌بینی ضوابط انضباطی به منظور اطمینان یافتن از رعایت مفاد آن نیز الزامی شده است. اساس آموزش حرفه‌ای مستمر حفظ صلاحیت حرفه‌ای حسابداران رسمی در بلندمدت است. هدف‌های آموزش حرفه‌ای مستمر به قرار زیر است:

- دانش فنی و مهارت‌های حرفه‌ای اعضا را در سطحی قابل قبول حفظ کند و بهبود بخشد.
- اعضای حرفه را در به‌کارگیری تکنیک‌های جدید، شناخت پیشرفت‌های اقتصادی و ارزیابی آثار آن بر صاحبکاران، کارفرمایان و کار اعضا و نیز برآورده کردن انتظارات گوناگون جامعه از حسابداران یاری کند.
- نظام اقتصادی کشور، در کل اطمینان یابد، اعضای حرفه، از دانش فنی و مهارت‌های حرفه‌ای مورد نیاز برای ارائه خدمات خود برخوردارند. پیشنهاد فدراسیون بین‌المللی حسابداران آن است که هر عضو باید حداقل ۳۰ ساعت آموزش در سال یا ۹۰ ساعت آموزش در هر دوره سه‌ساله را بگذرانند. پیشنهاد اولیه در جامعه ۲۰۰ امتیاز برای اولین دوره دوساله (آزمایشی) است که این امتیاز برحسب مورد به ساعت تبدیل و اعلام خواهد شد. ۲۰۰ امتیاز مزبور حدود ۱۰۰ ساعت آموزش حرفه‌ای مستمر پیش‌بینی می‌شود.
- ششمین موضوع تعیین شده در مجله حسابدار، مقاله «ارزیابی متوازن» است که توسط محمدمهدی حمیدزاده و آقای حسین کاظمی تهیه شده و دارای ۱۵ امتیاز آموزش حرفه‌ای است. ضمن سپاسگزاری از دست‌اندرکاران مجله حسابدار مجموعه سوالات تشریحی در صورت امکان به نحو مناسب منتشر خواهد شد.

۱- در ارزیابی متوازن برای ارزیابی عملکرد از چه معیارهایی استفاده می‌شود؟

الف) مالی

ب) عملیاتی

ج) مالی و عملیاتی

د) مالی و اداری

۲- شناسایی نیازهای مشتریان و تامین آن، رضایت مشتریان را به همراه دارد سه بخش اصلی این نیازها کدام است؟

الف) زمان، کیفیت، هزینه‌ها

ب) زمان، خدمات بعد از فروش، هزینه‌ها

ج) کیفیت، خدمات بعد از فروش، هزینه‌ها

د) زمان، تضمین محصول کیفیت

۳- کدام فرایندها زنجیره ارزش سازمان را تشکیل می‌دهند؟

الف) عملیاتی، خدمات بعد از فروش، کیفیت

ب) مالی، عملیاتی، اداری

ج) نوآوری، عملیاتی، خدمات بعد از فروش

د) مالی، عملیاتی، نوآوری

۴- خدمات فعالیت‌های فاقد ارزش افزوده معمولاً چه چیزی به دنبال دارد؟

الف) افزایش کیفیت

ب) کاهش قیمت

ج) افزایش، رقابت، افزایش تولید

د) افزایش کیفیت، کاهش قیمت

۵- کدام گزینه از مزایای اجرای ارزیابی متوازن است؟

الف) محدود کردن معیارهای عملکرد

ب) افزایش تولید

ج) توجه به معیارهای عملیاتی به جای معیارهای مالی

د) تامین نیازهای مشتریان

۶- کدام گزینه از معیارهای اندازه‌گیری برای سنجش و ارزیابی موفقیت در انجام فرایند نیست؟

الف) افزایش ضریب کارایی

ب) بهبود کیفیت

ج) کاهش میزان ضایعات و دوباره‌کاری

د) افزایش ثروت سهامداران

۲۰ سوال تشریحی

ارزیابی متون را با سایر روش‌های اندازه‌گیری عملکرد و سیستم‌های کنترلی مقایسه کنید و تفاوت‌های آن را بنویسید؟

ارزیابی متوازن

جامعه حسابداران رسمی ایران
آموزش حرفه ای مستمر (احم)
مطالعه این مقاله و پاسخ درست به سوال های طرح شده
در صفحه ۲۱ این مجله ۱۵ امتیاز دارد

محمد مهدی حمیدی زاده
حسین کاظمی

یکی را انتخاب نمایند. اندازه‌های مالی نتایج عملیات سازمان را اندازه‌گیری می‌کنند و اندازه‌های عملیاتی، فعالیت‌ها و اقداماتی را اندازه می‌گیرند که برای بهبود عملکرد آینده سازمان انجام شده‌اند. نتایج پژوهش‌های انجام شده حاکی از این است که مدیران نیز خواستار ارائه‌ی بینابینی از

اندازه‌های مالی و عملیاتی هستند.

به منظور تشخیص سلامت سازمان باید ارزیابی عملکرد با هر دو اندازه‌ی مالی و عملیاتی انجام شود. این ترکیب ارزیابی عملکرد، "ارزیابی متوازن"^۱ نامیده می‌شود. ارزیابی متوازن مانند عقربه‌ها و نمایشگرهای درون کابین هواپیماست. برای عملیات پیچیده هدایت یک هواپیما، خلبان به اطلاعات کاملی از جنبه‌های گوناگون پرواز احتیاج دارد. خلبان به اطلاعاتی در مورد سوخت، سرعت باد، ارتفاع، قدرت تحمل، مقصد و دیگر

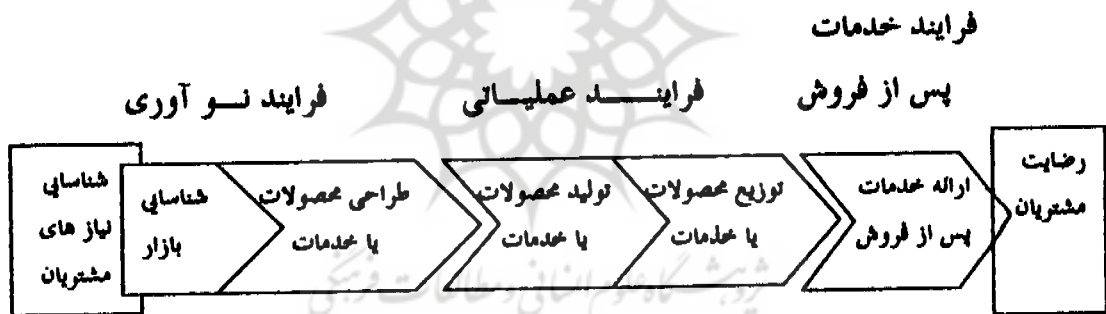
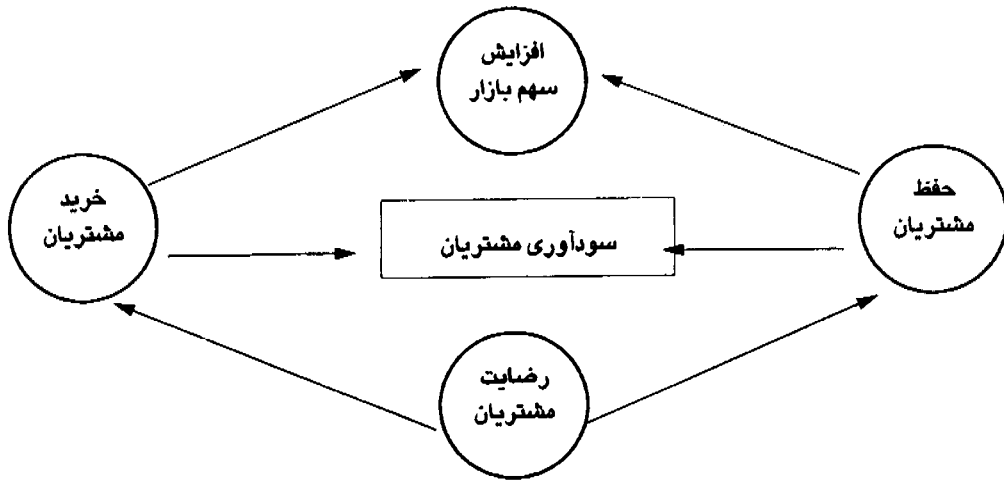
مقدمه

این نوشتار روش جدیدی را برای اندازه‌گیری عملکرد سازمان‌ها نشان می‌دهد. اکثر روش‌های اندازه‌گیری عملکرد سنتی، اساساً بر اندازه‌های مالی مانند بازدهی سرمایه‌گذاری‌ها یا سود هر سهم تاکید می‌کنند. اندازه‌های سنتی عموماً مربوط به

نتایج عملیات انجام شده هستند و ممکن است علائم همراه‌کننده‌ای برای بهبود مداوم و ابداعات ضروری در محیط تجاری امروزی باشند.

عده‌ای عقیده دارند که اندازه‌های مالی را فراموش کنید و اندازه‌های عملیاتی مانند چرخه‌ی زمانی (زمان لازم برای تولید یک واحد محصول)، بهبود کیفیت و حداکثر کردن توان عملیاتی را توسعه دهید. در این صورت، نتایج مالی نیز به دنبال آن‌ها خواهند آمد. اما مدیران نباید از بین اندازه‌های مالی و عملیاتی

شکل ۱ افزایش سهم بازار

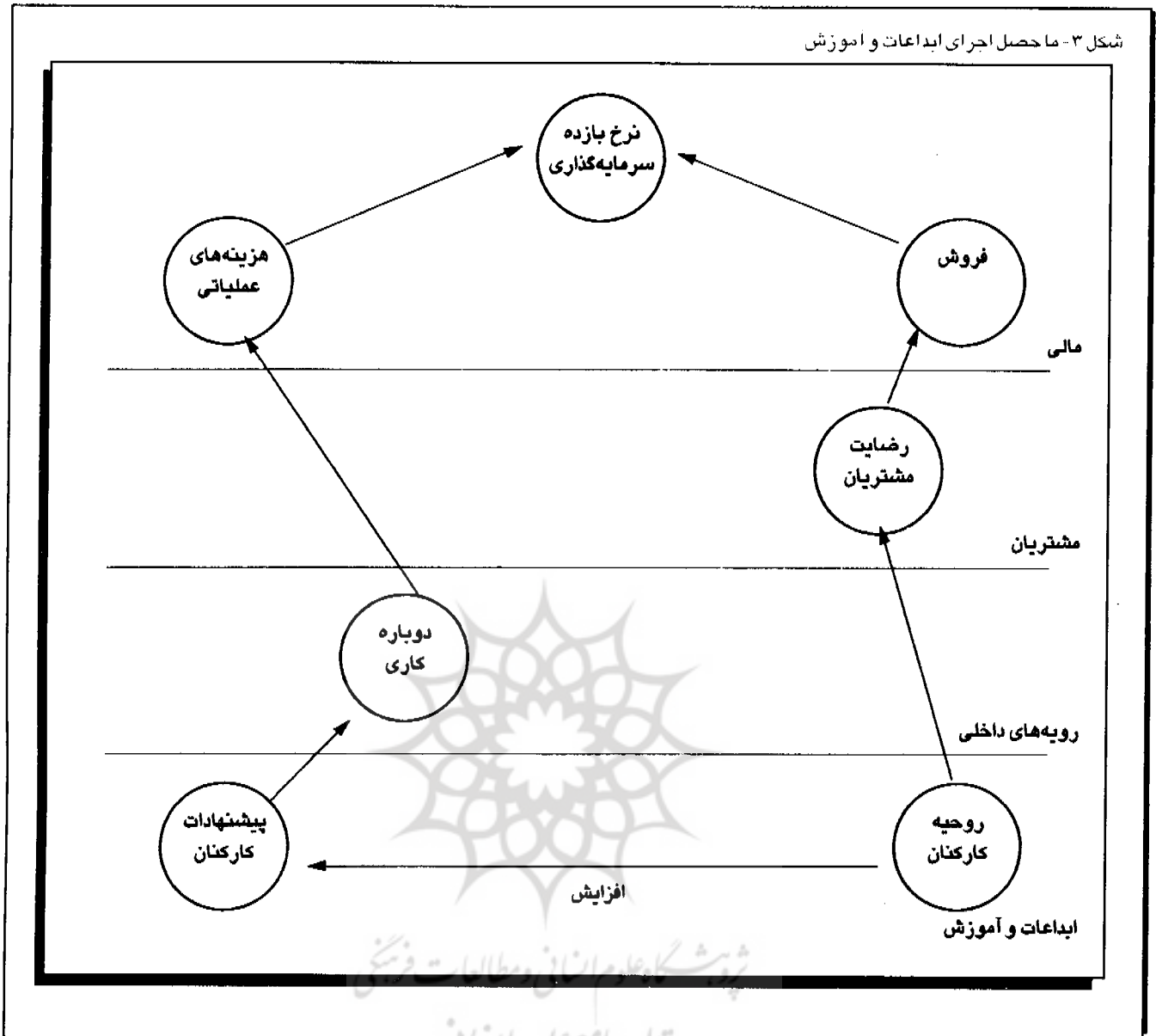
مشتریان

پرسش کلیدی: برای دستیابی به اهدافمان، چگونه باید در برابر مشتریان ظاهر شویم؟ عملکرد سازمان از دیدگاه مشتریان یک اولویت در محیط تجاری - رقابتی امروزی است. بنابراین اولین دیدگاه ارزیابی متوازن تاکید بر چگونگی دیدگاه‌های مشتریان سازمان است. امروزه در بسیاری از سازمان‌ها کمیته‌ای وجود دارد که به مشتریان و تامین نیازهای آنان می‌پردازند. ارزش دادن به مشتری یکی از اصول عادی این کمیته‌ها است. ارزش متوازن درصدد آن است که مدیران اظهارات این کمیته را که درباره‌ی سرویس‌دهی به مشتریان است ارزیابی کنند تا مقاصد واقعی مشتریان نشان داده شود.

شناسایی نیازهای مشتریان و سعی و تلاش در جهت تامین

نشانه‌هایی که محیط فعلی و آینده را نشان می‌دهند نیازمند است. به این نکته‌ی اساسی باید توجه شود که تکیه‌ی صرف بر یکی از ابزارها می‌تواند خطرناک باشد. به همین قیاس، امروزه به دلیل پیچیدگی اداره‌ی یک سازمان، مدیران باید اطلاعات جامع و کاملی از قسمت‌های مختلف سازمان خود داشته باشند. ارزیابی متوازن سازمان را از چهار جنبه‌ی متفاوت اما مرتبط بررسی و ارزیابی می‌کند و بر پاسخ چهار پرسش زیر تاکید دارد:

- ۱) مشتریان چگونه ما را می‌بینند؟ (دیدگاه مشتریان^۱)
- ۲) چه چیزی را باید عالی انجام دهیم؟ (دیدگاه داخلی^۲)
- ۳) آیا می‌توانیم ارزش ایجاد کنیم و بهبود را تداوم دهیم؟ (دیدگاه ابداعات و آموزش^۳)
- ۴) چگونه باید به سهامداران نگاه کنیم؟ (دیدگاه مالی^۴)

می‌دهد که محصول یا خدمت جدید فرایند زنجیره‌ی ارزش^۷ را طی کند (یعنی از مرحله‌ی تحقیق و توسعه محصول یا خدمت جدید تا مرحله عرضه آن به بازار). کیفیت، به مفهوم انطباق با استانداردها یا مطابقت با جدول زمان‌بندی تحویل است. کیفیت، سطح مطلوبیت و کیفیت محصولات را آن طور که مشتریان مشخص کرده‌اند اندازه‌گیری می‌کند و هم چنین تحویل به موقع محصولات یا خدمات توسط سازمان را می‌سنجد. هزینه‌ها شامل قیمت اقلام مورد نظر و هر هزینه‌ی دیگری است که ممکن است مشتری در استفاده از آن قلم متحمل شود. برای مثال یک مشتری ممکن است مایل باشد هرگاه تحویل به مقدار صحیح و در زمان تعهد شده و محل تحویل مورد نظر صورت گیرد قیمت^{۲۳} بیشتری بپردازد.

این نیازها موجبات رضایتمندی مشتریان را فراهم می‌آورد. زمانی که مشتریان احساس رضایتمندی نمایند معاملات بیش‌تری را با سازمان انجام می‌دهند و جریان ورودی نقد به سازمان افزایش می‌یابد و بدین ترتیب متابعی فراهم می‌آید تا انتظارات سایر ذی‌نفعان نیز نظیر سهامداران، دولت و کارکنان تامین گردد (به نمایشگر ۱ نگاه کنید).

به همین جهت نیازهای مشتریان به سه بخش عمده تقسیم می‌شود: زمان، کیفیت، و هزینه‌ها. زمان تحویل^۸، زمان مورد نیاز برای تسامین نیازهای مشتریان را اندازه‌گیری می‌کند. برای محصولات یا خدمات موجود، زمان تحویل، از زمان دریافت سفارش تا زمان ارائه‌ی محصول یا خدمت به مشتری می‌باشد. برای محصولات یا خدمات جدید، زمان تحویل، زمانی را نشان

نظام حسابداری و گزارشگری مالی پرتغال

دکتر محسن خوش طینت

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

علیرضا خالقی

قاسم بولو

دانشجویان دوره دکترای حسابداری

مقدمه

دو واقعه‌ی اساسی بر تاریخ چند ساله‌ی اخیر کشور پرتغال سایه افکنده است: رشد تدریجی اقتصاد و پذیرفتن جایگاه گزارشگری مالی شرکت‌ها. که اولی در ۱۹۷۴ پس از لغو قوانین استبدادی و معرفی سیاست‌های دموکراتیک آغاز شد و دیگری در سال ۱۹۸۶ در نتیجه‌ی عضویت در اتحادیه‌ی اروپا و اوج جریان گشودن مرزها و آزادسازی اقتصاد به وجود آمد.

این کشورها همانند سایر کشورهای جنوب اروپا دارای سیستم قانونی مبتنی بر قانون رم می‌باشد. ساختار اصلی قوانین تجاری و مالیاتی این کشور به زمان ناپلئون باز می‌گردد که با گذر زمان به منظور تطبیق با تغییرات اجتماعی و اقتصادی بازمینی شده‌اند. در قوانین تجاری این کشور، گونه‌های متفاوتی از ساختار شرکت‌ها معرفی شده است که مهم‌ترین آن‌ها شرکت‌های سهامی^۱ و شرکت‌های خصوصی با مسئولیت محدود^۲ می‌باشند.

ورود پرتغال به اتحادیه‌ی اروپا و الزام به رعایت چهارمین و هفتمین منشور

نیز بر گزارشگری مالی شرکت‌ها موثر بوده و هستند. صورت‌های مالی شرکت‌ها شامل ترازنامه، سود و زیان و یادداشت‌های توضیحی است. شرکت‌های کوچک‌تر از اندازه‌ای مشخص می‌توانند صورت‌های مالی فشرده و خلاصه ارائه نمایند. این صورت‌ها می‌بایست تصویر درست و منصفانه‌ای از وضعیت و عملکرد شرکت‌ها را ارائه کنند و به همراه گزارش مدیریت، و در صورت لزوم گزارش حسابرسی، به منظور استفاده‌ی عموم به اداره ثبت تجاری^۸ تسلیم شود.

نحوه‌ی حسابداری و گزارشگری بانک‌ها و دیگر موسسات مالی و هم چنین شرکت‌های بیمه، با قواعد روش‌های حسابداری متفاوت است. روش‌های حسابداری بانک‌ها را بانک پرتغال^۹ و روش‌های حسابداری شرکت‌های بیمه را انجمن بیمه‌ی پرتغال^{۱۰} تعیین می‌کنند.

آخرین اصلاحیه‌ی روش‌های حسابداری که در ۱۹۹۲ منتشر گردید، صورت‌های مالی تلفیقی را برای تمام شرکت‌های تحت کنترل شرکتی اصلی الزامی نمود. البته برخی شرکت‌ها به

اتحادیه‌ی اروپا، موجبات تجدید نظر در قوانین تجاری را فراهم آورد. در نوامبر ۱۹۸۶ قانون شرکت‌های تجاری^۳ منتشر شد که براساس آن شرکت‌های پرتغالی می‌بایست صورت‌های مالی یکسانی را تهیه نمایند. تا آن زمان چگونگی عملیات حسابداری عمدتاً از طریق قوانین مالیاتی مشخص می‌شد و در ۱۹۷۷ در عمل طرح حسابداری رسمی پرتغال^۴ به منظور آسان‌تر نمودن روش تعیین درآمد مشمول مالیات شرکت‌ها طراحی شد و به افشای اطلاعات مالی شرکت‌ها به منظور نشان دادن عملکرد و وضعیت مالی آنها نپرداخته بود.

قانون مالیات، قبل از تجدید نظر، شامل مجموعه‌ای از روش‌ها و قواعد ارزش‌گذاری و ثبت بود که برای تهیه‌ی صورت‌های مالی نیز به کار گرفته می‌شد. پس از اصلاح قوانین مالیاتی و متعاقباً اجباری شدن روش‌های حسابداری جدید^۵ در ۱۹۸۹، روش‌ها و قواعد مذکور تنها برای مقاصد مالیاتی به کار گرفته شد. علاوه بر این، بورس‌های سهام لیسبون^۶ و پورتو^۷ که در آنجا سهام و سایر اوراق بهادار شرکت‌ها معامله می‌شود

دلالتی، از قبیل کوچکی اندازه یا تعلق به شرکتی اصلی که در یکی از کشورهای عضو اتحادیه اروپا به ثبت رسیده است، از این قاعده مستثنی گردیده اند. ولی به هر حال کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، در صورت مقتضی، باید صورت‌های مالی تلفیقی سالانه منتشر نمایند. در مجمع عادی سالانه سهامداران باید صورت‌های مالی تلفیقی گروه نیز تصویب شود. این صورت‌ها باید حسابرسی شده باشد و همراه با گزارش مدیریت از گروه تلفیقی به اداری ثبت شرکت‌ها ارائه شود.

تمام شرکت‌هایی که از اندازه‌ی مشخصی بزرگ‌ترند، شامل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس، موسسات اعتباری و شرکت‌های بیمه، باید حسابرسی شوند. حسابرسان توسط مجمع عادی سالانه‌ی سهامداران و برای حداقل ۳ سال انتخاب می‌شوند. علاوه بر این، شرکت‌هایی که مشمول حسابرسی اجباری نیستند با رای بیش از ۵ درصد سهامداران نیز می‌توانند تقاضای انتخاب حسابرس را داشته باشند. حسابرسان کشور پرتغال عضو انجمن‌های حرفه‌ای هستند و باید از طریق **کانون حسابداران رسمی**^{۱۱} که مسئولیت انتشار استانداردهای حسابداری را نیز برعهده دارد، به رسمیت شناخته شوند.

تاریخ حسابداری کشور پرتغال را می‌توان به ۵ دوره تفکیک نمود. اولین دوره از آغاز تشکیل ملت پرتغال در ۱۱۴۳ آغاز شد و تا قرن پانزدهم ادامه داشت. در این دوره، پرتغال کشوری پیشرو در تجارت و کشتیرانی به حساب می‌آمد، ولی به نظر می‌رسد که حسابداری حالت بدوی و ابتدایی داشت. دوره‌ی دوم که از قرن ۱۶ تا نیمه‌ی اول قرن ۱۸ طول کشید، دوره‌ی

به‌کارگیری حسابداری دو طرفه بود لیکن هیچ‌گونه مدارک و مستنداتی در تایید این نظر وجود ندارد. در دوره‌ی سوم که از اواسط قرن ۱۸ شروع شد و تا اوایل قرن بیستم ادامه داشت تجارت، اقتصاد و حسابداری به صورت قانون‌مند درآمد. در این دوره موسسه‌ای با فرمان پادشاه برای آموزش حسابداری و بازرگانی ایجاد شد و کتاب‌هایی نیز برای این امر تهیه و نگارش گردید. در ۱۸۸۸ با تلاش عده‌ای از حقوقدانان و سیاستمداران، قانون تجارت با اقتباس از قوانین فرانسه تهیه شد که شامل الزاماتی جهت نگهداری دفاتر حسابداری بود. گفتنی است که هنوز هم برخی از مواد این قانون مثل نگهداری دفاتر روزنامه و کل به قوت خود باقی است. این دفاتر می‌بایست ظرف ۱۹ روز نوشته شده و به مدت ۱۰ سال نگهداری شوند و صفحات آن نیز می‌بایست توسط مقامات مالی کشور مهور گردد.

به نظر می‌رسد که دوره‌ی چهارم از اواخر دهه‌ی ۱۹۲۰ آغاز گردید، یعنی زمانی که حسابداری به عنوان یک دانش در کنار اقتصاد و تجارت قرار گرفت. کتاب‌های متعددی در این دوره به رشته تحریر درآمد و نویسندگان مشهوری در زمینه‌ی حسابداری پا به عرصه وجود گذاشتند. نشریه‌ی حسابداری با عنوان **بررسی‌های حسابداری و تجارت**^{۱۲} در ۱۹۳۳ منتشر شد و تاکنون نیز انتشار آن ادامه دارد. ولی با همه‌ی این‌ها آموزش حسابداری در این دوره رشد قابل توجهی نداشت و حسابداری در دانشکده‌های حقوق و اقتصاد تدریس می‌گردید.

دوره‌ی پنجم هم زمان با تحولات شگرفی است که در ۲۰ ساله‌ی اخیر در زمینه‌ی اقتصاد، سیاست و نتیجتاً حسابداری این کشور به‌وقوع پیوسته است. این تحولات با چشم‌پوشی این کشور از مستعمرات آفریقایی‌اش که مخارج زیادی را

در برداشت، و عضویت در اتحادیه‌ی اروپا در ۱۹۸۶ آغاز گردید. پرتغال از این تاریخ به عنوان عضوی از جامعه‌ی اروپا، توجه بیشتری به اقتصاد، حسابداری و گزارشگری مالی معطوف داشته است.

قبل از عضویت در اتحادیه‌ی اروپا، توسعه‌ی حسابداری تحت تاثیر تفکر فرانسوی قرار داشت. قبل از انقلاب ۱۹۷۴، پژوهش‌هایی را وزارت دارایی به منظور تدوین طرح جامع توسعه و بهبود سیستم‌های حسابداری برای تعیین مناسب‌تر سود مشمول مالیات شرکت‌ها انجام داد. که نتیجه‌ی آن معرفی روش حسابداری عمومی فرانسه (مصوب ۱۹۵۷) به عنوان بهترین الگو بود. اگر چه در قرن نوزدهم قوانین و نظریات فرانسوی تاثیر به‌سزایی در قوانین تجاری پرتغال داشت لیکن این اثر در سال‌های اخیر به‌شدت رو به افول است.

توسعه‌ی دانش حسابداری از طریق قانونی کردن تشکیل کمیته‌ی استانداردهای حسابداری^{۱۳} و هم چنین تصویب طرح حسابداری رسمی^{۱۴} در ۱۹۷۷ گامی رو به جلو تلقی می‌شد. ولی تحول اصلی توسط سیاستمداران و اقتصاددانان اوائل دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ و از طریق تدوین طرح جامعی در خصوص قانون‌گذاری در حسابداری ایجاد گردید. در نوامبر ۱۹۸۹ نسخه‌ی تجدید نظر شده‌ی طرح حسابداری، به منظور رعایت هفتمین منشور عمومی اتحادیه‌ی اروپا بازنگری شد.

به رغم همه‌ی این تغییرات، هنوز هم قوانین مالیاتی تاثیر قابل توجهی بر حسابداری مالی دارد. هر چند که به مرور این نقش کم‌رنگ‌تر می‌گردد. در حال حاضر، جنبه‌هایی از حسابداری مانند ارزش‌گذاری موجودی‌ها، تجدید ارزیابی و استهلاک دارایی‌های ثابت و ذخایر کاهش ارزش دارایی‌ها بیشتر تر از سایر جنبه‌ها تحت تاثیر **۲۵** قوانین مالیاتی هستند.

پرتغال همانند سایر کشورهای اروپایی، انجمن‌های حرفه‌ای متعددی برای حسابداری و حسابرسی دارد و در حال حاضر بزرگ‌ترین موسسات بین‌المللی حسابداری فعالیت گسترده‌ای در این کشور دارند. حرفه‌ی حسابداری شامل حسابداران رسمی مورد تایید وزارت دارایی می‌باشد. طبق قوانین مالیاتی قبل از اصلاحات ۱۹۸۸، حساب‌نامه‌های شرکت‌ها که به منظور پرداخت مالیات تهیه می‌شد، می‌بایست به امضای یک حسابدار رسمی، در مقام مسئول حسابداری شرکت، می‌رسید. اما در پی اصلاح این قوانین، ضرورتی ندارد که حسابداران شرکت‌ها از بین حسابداران رسمی باشند.

حرفه‌ی حسابرسی شامل حسابرسان قانونی تایید شده توسط وزارت دادگستری می‌باشد. **کانون حسابرسان قانونی**^{۱۵} به عنوان شخصیت حقوقی حسابرسان رسمی، مسئولیت تدوین استانداردهای حسابرسی را نیز به عهده دارد. علاوه بر افراد عضو این سازمان، موسسات خصوصی حسابرسی، موسسات حرفه‌ای بین‌المللی و هیئت بازرسان مالی^{۱۶} که بخشی از وزارت دارایی است نیز می‌توانند وظیفه‌ی حسابرسی قانونی صورت‌های مالی سالانه‌ی شرکت‌ها را انجام دهند. موسسات حسابرسی خصوصی، علاوه بر حسابرسی، خدمات حسابداری، نرم‌افزاری، مالیات و مشاوره نیز ارائه می‌کنند. شرکت‌های سهامی و هیئت حسابرسان قانونی^{۱۷} داشته باشند که تعداد آنها ۳ یا ۵ نفر است و اغلب برای دوره‌ای کم‌تر از سه سال انتخاب می‌شوند.

علاوه بر حسابرسی قانونی، برخی از شرکت‌های بزرگ از موسسات حسابرسی بین‌المللی درخواست انجام حسابرسی مستقل مطابق استانداردهای بین‌المللی حسابرسی می‌نمایند.

نسخه‌ی فعلی طرح حسابداری رسمی در اکتبر ۱۹۸۹ منتشر شد. و در ۱۹۹۱ به منظور ملحوظ نمودن هفتمین منشور عمومی اتحادیه‌ی اروپا، تکمیل گردید. طرح حسابداری رسمی از چهارده بخش تشکیل می‌شود و تنها شامل مسائل مربوط به حسابداری مالی است و حسابداری صنعتی را در بر نمی‌گیرد.

مسئولیت تهیه و ارائه‌ی صورت‌های مالی با هیئت مدیره‌ی شرکت‌ها است. صورت‌های مالی می‌بایست برای اخذ تصمیمات اقتصادی مفید باشند و به منظور کارایی بیشتر تر بازار سرمایه و ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی مدیریت منتشر شود.

استفاده‌کنندگان شامل سرمایه‌گذاران، وام‌دهندگان، کارگران، بستانکاران و سایر نهادهای قانونی و به طور کلی عموم می‌باشند. در فهرست استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از مدیریت نام برده نمی‌شود. چرا که اطلاعات مورد نیاز مدیریت بیش‌تر از طریق حسابداری صنعتی تامین می‌شود که این بخش از حسابداری، استانداردگذاری نشده است.

خصوصیت کیفی اصلی اطلاعات صورت‌های مالی قابل فهم بودن آنها توسط استفاده‌کنندگان است. مفید بودن صورت‌های مالی به ۳ خصوصیت مربوط بودن، قابل اتکا بودن و قابلیت مقایسه بستگی دارد. یکی از اهداف طرح حسابدار رسمی تشویق استاندارد نمودن عناوین و طبقات حساب‌ها است. بدین منظور طرح کلی ساختار حساب‌ها، از طریق ارائه‌ی تراز کل در متن طرح حسابدار رسمی ارائه شده است. با این حال شرکت‌ها می‌توانند عناوین حساب و کدگذاری متفاوتی را ملاک عمل قرار دهند.

صورت‌های مالی، گزارش و افشاهای

مورد نیاز برای شرکت‌های سهامی و شرکت‌ها با مسئولیت محدود یکسان است و شامل موارد زیر است:

- (۱) ترازنامه، صورت سود و زیان و یادداشت‌های صورت‌های مالی.
 - (۲) گزارش هیئت مدیره.
 - (۳) گزارش هیئت حسابرسی.
 - (۴) صورتجلسه‌ی مجمع عمومی در خصوص تصویب حساب‌ها و تقسیم سود.
- بین سال‌های ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۰ باید این مدارک در روزنامه‌ی رسمی و روزنامه‌ای که در محل اصلی شرکت توزیع می‌شد، منتشر می‌گردید و در اختیار سازمان ثبت شرکت‌ها نیز قرار می‌گرفت. از ۱۹۹۰ درج آنها در روزنامه الزامی نیست. اطلاعات فوق می‌بایست یک ماه قبل از تاریخ مجمع عمومی سهامداران در دفتر مرکزی شرکت برای اطلاع سهامداران موجود باشد. در طرح حسابدار رسمی شکل و محتوای صورت‌های مالی شامل ترازنامه، سود و زیان و یادداشت‌ها مشخص گردیده است. صورت‌های مالی شرکت‌های کوچک می‌تواند به صورت خلاصه تهیه شود.
- گزارش هیئت مدیره شامل بررسی وضعیت و میزان توسعه‌ی فعالیت‌های شرکت می‌باشد. در این گزارش باید وقایع مهمی که تا پایان سال مالی به وقوع پیوسته، چگونگی پیشرفت‌های آتی شرکت، فعالیت‌های تحقیق و توسعه و اطلاعاتی درباره‌ی تحصیل سهام خزانه ارائه شود. طبق قانون، شرکت‌ها باید توسط حسابرس قانونی ذی‌صلاح که عضو هیئت حسابرسی شرکت نیز هست حسابرسی شوند. این الزام به دو عامل بستگی دارد:
- (۱) شکل واحد تجاری (کلیه‌ی شرکت‌های سهامی باید حسابرسی شوند).
 - (۲) اندازه‌ی شرکت. طبق این ضابطه کلیه‌ی شرکت‌های با مسئولیت محدودی که برای دو سال پیاپی دو یا سه شرط زیر را داشته باشند مشمول حسابرسی قانونی هستند:

اصول برترین تمهیدات حسابرسی نهادهای بین‌المللی

اصول برترین تمهیدات حسابرسی نهادهای بین‌المللی، به منظور ارتقای شفافیت و پاسخ‌گویی در سازمان‌های دولتی و غیردولتی، به منظور افزایش اعتماد عمومی و بهبود مدیریت مالی، تدوین شده است. این اصول بر مبنای استانداردهای بین‌المللی حسابرسی و با در نظر گرفتن نیازهای کشورهای در حال توسعه تدوین شده است.

نوشته:

Intosi Working Group on the Audit International Institution

ترجمه: ابوالفضل یوسف نژاد

یا بدون آن بین دو یا چند کشور یا سازمان دولتی تاسیس شده و در آن منافع مالی مشترکی داشته و آن را سرپرستی می‌نمایند.

هدف این نهادها می‌تواند دستیابی به همکاری بین‌المللی در ارتباط با موضوعات اقتصادی، فنی، اجتماعی، فرهنگی یا انسانی باشد. این هدف با همکاری حوزه‌های

نهادهای بین‌المللی، اساساً با مشارکت یا تضمین‌های دولت‌های عضو از محل وجوه عمومی تاسیس می‌شوند. موسسات عالی حسابرسی علاقه‌مندند که سازمان‌های بین‌المللی شفافیت و پاسخ‌گویی شایسته‌ای داشته باشند و قویا اعتقاد دارند که نظام‌های مستقل و سازمان یافته‌ی

نظارتی، امنیت، مالی، تحقیقات علمی، محیط زیست یا اجرای پروژه‌های مختلف می‌باشد.

اعضای اینتوسای براین باورند که پاسخ‌گویی، شفافیت اداری و مدیریتی در برخی سازمان‌های بین‌المللی با استانداردهای موجود مطابق نیست و نظام‌های حسابرسی آن‌گونه که باید کارآمد نمی‌باشد. در بسیاری موارد، نظام‌های حسابرسی سال‌ها پیش

حسابرسی موجبات کنترل و شفافیت بیشتری را جهت نیل به اثربخشی، کارایی و صرفه‌اقتصادی این سازمان‌ها فراهم می‌نمایند.

در ذیل تعریفی برای توصیف اصول برترین تمهیدات حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی ارائه می‌شود:
یک سازمان بین‌المللی سازمانی است که براساس موافقت‌نامه

تدوین شده است و روی موفقیت در تعاملات این‌گونه موسسات بیش‌تر تمرکز دارند تا اطمینان از مصرف درست و اثربخش اعتبارات دولتی.

در نتیجه، اختیارات حسابرسی و نظام حسابرسی اغلب بی‌استفاده می‌باشند و حساب‌نامه‌ها و حسابرسی‌ها نیز بیش‌تر به فرایند بودجه متمایل هستند تا اقناع افکار عمومی از مصرف منابع دولتی به طریقی شفاف و معقول. سازمان ایتنوسای براین باور است که حسابرسی برون سازمانی اثربخشی عامل مهمی در مدیریت بهتر سازمان‌های بین‌المللی است و اعضای ایتنوسای مصمم به دست‌یابی به این هدف می‌باشند. از این‌رو سازمان و اعضای آن اقدام به ارتقاء نظام حسابرسی نموده‌اند تا با به رسمیت شناختن تخصص‌ها و استقلال جامعه‌ی نهادهای عالی حسابرسی در عرصه‌ی حسابرسی رعایت و عملکرد، نسبت به حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی دل‌گرم و تقویت شوند. در ۲۰۰۱ سازمان ایتنوسای کارگروهی با شرح وظایفی که از پی می‌آید تاسیس نمود: کنگره‌ی بین‌المللی هفدهم (اینکوسای) با تشخیص اهمیت این که موسسات عالی حسابرسی در صدد استقرار و حفظ سیستم مناسب حسابرسی منابع مدیریت شده توسط سازمان‌های بین‌المللی می‌باشند، توافق نمود که به کار تدوین رهنمودهایی در زمینه‌ی نظام حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی و رهنمودهای تکمیلی در کاربرد استانداردهای حسابرسی در این‌گونه سازمان‌ها ادامه دهد.

در ۲۰۰۴ اصول ذیل به‌عنوان بهترین نظام حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی توسط کارگروه مزبور تدوین شد و به تصویب کنگره‌ی هجدهم سازمان ایتنوسای رسید. این اصول را موسسات عالی حسابرسی، سازمان‌های بین‌المللی و نمایندگان ملی، و دولت‌های مربوط به کار خواهند بست.

نظام حسابرسی به منظور کارآمدی باید از این موارد اطمینان دهد:

- ۱- همه‌ی موسسات بین‌المللی مورد حمایت مالی دولت باید تحت حسابرسی موسسات عالی حسابرسی قرار گیرند تا به پاسخ‌گویی، شفافیت و مدیریت بهتر نایل شوند.

هم چنین اطمینان حاصل شود که حسابرسی برون سازمانی:

- ۲- در اجرای حسابرسی کاملاً مستقل است.

- ۳- اختیارات و قدرت کافی را در اجرای حسابرسی دارد به نحوی که به بهترین تجربه‌ی حسابرسی وجوه دولتی نایل می‌شود.

- ۴- منابع کافی و مناسب برای انجام حسابرسی داشته باشد.

- ۵- حق و اختیار گزارش نتایج و یافته‌های حسابرسی به کشورهای ذی‌نفع از کانال هیات رئیسه دارد.

- ۶- استانداردهای حرفه‌ای و اخلاقی مربوط را رعایت می‌کند.

- ۷- در فضایی باز و به روشی شفاف و عادلانه انتخاب می‌شود.

فصل ۲: توضیحاتی در خصوص اصولی برای بهترین نظام حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی

همه‌ی موسسات بین‌المللی مورد حمایت مالی دولت باید تحت حسابرسی موسسات عالی حسابرسی قرار گیرند تا به پاسخ‌گویی، شفافیت و مدیریت بهتر نایل شوند.

- ۱- موسسات عالی حسابرسی انحصاراً به منظور حمایت از سازمان‌های بین‌المللی در تدارک و استقرار مدیریت سالم شفاف و پاسخ‌گو تعیین شده‌اند. این امر از استقلال قانونی رویه‌های سنتی موسسات عالی حسابرسی در سطح ملی آنان پیروی می‌نماید. هم چنین موسسات عالی حسابرسی تجربه‌ای در زمینه‌ی کارشناسی و بررسی نیاز به افکار عمومی خواهند داشت تا به افکار عمومی اطلاعات موضوعات مالی ارائه نمایند.
- ۲- سازمان‌های بین‌المللی در اساسنامه با هم تفاوت دارند.

به عنوان نمونه آنها تحت قوانین بین‌المللی به عنوان یک نهاد قانونی تاسیس شده‌اند و ممکن است براساس اساسنامه خود به تعهدات مختلفی ملزم شوند. هیات رئیسه شامل نمایندگان همه‌ی کشورهای عضو در مورد این قوانین از جمله قوانین مالی، مقررات مربوط به مدیریت مالی، بودجه، حسابداری و حسابرسی تصمیم می‌گیرد. مدیریت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی را در چارچوب تعیین شده توسط هیات رئیسه اداره می‌کنند.

- ۳- نظام حسابرسی باید اطمینان حاصل کند که حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی به روش کارا و اثربخش انجام می‌گیرد. هم چنین نظام حسابرسی باید مصالح قانونی کشورهای عضو را نیز رعایت نماید.

- ۴- اثربخش‌ترین حالت این است که حسابرسی فقط توسط یک موسسه‌ی عالی حسابرسی انجام گیرد، ولی وقتی که سازمان‌های بین‌المللی رشد می‌کنند، به خصوص وقتی که اعضا، برنامه‌های بزرگی را بنا می‌نهند، مناسب‌تر این است که ۲ یا چند موسسه‌ی عالی حسابرسی عضو تعیین شوند. لذا کشورهای عضو ممکن است گروهی از حسابرسان را برای حسابرسی منصوب نمایند. فقط مواردی که موسسه‌ی بین‌المللی خیلی بزرگ باشد، معقول خواهد بود که گروهی از حسابرسان کل منصوب شوند، همان‌گونه که در سازمان ملل متحد (un) وجود دارد.

- ۵- انتصاب و تعیین یک موسسه‌ی حسابرسی برای

حسابرسی سازمان بین‌المللی به معنی انعطاف بسیار زیاد نظام حسابرسی و سهولت ارتباطات می‌باشد.

۶-۱- اگر دو یا چند موسسه‌ی عالی حسابرسی، حسابرسی سازمان بین‌المللی را انجام دهند، نظام حسابرسی کماکان کاملاً انعطاف‌پذیر خواهد بود. به علاوه این که موسسه‌ی بین‌المللی از این موضوع بهره‌مند خواهد شد که دیدگاه‌های متفاوتی در حسابرسی از آنها ارائه خواهد شد.

۷-۱- بعضی مؤسسات عالی حسابرسی تجربه وسیعی از حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی دارند در حالی که برخی دیگر تجربه‌ای کم‌تر دارند یا اصلاً بی‌تجربه هستند. تشریک مساعی بین این‌گونه مؤسسات عالی حسابرسی می‌تواند به نفع هر دو گروه باشد.

۸-۱- موسسه‌ی بین‌المللی حسابرس باید مداوماً ارزیابی کند که آیا تغییر و تکامل موسسه تغییریری در نظام حسابرسی به دنبال دارد یا خیر. در مواردی که اصولاً حوزه‌ی کاری و ساختار موسسه بین‌المللی تغییر می‌کند نظام حسابرسی در صورت لزوم باید خیلی دقیق و به روز تدوین شود.

حسابرس برون سازمانی در اجرای حسابرسی کاملاً مستقل است.

۱-۲- حسابرس مؤسسات بین‌المللی باید در تعیین حوزه‌ی حسابرسی، روش و منابع آن آزاد باشد.

۲-۲- حسابرس مؤسسات بین‌المللی باید مستقل از مدیریت باشد.

۳-۲- حسابرس نباید از کشورهای عضو دستورالعمل درخواست یا دریافت کند. اغلب مواقع حسابرس نیاز به بحث درباره‌ی موضوعات ریسک و روش حسابرسی با مدیریت یا کشورهای عضو دارد. اگر تصمیمات حسابرسی فقط توسط حسابرس اخذ شود، این روش جمع‌آوری اطلاعات ضروری متمرکز خواهد بود.

۴-۲- قوانین و مقررات مالی باید شامل مواردی باشند که تکلیف نماید حسابرس فقط توسط هیات رئیسه انتخاب شود و به آن پاسخگو باشد.

۵-۲- قوانین و مقررات مالی مربوط به حسابرس برون سازمانی باید تکلیف نمایند که حسابرسی محدودیتی در اجرای هر نوع وظیفه‌ی حسابرسی که در چارچوب وظایف برای رسیدن به اهدافی که لازم تشخیص می‌دهد ندارد.

۶-۲- فقط حسابرس باید مسئول اجرای حسابرسی شامل تعیین دامنه‌ی حسابرسی و روش انتخابی باشد.

۷-۲- فقط هیات رئیسه می‌تواند از حسابرس برای انجام حسابرسی خاص و اضافه کار حسابرسی درخواست نماید. حسابرس برای پذیرش چنین درخواستی، باید علاوه بر انجام وظایف محوله و اصلی خود، توانایی انجام حسابرسی خاص و اضافه کار حسابرسی را نیز داشته باشد. حسابرس باید مطمئن باشد که حسابرسی خاص و اضافه کار حسابرس با اختیارات و صلاحیتش سازگاری دارد.

۸-۲- استقلال حسابرس نباید توسط عوامل دیگری تحت تاثیر و تحت الشعاع قرار گیرد. عواملی مانند نبود اختیارات، منابع، حق گزارشگری، آن‌گونه که در قسمت‌های ذیل اصول ۳ تا ۵ شرح خواهیم داد.

۹-۲- باید دریافت کرد که حسابرس مستقل باشد. یعنی این که حسابرس باید در بررسی موضوعات حسابرسی بی‌طرف و عینیت‌گرا باشد، علایق شخصی نداشته باشد از هرگونه فشار خارجی آزاد باشد و گزارش نتایج خود را فقط براساس مدارک و شواهد به دست آمده و براساس استانداردهای مربوط بنا نهد.

حسابرس برون سازمانی باید اختیارات کافی در اجرای حسابرسی داشته باشد به نحوی که به بهترین تجربه حسابرسی و جوه دولتی نایل شویم.

۱-۳- هیات رئیسه مسئول ایجاد سیستم‌های موثری است که پاسخ‌گویی، شفافیت و سلامت عملکرد را ارتقا می‌دهد. و به این ترتیب سیستم‌های حسابداری منابع مالی اهدایی قابل اطمینانی ایجاد می‌کند.

نگهداری به منظور اطمینان از این که منابع مالی به خوبی مصرف می‌شوند. وظیفه‌ی حسابرس ارزیابی مستقل این سیستم‌ها می‌باشد. اما واضح است که بهترین حسابرسی نمی‌تواند سیستم مدیریت ناکارآمد و ناقص را تصحیح کند.

۲-۳- اختیارات حسابرسی باید شامل حسابرسی رعایت و حسابرسی عملکرد باشد. در این زمینه استانداردهای اینتوسای در مورد حسابرسی رعایت و حسابرسی عملکرد می‌تواند به کار آید.

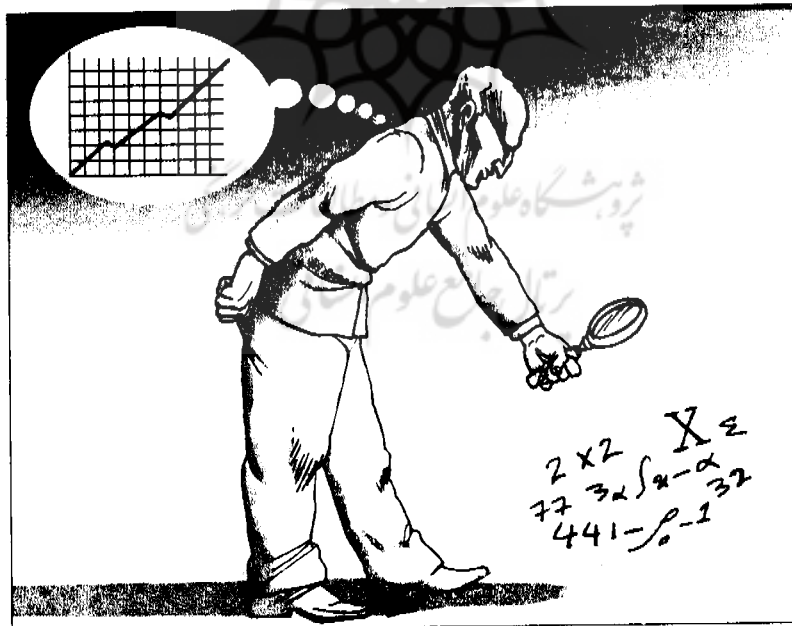
۳-۳- حسابرسی رعایت شامل موارد زیر می‌شود:

حسابرسی کنترل‌های داخلی و عملکرد حسابرس داخلی
حسابرسی درستی رویه‌های تصمیم‌گیری مدیریت در نهاد مورد رسیدگی و حسابرسی

۴-۳- حسابرسی عملکرد با اثربخشی، کارایی، و صرفه اقتصادی مرتبط است و شامل مواردی است که از پی می‌آید:
حسابرسی اقتصاد فعالیت‌های مدیریتی با تطبیق آنها با رویه‌ها و اصول مدیریت سالم و سیاست‌های مدیریت، حسابرسی کارایی

روش‌های تحلیلی در حسابرسی

سیده محمدرضا بنی فاطمی کاشی

قبول را گردآوری می‌کند. در واقع روش‌های حسابرسی عملیاتی هستند که حسابرس به منظور کسب اطلاعات، مدارک و شواهد کافی و قابل اطمینان انجام می‌دهد تا به استناد آنها قادر به اظهار نظر حرفه‌ای درباره‌ی صورت‌های مالی باشد. کیفیت یا قابلیت قبول بالای شواهد حاصل از

همان‌طور که در بند ۲ بخش ۲۰ استانداردهای حسابرسی، هدف و اصول کلی حسابرسی صورت‌های مالی، بیان شده است، هدف حسابرسی صورت‌های مالی این است که حسابرس مستقل بتواند درباره‌ی این که تا صورت‌های مالی از

روش‌های تحلیلی که می‌تواند با سرعت و صرف هزینه‌ی کم به دست آید و نیز کاربرد گسترده‌ی آنها در فرآیند حسابرسی موجب شده است که روش‌های تحلیلی به صورت یکی از مهم‌ترین روش‌های حسابرسی همواره مورد استفاده‌ی حسابرسان قرار

به دست آورد. (بخش ۵۰ استانداردهای حسابرسی - بند ۲). حسابرس مستقل با استفاده از روش‌های حسابرسی مختلفی شامل بازرسی، مشاهده، پرس‌وجو، دریافت تاییدیه، محاسبه و روش‌های تحلیلی شواهد حسابرسی کافی و قابل

تمام جنبه‌های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری تهیه شده است یا خیر، اظهار نظر کند. حسابرس مستقل برای این که بتواند به نتیجه‌گیری‌های منطقی دست یابد و براین اساس نظر حرفه‌اش را اظهار کند، باید شواهد کافی و قابل قبولی

گیرد. در این نوشتار موضوعاتی مورد بحث قرار می‌گیرد که موجب ارتقای کیفیت روش‌های تحلیلی مورد استفاده‌ی حساب‌برسان مستقل می‌شود.

تحلیلی مورد استفاده قرار می‌گیرد. بنابراین هر چه نتیجه مورد انتظار از ویژگی‌های کمی و کیفی بهتری برخوردار باشد اجرای روش تحلیلی با کیفیت مطلوب‌تر و اثربخشی بیشتر انجام می‌شود.

طبق بند ۳ بخش ۵۲ استانداردهای حسابرسی، روش‌های تحلیلی^۱ یعنی تجربه و تحلیل نسبت‌ها و روندهای عمده شامل پی‌جویی نوسان‌های و روابط مالی و غیرمالی به دست آمده که با سایر اطلاعات مربوط مغایرت دارد یا از مبالغ پیش‌بینی شده، انحراف دارد. روش‌های تحلیلی می‌تواند به شیوه‌های گوناگونی اجرا شود. دامنه‌ی این شیوه‌ها از مقایسه‌های ساده تا تجزیه و تحلیل‌های پیچیده متکی بر روش‌های آماری پیشرفته، گسترده است. انتخاب روش‌های تحلیلی، شیوه‌های اجرا و میزان استفاده حساب‌برس از آنها، به قضاوت حرفه‌ای حساب‌برس بستگی دارد.^۲

حساب‌برسان معمولاً از سه روش اساسی زیر برای تعیین نتیجه مورد انتظار استفاده می‌کنند.

(۱) تحلیل روند^۳: مقایسه مانده‌های یک حساب با مانده سال قبل یا روندی از مانده‌های دو یا چند دوره.

(۲) تحلیل نسبت^۴: مقایسه نسبت محاسبه شده برای سال جاری با نسبت مربوط در سال قبل، متوسط صنعت یا بودجه. این نسبت‌ها معمولاً بر مبنای اطلاعات صورت‌های مالی محاسبه می‌شوند.

(۳) روش‌های مبتنی بر الگو^۵: استفاده از اطلاعات مربوط به صنعت، اطلاعات عمومی اقتصادی، اطلاعات خروجی و سایر اطلاعات موجود در واحد مورد رسیدگی برای محاسبه نتیجه مورد انتظار. برای تعیین نتیجه مورد انتظار در روش‌های مبتنی بر الگو از دو روش آزمون منطقی بودن^۶ و تحلیل رگرسیون^۷ استفاده می‌شود.

روش‌های مبتنی بر روند و نسبت با روش‌های مبتنی بر الگو در دو موضوع اساسی زیر تفاوت دارند:

● در حالی که، محاسبه نتیجه مورد انتظار تلویحاً به تحلیل‌های روند و نسبت اشاره دارد، محاسبه نتیجه مزبور بر مبنای روش‌های مبتنی بر الگو صراحت دارد.

● در روش‌های مبتنی بر الگو از اطلاعات خروجی و عملیات و هم چنین اطلاعات مالی برای محاسبه مانده‌های مورد انتظار استفاده می‌شود.

طبق بند ۴ بخش ۵۲، روش‌های تحلیلی شامل ارزیابی نتایج حاصل از مقایسه اطلاعات مالی واحد مورد رسیدگی با اطلاعاتی مانند اطلاعات مقایسه‌ای دوره‌های قبل، نتایج مورد انتظار واحد مورد رسیدگی و اطلاعات مشابه در صنعت می‌باشد. بنابراین در اختیار داشتن یک نتیجه مورد انتظار پیش‌نیازی برای اجرای روش‌های تحلیلی است زیرا نتیجه مورد انتظار باید با مانده ثبت شده یا سایر شاخص‌های ناشی از مانده‌های ثبت شده مقایسه شود تا عامل بالقوه برای تحریف صورت‌های مالی بررسی گردد.

بدون یک نتیجه مورد انتظار به عنوان اولین بخش از فرآیند اجرای روش‌های تحلیلی، روش مزبور به طور بالقوه تحت تاثیر سایر اطلاعات نامربوط قرار می‌گیرد. برای مثال، مقایسه مانده حساب‌های سال قبل و سال جاری بر مبنای این پیش فرض صورت می‌گیرد که مانده‌های سال قبل نشان می‌دهد که اقلام سال جاری چه مبالغی باید باشند. استفاده از رویکرد مقایسه اقلام سال قبل و سال جاری این امکان را برای حساب‌برسان فراهم می‌کند تا آنان بتوانند اقلام دارای تغییرات قابل ملاحظه نسبت به سال قبل را تعیین کنند.

استفاده از روش‌های تحلیلی بدون تعیین نتیجه مورد انتظار در شروع آن را می‌توان با کار پزشکی مقایسه کرد که یک بیمار را بدون در نظر گرفتن سوابق پزشکی وی معاینه کند. بدیهی است از آنجایی که

روش‌های تحلیلی به ارزیابی اطلاعات صورت‌های مالی از راه مطالعه روابط بین اطلاعات مالی و غیرمالی می‌پردازد. اجرای روش‌های تحلیلی اساساً از چهار مرحله‌ی زیر تشکیل می‌شود:

(۱) برآورد نتیجه‌ی مورد انتظار^۲ از یک حساب.

(۲) مقایسه مانده‌ی حساب طبق مدارک شرکت با نتیجه‌ی مورد انتظار.

(۳) پی‌جویی انحراف‌های عمده از نتیجه‌ی مورد انتظار.

همان‌طور که در فرآیند اجرای روش‌های تحلیلی ذکر شد نتیجه‌ی مورد انتظار، نقش با اهمیتی در اجرای روش‌های تحلیلی و ارتقای کارایی آن دارد زیرا به عنوان یک مقیاس و شاخص برای اجرای روش‌های

شفافیت و افشاجری در صورت‌های مالی موسسات مالی

مشغولند». گفتنی است که رابطه‌ی امانت‌داری یا رابطه‌ای مشابه پشتوانه‌ی قانونی دارد. این دارایی‌ها را نباید دارایی‌های بانک به‌شمار آورد، و از این رو نباید آنها را در ترازنامه‌ی بانک منعکس کرد؛ [بند ۵۵ استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۹].

استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۲ با عنوان *افزارهای مالی: افشا و ارائه*، به افشا و ارائه‌ی افزارهای مالی در صورت‌های مالی واحدهای تجاری، از جمله بانک‌ها، می‌پردازد. معاملات افزارهای مالی می‌تواند سبب انتقال یک یا چند خطر مالی به طرف معامله، به ویژه بانک‌ها شود. افشاجری‌های الزامی شده شامل اطلاعاتی است که به کمک آن‌ها استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی می‌توانند حدود مخاطرات افزارهای مالی درج شده و درج نشده در ترازنامه را ارزیابی کنند. واحدهای تجاری، از جمله بانک‌ها، باید اهداف و رویه‌های مدیریت خطر مالی خود را، از جمله سیاست پوششی هر یک از انواع عمده‌ی معاملات پیش‌بینی شده - که در حسابداری پوششی به کار می‌رود - افشا نمایند. واحدهای تجاری باید برای آگاه ساختن استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از میزان کاهش خطر اعتباری در یک مقطع زمانی به‌خصوص، وجود حق تهاجر و اثر آن را در مواردی افشا نمایند که انتظار می‌رود دارایی مالی مورد نظر برحسب شرایط آن وصول شود.

بند ۹۴ استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۲، افشای اطلاعات بیش‌تر را به ویژه در مواردی تشویق نموده است که سبب ارتقای شناخت استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از افزارهای مالی می‌شود.

به زعم کمیته‌ی نظارتی بانکداری بازل (۲۰۰۰) الزامات افشای استانداردهای موجود (استانداردهای حسابداری بین‌المللی ۳۰ و استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۲) در مورد کانون‌ها و تهدیدهای خطر کفایت ندارد. حالا دیگر استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۰ کهنه شده و استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۲ باید به روز آمد شود. براساس ستون ۳ هم‌سازی جدید بازل، بانک‌های سنتی ملزمند اطلاعات بیش‌تری را پیرامون مبلغ، اجزا و ویژگی‌های سرمایه‌ی بانک‌ها و هم‌چنین شرایط و قیود افزارهای سرمایه‌ای افشا کنند. بدین وسیله اطلاعات بیش‌تری درباره‌ی ظرفیت جذب زیان‌ها و زمینه‌ی بهتری برای تجزیه و تحلیل کفایت سرمایه‌ی نهادهای مالی فراهم می‌شود.

قیمتی سرمایه را با استفاده از افزارهای مالی مشتق شده - مانند قراردادهای معاوضه‌ای، قراردادهای سلف، قراردادهای سلف استاندارد و قراردادهای اختیار معامله - به طور کامل و دقیق پوشش دهند و در نتیجه تمام تلاش خود را صرف مدیریت مخاطرات اعتباری نمایند.

مفهوم خطر در یک سیستم مالی اسلامی زمانی به نحو احسن قابل ادراک است که از دو بعد به آن توجه شود: منع قرار و آزادی عقد قرارداد. براساس شریعت اسلام، قرار یکی از عناصر ابهام است که احتمالاً متضمن ناقص‌نگی اطلاعات است و اعمال غیرقانونی را در پی دارد. سود آن نیز نامشروع و از منظر باورهای دین اسلام غیرمجاز است. قرار باید در چارچوب قرارداد توصیف شود و منظور از آن ابهام در مورد موضوع قرارداد است. برای مثال، تعهد فروشنده، انتقال موضوع قرارداد فروش به خریدار است. اگر فروشنده در موقعیتی نباشد که این کار را انجام دهد این امر به مثابه‌ی قرار است که در اسلام منع شده است. با وجود این، حتی در شرایطی خاص که موضوع قرارداد در زمان انعقاد موجود نیست، قرارداد معتبر قلمداد می‌شود. برای مثال، در معاملات استثنا که تولید و ساخت را شامل می‌شود - و نیز در موارد بیع سلام - که فروش محصولات کشاورزی را در بر می‌گیرد - تا زمانی که ابهامی در خصوص انتقال موضوع قرارداد به خریدار وجود ندارد، قراردادها معتبر قلمداد می‌شوند. بیع سلام به کالای‌های مشهودی (محصولات کشاورزی) مربوط می‌شود که در زمان عقد قرارداد مشخص و معین است و استثنا به ساخت یا تولید محصولاتی مربوط می‌شود که در زمان عقد قرارداد وجود ندارد اما ریز مشخصات آنها را مهندسان معین کرده‌اند. بنابراین، چنین مواردی قرار قلمداد نمی‌شود چرا که موضوع قرارداد با اندک تغییراتی تحت کنترل است.

انجام معاملات تجاری یا تصمیمات سرمایه‌گذاری در عین حال متضمن خطرپذیری است. با این وجود در چنین مواردی، خطرپذیری مبتنی بر تجزیه و تحلیل علمی و شناخت مخاطراتی است که گریزناپذیر است و باید شناسایی شود، در حالی که قمار مخاطراتی را در پی دارد که ضرورتی ندارد.

مهم‌ترین تفاوت بین قمار و خطرپذیری، در ماهیت خطر و تاثیر بالقوه‌ی آن بر رفاه اجتماعی است. قمار ارزش افزوده‌ی اقتصادی ندارد. در عوض، خطرپذیری، که بخشی جدانشدنی از فعالیت‌های اقتصادی است، ارزش افزوده‌ی اقتصادی می‌آفریند و فعلی مجاز و در حقیقت مباح است.

اسلام، خواهان آزادی کامل بازیگران اقتصادی در تمام عرصه‌ها است، البته با این شرط که قراردادها در چارچوب

۳۲ بانک‌های سنتی می‌توانند تهدیدهای ناشی از مخاطرات بازار، از جمله نرخ بهره، خطر قیمتی کالا، خطر نرخ ارز و خطر

جدول ۱ - مخاطرات پیش روی بانک های اسلامی و بانک های سنتی

عنوان خطر	بانک های تجارتي سنتی	بانک های اسلامی
خطر اعتباری	کاربرد دارد	کاربرد دارد (زیاد)
خطر نقدینگی	کاربرد دارد	کاربرد دارد (زیاد)
خطر ارزی و پولی	کاربرد دارد	کاربرد دارد
خطر نرخ بهره	کاربرد دارد	کاربرد ندارد
خطر بازرگانی و سرمایه گذاری	کاربرد ندارد	کاربرد دارد

منبع: ال عمر و عبدالحق (۱۹۹۶)

این جرایم به خیرات و میرات اختصاص می یابند نه آن که از سوی بانک مورد استفاده قرار گیرد. چرا که مصرف این جرایم از سوی بانک ها به معنای کسب ربا است. به علاوه، بانک های اسلامی می توانند برای تضمین مرابحه، از رهن بهره جویند، و در مواردی که مشتری از ایفای تعهد قصور می ورزد آن را به اجرا در آورند.

خطر اعتباری مضاربه زیاد است چرا که خطر اخلاقی آن زیاد است و قابلیت های بانک برای ارزیابی پروژه و دیگر فنون

مرتبط با ارزیابی محدود است.

مخاطرات نقدینگی بانک های اسلامی از نقص افزارهای سیال منطبق بر شریعت برخاسته می شود. تغییر شکل روش های مالی به افزارهای مالی قابل دادوستد دشوار است. به مجرد شکل گیری بدهی، انتقال آن به شخص دیگری قیمتی غیر از ارزش اسمی ممکن نیست. سرمایه گذاران به مجرد (ارائه) درخواست یا در اندک مدتی بعد از درخواست می توانند وجوه خود را برداشت کنند.

غیر از مالزی، در هیچ یک از کشورهای اسلامی بازار پولی بین بانکی وجود ندارد. در مالزی، بازار پولی بین بانکی در ژانویه ۱۹۹۴ به عنوان بازاری برای واسطه گری کوتاه مدت شکل گرفت، که هدف از آن عرضه منابع کوتاه مدت بر مبنای اصول شریعت است. این بازار، اولین بازار مالی اسلامی دنیا است. دادوستد بین بانکی افزارهای مالی اسلامی هم چون پذیرش حواله های بانکی، سرمایه گذاری های بین بانکی اسلامی که برپایه آن وجوه مازاد یک بانک در بانک دیگری که کمبود دارد قابل سرمایه گذاری به صورت مضاربه است و سیستم پایاپای بین بانکی چک، از فعالیت های اصلی این بازار به شمار می روند. به این وسیله، بانک های اسلامی و بانک های شرکت کننده در طرح بانکداری بدون بهره قادر خواهند بود نیازهای پولی خود را به صورتی کارآمد و اثربخش برآورده سازند.

در بحرین بانک مرکزی این کشور، مرکز مدیریت نقدینگی را در ۲۰۰۲ راه اندازی کرد تا متولی فروش اوراق بهادار سودآور شود و بدین وسیله تهدید خطر نرخ بازده را تغییر دهد. این اوراق بهادار، سه ماهه، تهاتری و برپایه قرارداد سلام است و غیر قابل دادوستد می باشند و تا سررسید نزد خریدار اولیه باقی خواهند ماند (این اوراق در کشور بحرین مشهور به سوکوک سلام است. گونه ای دیگر این اوراق، قراردادهای ۵ ساله ای اجاره است که قابل دادوستد است، اما با خطر نرخ بازده مواجه می باشد.

شریعت باشند که ربا و قرار را منع کرده است. با توجه به آزادی فعالان اقتصادی در قراردادهای و توجه به منع قرار، اسلام مخاطرات عوامل اقتصادی و مالی و اثر عناصر عارضی را پذیرفته است.

در بانک های سنتی، سپرده گذاران نسبت به دارایی های بانک ادعاهای تثبیت شده ای دارند، که این موضوع نتیجه وجود نرخ بهره ای از پیش تعیین شده برای سپرده ها است. بنابراین، بانک های سنتی صرف نظر از سودآوری واقعی خود باید تعهدات خود را در برابر سپرده گذاران ایفا کنند. در نتیجه هرگونه ابهام در مورد تحصیل سود و تغییرات ارزش دارایی های بانک صرفاً از سوی سهامداران تقبل می شود. متقابلاً ساختار بانک های اسلامی بر اساس اصل تقسیم خطر شکل گرفته است. برای مثال، در مضاربه، صاحبان حساب های سرمایه گذاری اساساً ذی نفعانی هستند که نوعی منافع سرمایه ای کوتاه مدت دارند. بازدهی سرمایه گذاری آنها در بانک نامشخص است، چرا که آنها در سود تحصیل شده بانک با سهامداران سهیم هستند. از این منظر، صاحبان حساب های سرمایه گذاری در معرض خطر از دست رفتن بخشی از سرمایه اولیه یا همه سرمایه خود قرار دارند.

جدول ۱ نشان می دهد که با این که بانک های اسلامی و سنتی، با خطر اعتباری و خطر نقدینگی روبه رو هستند، اما خطر نقدینگی در بانک های اسلامی بیش تر است چرا که آنها نمی توانند همانند بانک های سنتی ارقام معادل نقد را، که مولد بازده است، نگهداری نمایند (منظور دارایی های سیال است). به علاوه بانک های اسلامی مانند بانک های سنتی نمی توانند از اهرم سپرده ها بهره ببرند. مرابحه و اجاره بخش عمده ای دارایی های بانک های اسلامی را تشکیل می دهد. با این حال، اگر مشتریان در ایفای تعهدات خود قصور نمایند، عموماً محاکم اسلامی جرمه ای مشتریان بانک را، چه فیزیکی چه مالی، می پذیرند، اما کسب منفعت دیگری غیر از جرایم پیش بینی شده مجاز نیست.

استانداردگذاری است و این استانداردگذاری به خوبی در سرتاسر جهان پذیرفته شده است. بانک‌های اسلامی از این قاعده مستثنی نیستند.

به منظور استانداردسازی ارائه‌ی صورت‌های مالی بانک‌های اسلامی و جلب اعتماد استفاده‌کنندگان آنها در ۱۹۹۱، سازمانی غیرانتفاعی و خودنظم را بانک‌های اسلامی و دیگر ذی‌نفعان شکل دادند که به سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی (اختصاراً AAOIFI) مشهور است. شرکای پنج ابر موسسه‌ی حسابداری بزرگ جهان، عضو هیات مدیره‌ی این سازمان هستند. این سازمان که مقر آن در بحرین است، تا امروز ۱۸ استاندارد حسابداری، چهار استاندارد حسابرسی، و سه استاندارد در زمینه‌ی نظارت و نیز یک بیانیه در خصوص کفایت سرمایه منتشر ساخته است و هم اکنون کار صورت‌بندی استانداردهای شریعت را آغاز کرده است. استانداردهای حسابداری اسلامی تا حدودی متمرکز بر افشاهای بیش‌تر است که دلیل آن ویژگی‌های انحصاری بانک‌های اسلامی است. به‌هرحال، این استانداردها، بعضی خلاءهای عمده‌ی موجود در کاربرد استانداردهای حسابداری بین‌المللی را در بانک‌های اسلامی پر کرده است.

استاندارد حسابداری مالی ۱ با عنوان "کلیات ارائه و افشا در صورت‌های مالی بانک‌ها و موسسه‌های مالی اسلامی" (FAS1) برای (استفاده در) تنظیم صورت‌های مالی بانک‌های اسلامی کاربرد دارد. این استاندارد در کلیه‌ی بانک‌های اسلامی، صرف‌نظر از شکل حقوقی، محل فعالیت یا اندازه‌ی آنها، قابل استفاده است. در این استاندارد، صورت‌های مالی که باید به صورت ادواری از سوی بانک‌های اسلامی منتشر شود تا نیازهای مشترک اطلاعات استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی برآورده شود، تعریف شده است. این نیازهای مشترک در بیانیه‌ی شماره‌ی ۱ حسابداری مالی با عنوان "اهداف حسابداری مالی برای بانک‌ها و موسسه‌های مالی اسلامی" معین شده است. استاندارد حسابداری مالی ۱ در عین حال اصول کلی ارائه‌ی اطلاعات را معین و بعضی اطلاعات لازم‌الافشا در صورت‌های مالی بانک‌های اسلامی مشخص نموده است تا بدین وسیله اهداف گزارش‌های حسابداری و مالی برآورده می‌شود.

استاندارد مزبور برای صورت‌های مالی که دوره‌ی تحت پوشش آنها از اول محرم ۱۴۱۷ هجری قمری یا اول ژانویه‌ی ۱۹۹۶ آغاز می‌شود قابل اعمال است.

در خصوص موضوع خطر، کلیات افشا که در استاندارد حسابداری مالی ۱ مطرح شده است، به کانون‌های خطر دارایی‌ها اختصاص یافته، که همانا میزان سرمایه‌گذاری‌ها یا سپرده‌ها در

علاوه بر مخاطرات متداول بانک‌های سنتی، بانک‌های اسلامی بر اثر ویژگی‌های متفاوت دارایی‌ها و ساختار متفاوت بدهی‌ها با مخاطراتی منحصر به فرد روبه‌رو هستند، که خطر امانت‌داری و خطر بازرگانی جایگزین شده از نمونه‌های بارز آن هستند. خطر امانت‌داری، مقوله‌ای از خطر عملیاتی است که نوعاً نتیجه‌ی نقض، تخطی یا خلف قرارداد مضاربه از سوی بانک به عنوان مضارب ناشی می‌شود و به سبب آن مضارب مبدل به بدهی بانک می‌شود. خطر بازرگانی جایگزین شده مقوله‌ای از خطر (نرخ بازده) بازار است که به انتقال خطر مرتبط با سپرده‌ها به صاحبان سرمایه مربوط می‌شود. این موضوع زمانی روی می‌دهد که بانک‌ها تحت فشارهای کاری، از بخشی از سهام مضارب از سود صرف‌نظر کنند و آن را به منظور جلوگیری از برداشت سپرده‌ها از سوی سپرده‌گذاران به آنها منتقل کنند. پیدایش این مقوله‌ی خطر، معلول ناتوانی بانک در پرداخت نرخ‌های بازدهی قابل رقابت با دیگر بانک‌های اسلامی و غیراسلامی به دارندگان حساب‌های سرمایه‌گذاری است.

خان و احمد مسائل مرتبط با مدیریت خطر را در ۱۷ موسسه‌ی مالی اسلامی، که در ۱۰ کشور مختلف فعالند، با استفاده از پرسشنامه و مصاحبه با بانکداران اسلامی بررسی کردند. به نظر می‌رسد بانکداران اسلامی خطر نرخ بازده را به عنوان حساس‌ترین خطر قلمداد می‌کنند چرا که برای مثال، قرارداد مرابحه را نمی‌توان مجدداً قیمت‌گذاری نمود و امکان استفاده از قراردادهای معاوضه برای پوشش خطر وجود ندارد. نتایج بررسی یاد شده هم چنین نشان داد که نبود بعضی ابزارهای مالی (هم چون دارایی‌های مالی کوتاه مدت و ابزارهای مالی مشتق شده) و بازار پول (به استثنای مالزی و تا حدی بحرین) مانع از مدیریت خطر در موسسه‌های مالی اسلامی است.

شاهه حسابداری و موسسه‌های اسلامی

در این بخش مختصراً درباره‌ی استانداردهای حسابداری مرتبط با بانک‌های اسلامی بحث می‌شود و پس از آن به اجمال موقعیت و وضعیت کنونی افشاگری خطر طبق این استانداردها، بررسی خواهد شد.

صورت‌های مالی بانک‌ها به صورت عددی، دارایی‌ها و بدهی‌های آنها را در یک مقطع زمانی به خصوص بازتاب می‌دهد. این صورت‌ها در عین حال نشانگر درآمدها و هزینه‌های بانک‌ها به صورت عددی است که در پایان، سود خالص را بازتاب می‌دهد. ارائه‌ی این اطلاعات برای اتخاذ تصمیمات عقلایی، ضروری است و از این وجود سطح قابل‌پذیرشی از شفافیت الزامی است. شیوه‌ی ارائه‌ی صورت‌های مالی در شرف

در استاندارد حسابداری بین‌المللی مطرح نشده، پوشش نداده است. به علاوه، استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۲ مفصل‌تر از استاندارد حسابداری مالی ۱ است. شامل بانک، که پیش از این بانک اسلامی فیصل نامیده می‌شد، صورت‌های مالی ۱۹۹۸ خود را براساس دو مجموعه استاندارد، استانداردهای سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی و استانداردهای حسابداری بین‌المللی تهیه و تنظیم نمود و به این ترتیب نشان داد که تفاوت‌ها، جزئی و به صورتی است که در جدول ۳-۳ ترسیم شده است. تفاوت عمده، نبود بهره در صورت‌های مالی بانک‌های اسلامی است. سود عمدتاً از سرمایه‌گذاری‌ها ناشی می‌شود.

براساس مطالب یاد شده، به نظر می‌رسد تنظیم صورت‌های مالی و یادداشت‌ها براساس استانداردهای سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی سبب افشای اطلاعات بهتر و مفهوم‌تر برای استفاده‌کنندگان خواهد شد. به ویژه در مورد سرمایه‌گذاری‌های محدود شده و محدود نشده که اساساً در استانداردهای حسابداری بین‌المللی نیامده‌اند. این سرمایه‌گذاری‌ها از فعالیت‌های اصلی بانک‌های اسلامی به‌شمار می‌روند. بنابراین، زمانی که استانداردهای این دو مجموعه با یکدیگر سازگاری ندارند، استانداردهای حسابداری مالی موسسه‌های مالی اسلامی (FASs) تصویری «منصفانه‌تر و واقعی‌تر» از استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASs) فراهم می‌سازد زیرا استانداردهای حسابداری مالی موسسه‌های مالی اسلامی محتوای نتایج یک معامله‌ی منطبق با اسلام را بازتاب می‌دهد.

اسماعیل و عبداللطیف گزارشگری مالی بانک‌های اسلامی مالزی، بحرین، ترکیه و پاکستان را بررسی کردند و با استفاده از روش‌های میدانی (پرسشنامه و مصاحبه) آنها را تا حدودی مقایسه کردند. به علاوه، آنها کاربرد استانداردهای سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی و استانداردهای حسابداری بین‌المللی را در این بانک‌ها مطالعه کردند. یافته‌های آنها نشان داد که چارچوب گزارشگری مالی مالزی و پاکستان به صراحت یا تلویحاً منطبق بر چارچوب نظری کمیته‌ی استانداردهای حسابداری بین‌المللی است. در عین حال نتایج مطالعه‌ی آنها نشان داد که سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی از مفهوم رجحان محتوا بر شکل حمایت جدی به عمل نیاورده است. بنابراین باید در ضابطه‌گذاری افشاگری، آن‌گونه که بدهی‌ها و حقوق مشتریان و بانک‌ها را بازتاب دهد، پیشرفت‌هایی صورت گیرد.

کریم به این نتیجه رسید که دیدگاه مقامات نظارتی در مورد

دارایی‌های یک بخش اقتصادی، یک مشتری یا یک حوزه‌ی جغرافیایی کشور با ویژگی‌های اقتصادی منحصر به فرد آن است. به علاوه، باید در صورت‌های مالی بانک‌ها، مخاطرات مرتبط با خالص دارایی‌ها (خالص بدهی‌ها) که ارزی هستند، افشا شود.

در خصوص افشای خطر بازار، استاندارد حسابداری مالی ۱ خود را به این مطلب محدود کرده است: «خالص ارزش بازیافتنی یک دارایی در مواردی که از ارزش دفتری‌اش کم‌تر است باید افشا شود». با این وجود، تمام زیان‌های مورد انتظار در صورتی که به طور معقول اندازه‌پذیر باشد باید بازشناسی شود. استاندارد حسابداری مالی ۱ برای افشای خطر نقدینگی مقرر نموده است مبلغی که بانک اسلامی موظف به سپرده‌گذاری نزد دیگران است (به عنوان مانده‌ی جبرانی) افشا شود. بانک‌های اسلامی در عین حال باید توزیع حساب‌های سرمایه‌گذاری محدود نشده و معادل آنها و دیگر دارایی‌ها را برحسب نوع آنها، و نیز دوره‌های سررسید یا دوره‌ی مورد انتظار برای تبدیل آنها به وجوه نقد، افشا نمایند. بدین ترتیب نیازهای نقدینگی دوره‌ی آینده و نیازهای نقدینگی دوره‌های بعد از آن افشا می‌شود.

بانک‌های سنتی تابع استاندارد حسابداری بین‌المللی ۱ (IAS ۱) با عنوان «ارائه‌ی صورت‌های مالی»، و استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۰ (IAS ۳۰)، با عنوان «افشا در صورت‌های مالی بانک‌ها و موسسه‌های مالی مشابه»، هستند. همان‌گونه که پیش از این عنوان شد این استانداردها به حد کفایت به افشای خطر توجه نکرده‌اند. در حقیقت، توصیه‌های دستگاه‌های ضابطه‌گذار به ویژه کمیته‌ی نظارتی بانکداری بازل، عبارت از ارائه‌ی اطلاعات مناسب‌تر در زمینه‌ی گزارشگری خطر است.

استانداردهای حسابداری بین‌المللی (IASs) و استانداردهای حسابداری مالی سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی (FASs) به استاندارد شدن روش‌های حسابداری واحدهای تجاری، به ویژه بانک‌ها کمک کرده است، و از این راه مقایسه‌پذیری و شفافیت اطلاعات مالی این موسسه‌ها افزایش یافته است و سرمایه‌گذاران می‌توانند تصمیم‌های آگاهانه‌تری اتخاذ نمایند. با این وجود، بازنگری این دو مجموعه استاندارد برای گنجاندن افشاگری‌های مفصل‌تر مخاطرات بانکداری و شفافیت بیش‌تر و ارائه‌ی اطلاعات بهتر در صورت‌های مالی به ذی‌نفعان الزامی است. برای مثال، می‌توان به افشای مفصل‌تر کانون‌های خطر پیش روی بانک اشاره نمود.

تفاوت اصلی استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۰ و استاندارد حسابداری مالی موسسات اسلامی ۱ این است که استاندارد حسابداری بین‌المللی ۳۰ نتایج معاملات منطبق با شریعت را که

پیوست ۱ - مختصری از نتیجه بررسی گزارش های سالانه بانک های سنتی (۲۰۰۱)

کشور	گروه یو بی اس	یار کلین پی ال سی	دو پیچه بانک
سوئیس	سوئیس	بریتانیا	آلمان
استانداردهای بین المللی حسابداری	استانداردهای بین المللی حسابداری	استانداردهای ملی و حسابداری بریتانیا	استانداردهای بین المللی حسابداری
خدمات بانکی ارائه شده	مشاوره، تامین مالی، بازار سازی	بانکداری، بانکداری سرمایه گذاری و مدیریت دارایی ها	بانکداری، مدیریت دارایی ها، مستغلات، فناوری و خدمات
انواع مخاطرات مورد افشا	خطر اعتباری خطر بازار خطر نرخ بهره خطر واحد پونس (ارزی) خطر نقدینگی	خطر اعتباری خطر بازار خطر نقدینگی خطر عملیاتی خطر رعایتی خطر حقوقی خطر مالیاتی	خطر اعتباری خطر قصور طرف های معامله خطر کشور خطر تسویه خطر بازار خطر نقدینگی خطر عملیاتی
فنون مدیریت خطر	ارزش آفرینی از راه خطر پذیری	آزمون های شرایط اضطراری در حوزه ارزش آفرینی از راه خطر پذیری	آزمون های شرایط اضطراری در حوزه ارزش آفرینی، از راه خطر پذیری
اوراق بهادار مشتق شده مورد استفاده	قراردادهای معاوضه ای قراردادهای سلف قراردادهای سلف استاندارد قراردادهای اختیار معامله	قراردادهای معاوضه ای قراردادهای سلف قراردادهای سلف استاندارد قراردادهای اختیار معامله	قراردادهای معاوضه ای قراردادهای سلف قراردادهای سلف استاندارد قراردادهای اختیار معامله
گزارشگری قسمتی - نوع فعالیت و صنعت	یو بی اس سوئیس یو بی اس داربورگ مدیریت دارایی های یو بی اس دفتر مرکزی	خدمات مالی خرده بارکلی کارد بانکداری سرمایه گذاری بارکلی کپیتال سرمایه گزاران برکلین گلوبال فعالیت های در حال تحول سایر عملیات	بانکداری خرد و خصوصی شرکت ها و مستغلات موسسات و شرکت های بین المللی مدیریت دارایی ها خدمات و فناوری های جهانی سایر

شواهد تجربی: مقایسه ی وضعیت فعلی گزارشگری خطر در گزارش سالانه بانک های غیر اسلامی با گزارش های سالانه بانک های اسلامی

در این بخش، شواهد به دست آمده در مورد وضعیت فعلی افشای خطر در سه بانک سنتی و پیشروی اروپایی و بانک های اسلامی مالزی و بحرین ارائه خواهد شد. سبب انتخاب بانک های سنتی، پیشرو بودن آنها در اروپا به لحاظ گستردگی و تنوع

ضابطه گذاری بانکداری اسلامی بیش از هر چیز متمایل به نحوه حسابداری حساب های سرمایه گذاری بانک های اسلامی است، هر چند اکثر کشورهای محل فعالیت بانک های اسلامی، استانداردهای حسابداری بین المللی را به عنوان استانداردهای ملی خود برگزیده اند یا استانداردهای ملی خود را بر اساس استانداردهای یاد شده پایه گذاری کرده اند. این امر سبب شده است صورت های مالی بانک های اسلامی با یکدیگر مقایسه پذیر نباشد.

پیوست ۲ - مختصری از نتیجه بررسی گزارش های سالانه بانک های سنتی (۲۰۰۱)

بانک اسلامی برهه مالزی	بانک شامل	اولین بانک سرمایه گذاری اسلامی	بانک اسلامی اکبری	کشور
مالزی	بحرین	بحرین	بحرین	بحرین
ریگیت مالزی	دلار ایالات متحد	دلار ایالات متحد	دلار ایالات متحد	واحد پولی
استانداردهای حسابداری مصوب و مرتبط در مالزی	استانداردهای حسابداری مالی و موسسه های مالی اسلامی	استانداردهای حسابداری و حسابرسی موسسه های مالی اسلامی	استانداردهای حسابداری و حسابرسی موسسه های مالی اسلامی	استاندارد حسابداری
شرکت سرمایه گذاری تخصصی	بانکداری سرمایه گذاری، بانکداری خارجی و بانکداری تجاری به طور کامل	بانکداری سرمایه گذاری	بانکداری سرمایه گذاری و خدمات مالی عرضه شده	خدمات مالی عرضه شده
خطر بازار (وضعیت تهاتر و افزایش های نامنتوج در ترازنامه) خطر نقدینگی	پروفایل سررسید (تا ۱ ماه، ۳ تا ۱ سال، ۱ تا ۵ سال، بیش از ۵ سال)	خطر اعتباری، خطر نقدینگی، خطر نرخ بازده، تغییرات سودآوری بازار مربوط به ابزارهای نقدینگی و مرابحه میان مدت، خطر واحد پولی	مخاطرات نارایی ها	انواع مخاطرات مورد افشا
مشاهده نشد	اعتبار اسنادی و تضمین	نظارت بر تهیدهای ناشی از سرمایه گذاریها، تحدید معاملات به اشخاص محدود، ارزیابی اعتبار طرفهای معامله، متنوع ساختن فعالیت های سرمایه گذاری و منابع تامین وجوه	مشاهده نشد	فنون مدیریت خطر
مشاهده نشد	مشاهده نشد	مشاهده نشد	مشاهده نشد	اوراق بهادار مشتق شده مورد استقاره
بانکداری و غیره	بازرگانی و تولید، بانکها و موسسه های مالی، ساخت و ساز و غیره	مشاهده نشد	بازرگانی و تولید، بانکها و موسسه های مالی، ساخت و ساز و غیره	گزارشگری قسمت ها
مالزی و دیگر کشورها	اروپا، آمریکای شمالی، خاور میانه آسیا و غیره	مشاهده نشد	خاورمیانه، مابقی آسیا، اروپا و غیره	حوزه جغرافیایی فعالیت

نظام حسابداری و گزارشگری مالی پرتغال

- ۱) جمع دارایی‌هایشان بیش‌تر از ۱۸۰ میلیون پزوتا باشد.
- ۲) جمع درآمدشان بیش‌تر از ۳۷۰ میلیون پزوتا باشد.
- ۳) میانگین کارکنانشان بیش‌تر از ۵۰ نفر باشد.

ارزشگذاری

ارزشگذاری دارایی‌ها

فواقد

در پرتغال دارایی‌ها به بهای تمام شده ثبت می‌شوند و گاهی به دلیل اعمال اصل احتیاط تعدیل می‌گردند. استهلاک و کاهش دائمی در ارزش بازار دارایی‌ها به استثنای بهره‌وام‌های دریافتی جهت تامین مالی دارایی‌ها که در دوره‌ی تحصیل یا ساخت به حساب دارایی مربوطه منظور می‌شود و برخی اقلام انتقالی به دوره‌های آتی، تحت سرفصل مناسبی به طور جداگانه در ترازنامه منعکس می‌شود.

یک دارایی ابتدا به بهای تحصیل یا بهای تمام شده‌ی ساخت (در صورتی که توسط خود شرکت ساخته شده باشد) ارزش‌گذاری می‌شود. بهای اولیه ممکن است در اثر فرسودگی و نایابی یا کاهش ارزش بازار تعدیل گردد. چنانچه کاهش ارزش بازار قابل برگشت یا قابل بازیافت باشد، یک حساب ذخیره ایجاد می‌شود اما در صورتی که این کاهش دائمی باشد به جای ایجاد حساب ذخیره، حساب دارایی مستقیماً بستانکار می‌شود.

شرکت‌ها در صورتی که به موجب قانون مجاز به تجدید ارزیابی باشند، می‌توانند دارایی‌های خود را تجدید ارزیابی نمایند که این مورد عموماً فقط در مورد دارایی‌های ثابت مصداق پیدا می‌کند.

۳۸ دارایی‌های نامشهود

معمولاً دارایی‌های نامشهود شامل

هزینه‌های تاسیس، مخارج تحقیق و توسعه و سرقفلی است. هزینه‌های تاسیس که در ترازنامه به‌عنوان اولین قلم در قسمت دارایی‌های ثابت نشان داده می‌شود، شامل هزینه‌های مالیاتی و قانونی تحمل شده جهت تاسیس شرکت یا افزایش سرمایه و هزینه‌های انجام شده در زمان قبل از بهره‌برداری یا افزایش مجدد در ظرفیت تولید می‌باشد.

هزینه‌های تاسیس و هزینه‌های تحقیق و توسعه می‌توانند به‌عنوان مخارج سرمایه‌ای تلقی شوند، اما باید حداکثر ظرف پنج سال از حساب‌ها حذف شوند. انحراف از این قاعده باید در یادداشت‌های صورت‌های مالی افشا شود.

برای این که این هزینه‌ها برای مقاصد مالیاتی قابل قبول باشند، باید بین ۳ تا ۶ سال از تاریخ درج آنها در ترازنامه، از حساب‌ها حذف شوند. با این حال، تنها تعداد اندکی از شرکت‌های پرتغالی مخارج تحقیق و توسعه را به حساب دارایی منظور می‌کنند.

براساس دومین منشور عمومی اتحادیه‌ی اروپا، شرکت‌ها قانوناً ملزم هستند به‌منظور حصول اطمینان از مناسب بودن رویه‌ی کاهش ارزش و استهلاک دارایی‌ها، تا زمانی که تمام مخارج تحقیق و توسعه و هزینه‌های تاسیس کاملاً مستهلک نشده‌اند یا اندوخته‌های غیرقابل توزیع معادل مجموع این دو نشده است، هیچ‌گونه سودی توزیع نکنند.

سرقفلی نیز باید ظرف پنج سال مستهلک شود. اما این دوره ممکن است به میزانی که از عمر دارایی فراتر نرود، افزایش یابد. اگر چه طرح حسابداری رسمی مستهلک کردن سرقفلی را الزام کرده است، اما هزینه‌ی استهلاک سرقفلی برای مقاصد مالیاتی قابل قبول نمی‌باشد. بنابراین تنها تعداد اندکی از شرکت‌ها این رویه را به کار می‌گیرند.

دارایی‌های ثابت نامشهود

دارایی‌های ثابت به بهای تحصیل یا بهای تمام شده‌ی ساخت ارزش‌گذاری می‌شوند، بهای تمام شده‌ی ساخت با استفاده از همان اصولی که در مورد موجودی کالا اعمال می‌شود، تعیین می‌گردد. هزینه‌ی تحصیل شامل هزینه‌های انجام شده جهت آماده‌سازی دارایی برای عملیات مورد نظر نیز می‌باشد. هم‌چنین هزینه‌های مالی مرتبط با تامین مالی دارایی‌های ثابت در طول دوره‌ی تحصیل یا ساخت دارایی جزء بهای تمام شده‌ی دارایی محسوب می‌شود. در مواردی که دارایی شامل اجزای قابل تشخیص و جداگانه باشد، تخصیص هزینه‌های مالی به هر یک از اجزای مذکور به محض آماده‌سازی و بهره‌برداری آنها متوقف می‌شود. علاوه بر این تخصیص تفاوت تسعیر ارز به بهای تمام شده‌ی دارایی ثابت تنها در طول دوره‌ی تحصیل یا ساخت دارایی مجاز است.

دارایی‌های ثابت باید به‌طور منظم و سیستماتیک طی عمر مفیدشان مستهلک شوند. در مواردی که دارایی‌های ثابت مشهود دارای عمر مفید محدود نباشند، چنانچه در تاریخ ترازنامه ارزش آن‌ها کم‌تر از مبلغ دفتری آنها باشد و انتظار رود که این کاهش دائمی است، باید مبلغی معادل زیان کاهش ارزش از ارزش دفتری آنها کاسته شود. از آن‌جا که پرتغال در قرن بیستم، به‌خصوص در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ از تورم شدید رنج می‌برد، لذا قانون مالیاتی، تجدید ارزیابی دارایی‌های ثابت مشهود را با استفاده از ضرایب مبتنی بر شاخص قیمت‌های مصرف‌کننده مجاز شناخته است. تجدید ارزیابی فقط در مورد آن دسته از دارایی‌های ثابت مشهود مصداق دارد که کاملاً مستهلک نشده باشند. در صورت تجدید ارزیابی دارایی‌ها، حقوق صاحبان

سهام از طریق ایجاد اندوخته‌ی تجدید ارزیابی که منعکس‌کننده‌ی افزایش در ارزش دفتری دارایی‌های تجدید ارزیابی شده است، تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

سرمایه گذاری‌ها

سرمایه‌گذاری‌ها عمدتاً شامل مشارکت در شرکت‌های گروه، شرکت‌های وابسته و سایر شرکت‌ها می‌باشد که در قالب اوراق قرضه و دیگر اوراق بهادار است. علاوه بر این، سرمایه‌گذاری‌ها شامل سرمایه‌گذاری در زمین و املاک و مستغلات نیز می‌باشد. سرمایه‌گذاری‌ها عموماً به بهای تمام شده که گاهی به دلیل اعمال اصل احتیاط تعدیل می‌گردد، ثبت می‌شوند. اگر در تاریخ ترازنامه ارزش بازار یک سرمایه‌گذاری کم‌تر از مبلغ دفتری آن باشد، مبلغ دفتری با ایجاد یک حساب مناسب کاهش می‌یابد. براساس اصلاحیه‌ی اخیر طرح حسابداری رسمی در ژوئن ۱۹۹۱، برای ارزش‌گذاری سرمایه‌گذاری در شرکت‌های گروه و وابسته استفاده از روش ارزش ویژه مجاز شناخته شده است. هم چنین افزایش در سرمایه‌ی اسمی شرکت سرمایه‌پذیر از طریق اندوخته‌ها، گاهی در دفاتر سرمایه‌گذار براساس درصد سرمایه‌گذاری به‌عنوان افزایش در سرمایه‌گذاری ثبت می‌شود.

موجودی‌های کالا

براساس فصل پنجم طرح حسابداری رسمی مبنای ارزش‌گذاری موجودی‌های کالا عبارت است از هزینه‌های تحصیل یا تولید، مگر این که هزینه‌های مذکور از قیمت بازار تجاوز کنند. در این صورت ارزش بازار (براساس قاعده‌ی اقل بهای تمام شده یا قیمت بازار) به‌عنوان مبنای ارزش‌گذاری قرار خواهد گرفت. هزینه‌های تحصیل شامل قیمت خرید، هرگونه مخارج مستقیم یا غیرمستقیم تحمل شده جهت

رساندن موجودی‌های کالا به وضعیت و موقعیت جاری می‌باشد.

نابابی، فرسایش فیزیکی، کاهش در قیمت یا سایر عوامل مشابه مطابق اصل اول بهای تمام شده یا قیمت بازار مورد عمل واقع می‌شود. محصولات فرعی، ضایعات و غیره در صورت نبود معیار بهتر، به ارزش خالص بازیافتنی ارزش‌گذاری می‌شوند. بهای جایگزینی کالاهای تحصیل شده جهت تولید و ارزش خالص بازیافتنی کالاهای تحصیل شده جهت فروش به‌عنوان قیمت بازار مدنظر قرار می‌گیرند.

برای ردیابی جریان هزینه‌ها معمولاً از روش‌های شناسایی ویژه، میانگین موزون، FIFO و LIFO استفاده می‌شود که از بین روش‌های مذکور اکثر شرکت‌های پرتغالی از روش میانگین موزون استفاده می‌کنند.

در مورد فعالیت‌های کشاورزی، جنگل‌کاری و دامداری، در صورتی که تعیین بهای تمام شده بسیار دشوار باشد. برای ارزش‌گذاری موجودی‌ها از معیار ارزش خالص بازیافتنی پس از کسر حاشیه سود متعارف استفاده می‌شود. ممکن است این معیار در صنایع شیلات و اکتشافی نیز به کار گرفته شود. موجودی کالای خرده‌فروشی، در صورتی که کالا از تنوع زیاد و حجم انبوه برخوردار باشد، ممکن است به ارزش خالص فروش پس از کسر حاشیه‌ی سود متعارف لحاظ شده در قیمت فروش ارزش‌گذاری شود. در مورد کار در جریان ساخت قراردادهای بلندمدت (مثل پل‌ها، جاده‌ها و ساختمان‌ها) معمولاً از روش‌های درصد پیشرفت کار یا روش کار تکمیل شده استفاده می‌شود. برای ارزش‌گذاری موجودی مواد خام و ملزومات مصرفی معمولاً از روش موجودی پایه استفاده می‌شود، به شرطی که: (۱) موجودی‌های مذکور گردش داشته باشند، (۲) ارزش کلی آنها نسبتاً کم اهمیت باشد، و (۳) نوسان قابل ملاحظه‌ای در تعداد و ارزش یا ترکیب

حساب‌های دریافتنی

حساب‌های دریافتنی ناشی از فعالیت‌های عملیاتی باید به ارزش اسمی یعنی مبلغی که بدهکار طبق صورت‌حساب متعهد به پرداخت آن در تاریخ سررسید شده است، ارزش‌گذاری شود.

در رابطه با حساب‌های دریافتنی بلندمدت نیز به همین صورت عمل می‌شود. اما هرگونه بهره‌ی منظور شده در ارزش اسمی باید به حساب درآمدهای انتقالی به دوره‌های آتی ثبت شود و این مبلغ به مرور زمان به حساب سود و زیان منتقل شود.

در صورت وجود حساب‌های دریافتنی ارزی، سود و زیان تحقق نیافته‌ی تسعیر ارز، مشابه دارایی‌های سیال عمل خواهد شد. اما استثنایی که در این زمینه وجود دارد این است که در مورد وام‌های دریافتنی میان‌مدت و بلندمدت، سود تحقق نیافته ناشی از تسعیر ارز، چنانچه امکان برگشت آن وجود نداشته باشد، باید به دوره‌های آتی منتقل شود. تعدیل مبلغ حساب‌های دریافتنی به منظور اعمال اصل احتیاط از جمله در مورد مطالبات مشکوک‌الوصول امکان‌پذیر است.

دارایی‌های سیال^{۲۰}

دارایی‌های سیال ارزی باید به نرخ پایانی^{۲۱} (یا نرخ ارز در تاریخ ترازنامه) تسعیر شود. سود و زیان تحقق نیافته‌ی ارز به حساب سود و زیان منظور می‌شود و تحت سرفصل درآمدها و هزینه‌های مالی گزارش می‌گردد. نرخ تسعیر مورد استفاده بسایر در یساده‌داشت‌های توضیحی صورت‌های مالی افشا شود. با اوراق بهادار قابل دادوستد^{۲۲} در حد امکان براساس معیارهای اشاره شده در مورد موجودی کالا برخورد می‌شود. عموماً

اوراق بهادار شامل سهام (اکثراً سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس) می‌باشد، اما نه سهام شرکت‌هایی که به قصد نگهداری تحصیل شده‌اند، چون این‌گونه سرمایه‌گذاری همواره در بخش دارایی‌های ثابت مالی طبقه‌بندی می‌شوند.

بر م سعهدی و انتقالی به دوره‌های آتی^{۲۳}

آخرین اصلاحیه‌ی طرح حسابداری رسمی حساب‌های انتقالی به دوره‌های آتی (معوق) را برای ثبت درآمدها و هزینه‌هایی که در یک دوره‌ی حسابداری واقع شده‌اند اما به حساب سود و زیان دوره مالی آتی تخصیص داده خواهند شد، به کار می‌گیرد. این حساب‌ها در برگزیده‌ی انواع خاصی از دارایی‌ها و بدهی‌ها مثل پیش پرداخت‌ها و پیش دریافت‌ها است که با مطالبات و بدهی‌های عادی متفاوت هستند. در قسمت دارایی‌ها، اقلام انتقالی به دو بخش پیش پرداخت هزینه‌ها و مخارج انتقالی تقسیم می‌شوند. طرح حسابداری رسمی الزام می‌کند که مخارج انتقالی پس از دارایی‌های سیال در پایین ترازنامه ارائه شود.

دارایی‌های استیجاری

براساس ویرایش ۱۹۷۶ طرح حسابداری رسمی اجاره دهنده اجاره را به عنوان فروش تلقی نمی‌کند، به طوری که در طول مدت قرارداد دارایی مورد اجاره به‌عنوان دارایی ثابت مشهود در ترازنامه‌ی وی باقی می‌ماند. اجاره‌کننده نیز اجاره را به عنوان اجاره عملیاتی قلمداد می‌کند و اجاره بهای پرداختی را به جای تفکیک آن به دو بخش اصل و بهره، به‌عنوان هزینه‌ی عملیاتی در حساب‌ها ثبت می‌کند.

یک‌سال آینده تسویه خواهند شد و بدهی‌هایی که در یک دوره بلندمدت تسویه خواهند شد، طبقه‌بندی می‌شوند.

بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت بسمبنای ارزش تسویه (بازپرداخت) ارزش‌گذاری می‌شوند و صرف اوراق قرضه نیز به‌عنوان بخشی از مبلغ بدهی محسوب می‌شود. مبنای ارزش‌گذاری بدهی عبارت است از مبلغی که نهایتاً بابت بدهی قابل پرداخت است. هزینه‌های مرتبط با صدور اوراق قرضه در سال صدور به حساب هزینه منظور می‌شود. اما منظور کردن آن به حساب دارایی و استهلاك آن در طول عمر بدهی نیز امکان‌پذیر است. چنانچه روش اخیر برگزیده شود، مبلغ مذکور به‌عنوان هزینه‌های انتقالی به دوره‌های آینده در قسمت دارایی در ترازنامه گزارش می‌شود. جدول ۱ قواعد کلی ارزش‌گذاری بدهی‌ها را نشان می‌دهد.

سرمایه‌ی اسمی

سرمایه‌ی اسمی عبارت است از مبلغ مندرج در اوراق سهام. این مبلغ در صورت تصویب مجمع عمومی فوق‌العاده‌ی سهامداران قابل تغییر است. مبلغ اسمی سرمایه باید کلاً پذیره‌نویسی شود. اما ممکن است مبلغ پذیره‌نویسی به‌صورت اقساط توسط پذیره‌نویسان پرداخت شود. صدور سهام به مبلغ کم‌تر از ارزش اسمی ممکن نیست، اما در بین شرکت‌ها معمولاً صدور سهام به صرف رایج است، به‌خصوص زمانی که شرکت سهامداران جدید می‌پذیرد. هیچ الزامی نیست که تمام سهام دارای حق رای یا حق مشارکت در تقسیم سود مشابهی باشند.

سهام خزانه

براساس طرح حسابداری رسمی، سهام خزانه تحصیل شده باید تحت سرفصل مناسبی در بخش حقوق سهامداران (نه در

قسمت دارایی‌ها که قبلاً مطابق طرح حسابداری رسمی مصوب ۱۹۷۷ نشان داده می‌شد) انعکاس یابد. تحصیل سهام خزانه معمولاً به‌عنوان بازپرداخت سرمایه به سهامداران تلقی می‌شود نه به‌عنوان سرمایه‌گذاری شرکت در سهام خود. با توجه به ضوابط دومین منشور عمومی اتحادیه‌ی اروپا در خصوص شرکت‌های سهامی، قوانین پرتغال تملک سهام خزانه را توسط شرکت محدود می‌کند، با تصریح این‌که: (۱) هیچ شرکتی نمی‌تواند بیش از ۱۰٪ سهام خرید را نگهداری نماید. (۲) سهام خزانه را می‌توان از اشخاص ثالث تحصیل کرد اما پذیره‌نویسی مستقیم آن ممکن نیست. (۳) قبل از تحصیل سهام خزانه، شرکت باید اندوخته‌ی قابل دسترسی حداقل معادل دوبرابر مبالغ قابل پرداخت برای سهام مذکور داشته باشد. (۴) شرکتی که سهام خزانه نگهداری می‌کند باید اندوخته‌ی غیرقابل توزیعی حداقل معادل مبالغ پرداختی بابت سهام خزانه طی مدت نگهداری سهام مذکور داشته باشد.

صرف سهام

هیچ ضوابطی برای تعیین یا محدود کردن قیمتی که سهام ممکن است برحسب آن به فروش برسد، وجود ندارد. در بعضی موارد قانون شرکت‌ها، به سهامداران موجود حق تقدیمی را جهت پذیره‌نویسی سهام جدید قائل می‌شود که حق تقدم مذکور می‌تواند به قیمت بازار (در خصوص شرکت‌های سهامی عام) به فروش برسد. اگر چه سرمایه‌ی اسمی می‌تواند در چندین قسط پرداخت شود، اما صرف سهام باید در طول دوره‌ی پذیره‌نویسی پرداخت شود.

اندوخته‌ها

در پرتغال معمولاً اصطلاح اندوخته به‌منظور انباشتن سود جهت رفع مشکلات آینده مثل جبران زیان‌های سال‌های آینده

ارزش‌گذاری بدهی‌ها

۴۰ بدهی‌ها به دو گروه کوتاه‌مدت و بلندمدت یعنی بدهی‌هایی که ظرف

صورت سود و زیان شرکت‌های پرتغالی سندی است که تمام هزینه‌ها، درآمدها، سودها و زیان‌های غیرعملیاتی را برحسب طبقات مختلف گروه‌بندی می‌کند. نحوه‌ی ارائه و تلخیص آن بستگی به اندازه‌ی شرکت دارد اما در هر صورت باید به صورت افقی ارائه شود، چون در پرتغال شکل عمودی کاربرد ندارد.

براساس فصل پنجم طرح حسابداری رسمی روش‌های حسابداری از یک دوره به دوره دیگر تنها در موارد استثنایی و به منظور ارائه‌ی تصویر درست و منصفانه از وضعیت مالی و نتایج عملیات مالی شرکت تغییر می‌کند. در چنین مواردی یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی باید اطلاعات کاملی را جهت فراهم کردن امکان مقایسه با سال قبل ارائه دهند. یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی باید اثرات ناشی از تغییر در رویه‌های حسابداری را افشا کنند و لازم است که اعداد و ارقام سال قبل به منظور فراهم کردن زمینه‌ی مقایسه در ترازنامه و صورت سود و زیان تجدید ارزیابی شوند.

صورت‌های مالی شرکت‌های پرتغالی باید برحسب واحد پول پرتغال (پزوتا) و به زبان پرتغالی ارائه شود. الزامات طرح حسابداری رسمی در زمینه‌ی ارائه‌ی صورت‌های مالی مبتنی بر چهارمین منشور عمومی اتحادیه‌ی اروپاست و بنابراین ترازنامه، صورت سود و زیان و یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی را در برمی‌گیرد. هیچ‌گونه الزامی برای تهیه و ارائه‌ی صورت منابع و مصارف یا صورت جریان‌های نقد وجود ندارد.

تا ۱۹۹۰ شرکت‌ها الزامی به انتشار صورت‌های مالی گروه نداشتند. اگر چه از ۱۹۸۸ اظهارنامه‌ی مالیاتی خود را برای کل

بدهی‌های تجاری	مبلغ قابل بازپرداخت
بدهی‌های غیرتجاری	مبلغ قابل بازپرداخت
بدهی‌های ارزی	نرخ ارز در تاریخ ترازنامه
ذخیره‌ها	مبلغ برآوردی

دفتری قبلی دارایی‌های ثابت مشهود به عنوان اندوخته تجدید ارزیابی تلقی می‌شود. این اندوخته نمایانگر افزایش دارایی‌ها و حقوق سهامداران شرکت است. تقسیم اندوخته‌ی تجدید ارزیابی به عنوان سود ممکن نیست. اما استفاده از آن جهت افزایش مبلغ اسمی سرمایه (به شرطی که زیان انباشته‌ای جهت تهاتر با آن وجود نداشته باشد) امکان‌پذیر است.

نتیجه‌ی عملیات سال (سود یا زیان) ممکن است یا به اندوخته منتقل شود یا بین سهامداران تقسیم شود، به شرطی که: (۱) حداقل ۵ درصد سود خالص هر سال به اندوخته‌ی قانونی منتقل شده باشد تا زمانی که این اندوخته حداقل معادل ۲۰ درصد سرمایه پذیره‌نویسی شده گردد (اندوخته قانونی ممکن است با زیان تهاتر شود). و (۲) سهام بدون حق رای در تقسیم سود از جمله سود معوق سال‌های قبل در اولویت قرار گیرد. سود ممکن است از محل اندوخته توزیع شود، حتی اگر نتیجه‌ی عملیات سال منجر به زیان شده باشد یا این که سود سال برای تقسیم سود کفایت نکند، به شرطی که ارزش ویژه باقی‌مانده کم‌تر از مجموع مبالغ سرمایه، اندوخته‌های غیرقابل توزیع و هزینه‌های تأسیس، تحقیق و توسعه و سرقفلی مستهلک نشده، نباشد.

استفاده می‌شود. اما اندوخته‌هایی وجود دارد که از دلایل دیگری نشأت می‌گیرد: مثل اندوخته‌ی تجدید ارزیابی یا کمک‌ها و هدایای دریافتی خاص. از یک دیدگاه اندوخته‌ها به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

(۱) اندوخته‌های اجباری، (۲) اندوخته‌های اختیاری، و (۳) اندوخته‌های تجدید ارزیابی. اندوخته‌های اجباری، اندوخته‌هایی هستند که به موجب قانون، اساسنامه‌ی شرکت یا شرایط قراردادی تعیین می‌شوند. شرکت‌های پرتغالی موظفند هر ساله ۵ درصد سود خود را تحت عنوان اندوخته‌ی قانونی کنار بگذارند تا زمانی که این اندوخته برابر ۲۰ درصد مبلغ اسمی سرمایه شود. گاهی ممکن است اساسنامه‌ی شرکت انتقال بخش عمده‌ای از سود هر سال را به اندوخته الزامی کرده باشد. اندوخته‌های اختیاری، اندوخته‌هایی هستند که براساس پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی سهامداران کنار گذاشته می‌شود.

مبلغ تجدید ارزیابی شده‌ی دارایی‌های ثابت مشهود از حاصل ضرب بهای تحصیل دارایی‌های مذکور در شاخص‌های تجدید ارزیابی که همه ساله برای مقاصد مالیاتی منتشر می‌شود، به دست می‌آید (شاخص‌های تجدید ارزیابی هر ساله توسط وزارت مالیه منتشر می‌شود). تفاوت میان ارزش دفتری تجدید ارزیابی شده و ارزش

روش های تحلیلی در حسابداری

به رغم این که هر سه روش تحلیل روند، تحلیل نسبت و روش های مبتنی بر الگو در حسابداری مورد استفاده قرار می گیرند لکن از لحاظ توانایی در تشخیص تحریف های بالقوه صورت های مالی، این روش ها با هم تفاوت قابل ملاحظه ای دارند. ضعیف ترین این روش ها، روش تحلیل روند است زیرا صرفاً به اطلاعاتی برای یک حساب خاص می پردازند. در مقابل آن، تحلیل نسبت مستقیماً ترکیبی از روابط مورد انتظار بین دو یا چند حساب می باشد. برای مثال، تجزیه و تحلیل نسبت های بازده، کار مفیدی است زیرا بین فروش و سایر حساب های صورت های مالی به خصوص حساب های دریافتی و موجودی مواد و کالا روابط مهم و ثابت زیادی وجود دارد. بنابراین احتمال استفاده از تحلیل نسبت برای شناخت تحریف های بالقوه صورت های مالی بیشتر از تحلیل روند می باشد.

از سوی دیگر هر دو تحلیل روند و نسبت در این که نتیجه مورد انتظار آن ها به طور تلویحی و ضمنی تعیین می شوند محدودیت دارند. پیش فرضی وجود دارد که مانده یا نسبت باید با سال قبل و یا متوسط صنعت مقایسه شود. اما روش های مبتنی بر الگو با توجه به صراحت آن در تعیین نتیجه مورد انتظار، در آشکارسازی تحریف صورت های مالی بسیار موثرتر است.

از بین روش های سه گانه، روش مبتنی بر الگو موثرترین روشهاست. زیرا در این روش اطلاعات صورت های مالی مستقیماً به اطلاعات مربوط به عملیات واحد مورد رسیدگی مرتبط می شود و از آنجا که اغلب بحث درباره تغییر در صورت های مالی از نظر تغییر در عملیات واحد تجاری صورت می گیرد، این روش راهکار موثری را از طریق ترکیب اطلاعات ارائه می کند. در واقع

روش های مبتنی بر الگو یک آزمون مستقیم از اطلاعات مالی و عملیاتی و یک آزمون مهم درباره ادعای مدیریت^۸ در صورت های مالی مانند آزمون کامل بودن است. رسیدگی به درآمدهای اجاره، نمونه خوبی در این مورد است. در صورت استفاده از روش های تحلیلی برای تعیین نتیجه مورد انتظار برای درآمد اجاره بر مبنای ظرفیت و نرخ های سطح اشتغال و... باید شواهد قابل اتکا درباره کفایت، دقت و کامل بودن درآمد اجاره ثبت شده ارائه شود. درآمدهای ثبت نشده احتمالی به احتمال زیاد با استفاده از این روش شناسایی می گردد.

نزوم اعمال دقت در تعیین نتیجه مورد انتظار
برای این که حسابرس مستقل بتواند کارایی روش تحلیلی اطمینان یابد نیاز به معیار دارد. دقت^۹ معیار حسابرس درباره کارایی بالقوه یک روش تحلیلی است. درجه قابلیت اتکای حسابرس به روش مورد استفاده و میزان اطمینان حسابرس به آن (که منجر به کاهش خطر حسابداری می شود) از دقت ناشی می شود. در صورتی که روش های تحلیلی دارای کارایی لازم باشد توانایی انجام در موارد زیر را دارد:

- شناسایی حساب های دارای اشتباه یا فاقد اشتباه.

- تشخیص درست این که نوسان موجود در یک حساب ناشی از اشتباه است یا خیر؟

به عنوان مثال، نوسان در هزینه بهره می تواند ناشی از تحریف صورت های مالی و یا تغییر در نرخ بهره و مانده معوق آن باشد. بنابراین، هر چه دقت برآورد نتیجه مورد انتظار بیشتر باشد، احتمال این که روش های تحلیلی، علت نوسان را به طور

صحیح تشخیص دهد افزایش می یابد.

بررسی حسابرسان از میزان دقت مورد نیاز برای برآورد نتیجه مورد انتظار به این موضوع بستگی دارد. که تا چه میزان روش های تحلیلی در برنامه ریزی آزمون های محتوا یا در بررسی نهایی مورد استفاده قرار می گیرد. طبق بند ۷ بخش ۵۲ استانداردهای حسابداری، روش های تحلیلی برای هر یک از مقاصد زیر استفاده می شود:

(۱) کمک به حسابرس در برنامه ریزی برای تعیین نوع و ماهیت، زمان بندی اجرا و حدود سایر روش های حسابداری.

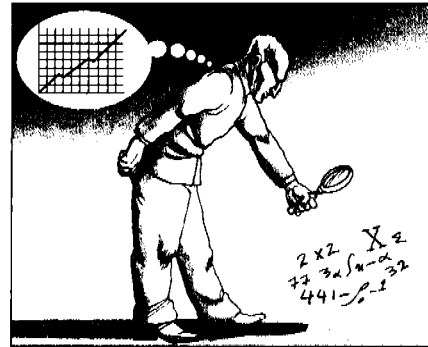
(۲) به عنوان آزمون های محتوا، در مواردی که استفاده از آن ها در کاهش خطر عدم کشف مربوط به برخی مندرجات خاص صورت های مالی، موثرتر یا کارآمدتر از آزمون جزئیات است.

(۳) بررسی کلی صورت های مالی در مرحله بررسی نهایی کار حسابداری.

اعمال دقت در هر سه مرحله اهمیت دارد. اما مهم ترین آن مربوط به مرحله آزمون محتواست، زیرا انجام این آزمون ها مستلزم کسب اطمینان توسط حسابرس است. البته در مرحله برنامه ریزی و بررسی نهایی نیز، محاسبه روش های تحلیلی با دقت زیاد بر مطلوبیت آن ها می افزاید و کارایی آن ها را برای تشخیص حساب ها و اقلامی که دارای توان بالقوه برای تحریف و اشتباه هستند افزایش می دهد.

عوامل کلیدی موثر بر دقت نتیجه مورد انتظار

حسابرس در زمان تشخیص دقت برآورد نتیجه مورد انتظار باید چهار عامل کلیدی را مدنظر قرار دهد. توجه خاص به هر عامل برای اندازه گیری درجه اطمینان ناشی از روش تحلیلی لازم است. سایر

عوامل تأثیری بر دقت روش‌های تحلیلی ندارند اما بر قابلیت اتکا و اطمینان ناشی از آن در مواردی مانند ماهیت آزمون‌های اثبات مانده‌ها، تشخیص خطر کنترل واحد مورد رسیدگی و بررسی و ارزیابی موارد با اهمیت مغایرت‌ها توسط حسابرس تأثیر می‌گذارد. این عوامل کلیدی عبارتند از:

۱) روش‌های مورد استفاده برای محاسبه نتیجه مورد انتظار حسابرس نتیجه مورد انتظار را از سه روش تحلیل روند، تحلیل نسبت و مبتنی برالگو محاسبه می‌کند. در این میان، روش مبتنی برالگو، نتیجه مورد انتظار را با دقت بیشتر ارائه می‌کند.

۲) قابلیت اتکای اطلاعات مورد استفاده هر چه اطلاعات مورد استفاده در روش‌های تحلیلی از قابلیت اتکای بیشتری برخوردار باشد بر قابلیت اتکای روش مزبور اضافه می‌شود. قابلیت اتکای اطلاعات مالی و عملیاتی تا حدود زیادی بستگی به سیستم کنترل داخلی واحد تجاری دارد و حسابرس در فرآیند کسب اطلاعات در خصوص قابلیت اتکای آن قضاوت می‌کند.

۳) تعیین نتیجه مورد انتظار پس از تحلیل جزئیات حساب مربوط

اگر در سطح جزئیات حساب مربوط تجزیه و تحلیل لازم صورت گیرد، جزئیات نتیجه مورد انتظار از دقت بیشتری برخوردار می‌شود. برای مثال، نتیجه مورد انتظار محاسبه شده در خط تولید یا در سطح

ماشین‌آلات احتمالاً بسیار موثرتر از نتیجه مورد انتظاری خواهد بود که در سطح اطلاعات کل واحد تجاری محاسبه می‌شود. به نحو مشابه، استفاده از اطلاعات ماهانه دقیق‌تر از اطلاعات سه‌ماهه یا سالانه می‌باشد.

۴) قابلیت پیش‌بینی حساب

میزان قابلیت پیش‌بینی حساب‌ها از عوامل کلیدی موثر بر دقت برآورد نتیجه مورد انتظار است. به‌طور کلی رویدادهای مربوط به حساب‌های سود و زیان به دلیل این‌که فراتر از یک دوره مالی ارائه می‌شوند، نسبت به حساب‌های ترازنامه که مانده حساب‌ها را در یک مقطع از زمان نشان می‌دهد از قابلیت پیش‌بینی کم‌تری برخوردارند. هم‌چنین رویدادهای تحت کنترل هیات مدیره و عوامل غیرعملیاتی مانند محاسبه نتیجه مورد انتظار برای وجوه نقد قابلیت پیش‌بینی کم‌تری نسبت به اقلام دیگر دارند.

خلاصه

یکی از بهترین روش‌های حسابرسی روش‌های تحلیلی است که می‌توان با توجه ویژه به نحوه ایجاد و تعیین دقیق نتیجه مورد انتظار در آن به کارایی آن در اثبات ادعاهای مدیریت افزود. برآورد نتیجه مورد انتظار بستگی زیادی به تحلیل حسابرس از آن حساب دارد و باید در اولین مرحله از فرآیند اجرای روش‌های تحلیلی تعیین و مورد استفاده قرار گیرد. برای محاسبه نتیجه مورد انتظار حساب‌رسان معمولاً از سه روش تحلیل روند، تحلیل نسبت و مبتنی برالگو استفاده می‌کنند که روش مبتنی برالگو از دقت بیشتری برخوردار است. معیار حسابرس از کارایی بالقوه یک روش تحلیلی، دقت است و حساب‌رسان از چهار عامل کلیدی، روش‌های مورد استفاده برای

محاسبه نتیجه مورد انتظار، قابلیت اتکای اطلاعات مورد استفاده، تعیین نتیجه پس از تحلیل جزئیات حساب مربوط و قابلیت پیش‌بینی حساب برای تشخیص دقت برآورد نتیجه مورد انتظار استفاده می‌کنند.

با نوشت:

- 1- Analytical procedures
- 2- Expectation
- 3- Effectiveness
- 4- Ratio Analysis
- 5- Model- based [rcedures
- 6- Reasonableness Tests
- 7- Regression Analysis
- 8- Management Assertions
- 9- Precision

س.ع. و م.ع.د.

الف. منابع فارسی

- ۱- کمیته فنی سازمان حسابرسی، استانداردهای حسابرسی، سازمان حسابرسی، نشریه شماره ۱۲۴، آذرماه ۱۳۷۹.
- ۲) میگز واترپی و دیگران، اصول حسابرسی جلد اول، مترجمان: عباس ارباب سلیمانی و محمود نسفری، سازمان حسابرسی، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی، نشریه شماره ۷۸، چاپ هشتم، آبان ۱۳۸۰.

ب. منابع انگلیسی

- 1- AICPA, Statement on Auditing standard 58. "Analytical procedures", (Newyork, 1988), Au, 329.
- 2- Blocher Edward and George F. patterson jr. "the use of analytical procedures", Journal of accountancy, February 1996.

اخبار آیفک

مطالعی که در این بخش چاپ شده ترجمان خبرنامه‌های آیفک (فدراسیون بین‌المللی حسابداران) است.

ارگان‌های رسمی گوناگون گردآورده است. این اثر چارچوبی عام و مجموعه‌ای از تعاریف را برای EMA به دست می‌دهد که با دیگر چارچوب‌های حسابداری محیط‌زیست موجود و پراستفاده که همزیست EMA هستند سازگار است. افزون بر این پیش‌نویس به هر دو جنبه‌ی حسابداری مادی و جنبه‌ی حسابداری پولی EMA می‌پردازد و شامل شماری از مثال‌های دنیای واقعی از کاربردها و پیوندهای EMA است.

این پیش‌نویس نظرخواهی را می‌توان با رفتن به www.ifac.org/EDs مشاهده کرد. علاقه‌مندان می‌توانند تا ۲۸ فوریه‌ی ۲۰۰۵ درباره‌ی این پیش‌نویس اظهار نمایند. اظهار نظر را می‌توان به EMAComments@ifac.org ارسال کرد. آنها را هم چنین می‌توان به

این سند با حمایت مالی بخش توسعه‌ی پایدار اداره‌ی امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد توسط دبورا سیویج، عضو مرکز اطلاعات و پژوهش‌های حسابداری مدیریت محیط‌زیست، و کریستین جاش عضو انجمن مدیریت و اقتصاد محیط‌زیست استرالیا نوشته شده است. همان‌طور که توسط مولفان خاطر نشان شده است، دلایل مهمی برای سطح علاقه‌ی کنونی بین‌المللی به حسابداری مدیریت محیط‌زیست وجود دارد:

- افزایش فشار از سوی بهره‌مندان دوست‌دار مسائل زیست‌محیطی.
 - افزایش اهمیت بهاگان مرتبط با محیط‌زیست.
 - افزایش شناخت اعمال حسابداری مشکل‌زا.
- این پیش‌نویس برخی از بهترین اطلاعات موجود به EMA را از منابع

(نیویورک / ۱۵ نوامبر ۲۰۰۴) - هیات آیفک برای برطرف کردن اشتباهات و کمک به شفاف‌سازی تعاریف، مزایا و کاربردهای حسابداری مدیریت محیط‌زیست (EMA) پیش‌نویس رهنمودهای بین‌المللی حسابداری مدیریت محیط‌زیست را به نظرخواهی گذارد.

این پیش‌نویس برای حسابداران و سازمان‌های علاقه‌مند به پتانسیل اقتصادی و دیگر مزایای مدیریتی داخلی حسابداری مدیریت محیط‌زیست نگاشته شده است. هم‌چنین به حسابداران عمومی و حساب‌رسان که مسئولیت ردیابی و اثبات اطلاعات مرتبط با محیط‌زیست را در گزارش‌های مالی و دیگر گزارش‌ها دارند کمک خواهد کرد.

۹۵۷۰-۲۸۶-۲۱۲-۱+ دورنما زد یا به نشانی آیفک واقع در آمریکا، نیویورک، خیابان پنجم - شماره ۵۴۵ - صندوق پستی ۱۰۰۱۷ پست کرد. تمام اظهار نظرها به عنوان اسناد عمومی تلقی می شود و در نهایت به وبگاه آیفک منتقل می شوند.

اعضای آیفک مشتمل بر ۱۵۸ حرفه‌ی حسابداری است که در ۱۱۸ کشور جهان واقع اند و بیش از ۲/۵ میلیون حسابدار را در بخش عمومی، آموزش، خدمات دولتی، صنعت و بازرگانی نمایندگی می کنند.

(نیویورک، ۱۸ نوامبر ۲۰۰۴) - اطمینان بخشی، آسان سازی تصمیم گیری مدیران و توسعه‌ی راهبردی، و انجام وظیفه در مقام دروازه بان درستکاری شرکت‌ها همه و همه نقش‌های کلیدی حسابداران حرفه‌ای شاغل در شرکت‌ها است که در نشریه‌ی جدید آیفک به آنها پرداخته شده است. عنوان این نشریه عبارت است از: نقش‌های متنوع حسابداران حرفه‌ای شاغال در شرکت‌ها. این اثر، بینش‌هایی را درباره‌ی مسئولیت‌های متنوع حسابداران حرفه‌ای شاغل در شرکت‌ها به دست می دهد و در

بردارنده‌ی مصاحبه‌هایی با ۱۶ حسابدار ارشد است که در سازمان‌های گوناگون در ۱۱ کشور متفاوت کار کرده‌اند. مصاحبه‌ها را رابرت بروس، روزنامه‌نگار مجلات حسابداری پیشرو انجام داده است.

در میان مصاحبه‌شوندگان رئیس بزرگ‌ترین بانک چینی مستقل در هنگ‌کنگ، رئیس حسابداری یک شرکت اتوماسیون چند ملیتی، نفر سوم FBI، معاون روابط سرمایه‌گذاران یک شرکت بین‌المللی، و مدیرعامل یک شرکت فامیلی کوچک استرالیاتی وجود دارند.

بیل کانل، صدر کارگروه حسابداران حرفه‌ای شاغل در شرکت‌ها وابسته به آیفک که مامور تهیه‌ی این اثر است می گوید: "از ما غالباً می پرسند یک حسابدار دقیقاً چه کاری را در شرکت‌ها انجام می دهد؟ هدف ما این بود که اجازه دهیم حسابداران حرفه‌ای شاغل در شرکت‌ها خودشان نقش‌ها و مسئولیت‌هایشان را بازگویند. بدین ترتیب نه تنها عموم می توانند درک بهتری از آنچه انجام می دهند داشته باشند، بلکه هم چنین پی خواهند برد که چطور آنها نقش‌هایشان را بین تحقق اهداف شرکت و نیازهای سهامداران موازنه می کنند."

مصاحبه‌ها دارای چندین درون مایه‌ی مشترک به شرح زیر است:
* کار حسابداران حرفه‌ای شاغل در

شرکت‌ها در سال‌های اخیر تغییرات عمده‌ای کرده است. امروز آنها به همان اندازه با راهبردها و خدمات اطمینان بخشی سروکار دارند که با درستی شمار تولید.

* حسابداران امروزی شاغل در شرکت‌ها با فشارهای مستمر براخلاقیات، به ویژه تاکید زیاد بر مدیریت سود سروکار دارند.

* آموزش حرفه‌ای مستمر ضرورتی برای بقا در عرصه‌ی مسائل تجاری و حسابداری پیچیده است.

* حسابداران حرفه‌ای شاغل در شرکت‌ها نقش‌های کلیدی در نظارت شرکتی دارند و خودشان را "راهبران درستکاری" می دانند.

کتاب مذکور را می توان بدون تحمل هزینه (با ثبت اطلاعات ساده) از کتاب فروشی بر خط آیفک به نشانی www.ifac.org بـسـارگـزـاری کرد. نسخه‌های چاپی را می توان با پرداخت ۲۵ دلار آمریکا به علاوه‌ی هزینه‌ی حمل از همان کتاب فروشی بر خط یا با تلفن کردن به شماره‌ی ۹۳۴۴-۲۸۶-۲۱۲+ تهیه کرد.

اعضای آیفک مشتمل بر ۱۵۸ حرفه‌ی حسابداری است که در ۱۱۸ کشور جهان واقع اند و بیش از ۲/۵ میلیون حسابدار را در بخش عمومی، آموزش، خدمات دولتی، صنعت و بازرگانی نمایندگی می کنند.

حسابداری ارزش افزوده

(Throughput Accounting)

ابوالقاسم فخاریان

نماینده‌ی انجمن در کارگروه حسابداران حرفه‌ای
فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC)

اشاره

۱- این مقاله کوششی برای معرفی حسابداری ارزش افزوده به کمک نظریه‌ی موانع است. نگارنده ابتدا به نظریه‌ی موانع می‌پردازد و سپس حسابداری ارزش افزوده را بر پایه‌ی این نظریه معرفی می‌کند.

۲- در واژه‌نامه حسابداری آکسفورد تعریف ارزش افزوده از این قرار است: "تفاضل بین فروش و مواد اولیه و سایر خدماتی که مستقیماً دریافت شده است." با توجه به مشابهت مفهوم Throughput، از برابر نهاد ارزش افزوده استفاده شده است.

نظریه‌ی موانع و تاثیرات آن بر کارکرد

بنگاه ۴۶

نظریه‌ی موانع، فلسفه‌ی مدیریت

آغاز می‌گردد.

نظریه‌ی موانع از محدوده‌ی مدیریت هزینه‌ها فراتر می‌رود و بر مدیریت موانع تاکید می‌کند و می‌کوشد راه‌های افزایش سود یا کاهش هزینه‌ها را از طریق رفع تنگناها بیابد.

شناخت و علت‌یابی موانع و کوشش در جهت رفع موانع می‌تواند نتایج عمده‌ی زیر را در برداشته باشد:

● کاهش چرخه‌ی تولید و عرضه‌ی محصول

● بهبود کیفیت محصول

● افزایش قابل ملاحظه‌ی سودآوری

به بیان دقیق‌تر، نظریه‌ی موانع کوششی است برای کاهش هزینه‌ها از راه حذف یا کاهش عوامل محدودکننده‌ی فعالیت‌ها در زنجیره ارزش، نظریه‌ی موانع بر این فرض استوار است که

سیستم‌ها است که در اوایل دهه ۸۰ مطرح شد. بنیان اصلی این نظریه بر این اصل استوار است که کارکرد هر سیستمی به میزان موانع موجود در سیستم مورد نظر بستگی دارد. موانع، هر آن چیزی است که کارکرد سیستم در سازمان و در نتیجه دست‌یابی به اهداف را با محدودیت مواجه می‌سازد. به‌عنوان مثال، وجود هرگونه تنگنا در تولید، سودآوری کلی یک بنگاه تولیدی را کاهش می‌دهد و بدین ترتیب به عنوان یک مانع عمل می‌کند. براساس نظریه‌ی موانع، مدیران به‌جای تاکید بر کاهش هزینه‌ی تولید محصولات و خدمات، مستقماً باید به شناسایی موانع و تنگناها و چگونگی رفع آنها پردازند. به عبارت دیگر، بنابر این نظریه کاهش هزینه اساساً از شناسایی و رفع موانع

مجموعه‌ی حلقه‌های یک زنجیره هنگامی تقویت می‌شود که ضعیف‌ترین حلقه تقویت شود.

موانع و تنگناهای موجود در سیستم و سازمان به دو گروه کلی شامل موانع داخلی و موانع بیرونی قابل تقسیم است که ذیلاً به شرح اجمالی آنها پرداخته می‌شود:

موانع داخلی: هر عاملی است که در درون سازمان مانع ارتقا سطح کیفیت، انجام مطلوب فرایندها و دستیابی به اهداف می‌گردد. از این میان می‌توان به سیاست‌های مدیریتی که موجب محدودیت در پاسخ‌گویی به نیازهای بازار و بهره‌برداری از فرصت‌ها می‌شود (مانند محدودیت استخدام نیروهای جدید، خرید و تامین مواد اولیه و برخی تصمیمات رفتاری اثرگذار بر روحیه و انگیزش سازمانی) اشاره نمود. تاخیر یا ناکارایی در انجام تعمیرات پیشگیرانه و توقف تولید ناشی از آن نمونه‌ی دیگری از موانع داخلی است.

موانع بیرونی: موانع بیرونی از عملکرد تاثیرات محیط و بازار پدید می‌آیند و لذا خارج از کنترل مدیریت می‌باشد. موانع بیرونی بر نوع و ترکیب محصول و سایر تصمیمات مدیریت و سازمان تاثیر می‌گذارد. از جمله موانع بیرونی می‌توان موارد و نمونه‌های زیر را ذکر نمود:

موانع بازار: محدودیت تقاضا برای پرکردن ظرفیت تولید.

حسابداری ارزش افزوده

برای معرفی حسابداری ارزش افزوده ابتدا ضروری است سه کلید واژه‌ی زیر تعریف شود:

الف) ارزش افزوده

ب) مواد اولیه

ج) هزینه‌های عملیاتی

الف) ارزش افزوده‌ی: عبارت است از نرخ ایجاد منابع مالی (پول) از طریق فروش. این تعریف براین نکته تاکید دارد که پول از طریق فروش حاصل می‌شود نه تولید. بنابراین برای به دست آوردن پول باید محصولی را ساخت که قابل فروش باشد. بنابراین تولید و انبار کردن محصول باید کاری بی حاصل تلقی شود. از این دیدگاه، برای تعیین حاشیه‌ی سود فقط باید هزینه‌ی مواد اولیه و سایر هزینه‌های مشابه از فروش کسر شود تا به شاخص پراهمیتی به نام ارزش افزوده دست یابیم، با این توضیح ارزش افزوده (T) عبارت است از:

$$T = \text{فروش} - \text{بهای مواد اولیه}$$

اقلامی که علاوه بر بهای مواد اولیه می‌توانند از مبلغ فروش کسر شوند تا به "ارزش افزوده" برسیم عبارت است از:

- هزینه‌های برون سپاری

- کمیسیون فروش

- حقوق و عوارض گمرکی

- هزینه‌های حمل

با این فرض کلی که امروزه هزینه‌ی دستمزد بیش‌تر ماهیت ثابت دارد، بنابراین در تعیین ارزش افزوده از مبلغ

فروش کسر نمی‌گردد، بلکه جزء هزینه‌های دوره محسوب می‌شود.

ب) موجودی‌ها: در حسابداری ارزش افزوده، موجودی‌ها به جای آن که دارایی محسوب شوند جزء بدهی‌ها به حساب می‌آیند. زیرا فرض براین است که شرکت‌هایی که حجم قابل ملاحظه‌ای از سرمایه را در موجودی‌ها نگه می‌دارند در واقع با حجم قابل ملاحظه‌ای از موانع برای تحقق اهدافشان روبه‌رو هستند.

از دیدگاه نظریه‌ی موانع، موجودی‌ها در نتیجه‌ی پرداخت وجه به عرضه‌کنندگان کالا تامین شده‌اند و فی‌نفسه فاقد ارزش‌زایی می‌باشند. از طرفی عقیده براین است که موجودی‌ها در نتیجه‌ی عدم هماهنگی تولید ایجاد شده‌اند و جز موانع و محدودیت‌های ایجاد سود می‌باشند، زیرا اگر اجزای فعالیت‌ها به خوبی هماهنگ باشد دیگر دلیلی برای نگاهداری موجودی‌ها نیست.

بنابراین در حسابداری ارزش افزوده کوشش جدی مدیریت بر به حداقل رساندن سطح موجودی‌ها است که موجب تضمین منافع زیر برای سازمان می‌باشد:

- کاهش هزینه‌ی بهره سرمایه‌ی بلوکه شده در موجودی‌ها

- کاهش هزینه‌ی انبارداری

- جلوگیری از زیان‌های ناشی از ضایعات

- کاهش هزینه‌های حمل و جابه‌جایی
 (ج) هزینه‌های عملیاتی: در حسابداری ارزش افزوده، هزینه‌های عملیاتی مجموعه منابعی (وجوهی) است که صرف ایجاد تفاضل بین قیمت فروش و بهای مواد اولیه از جمله هزینه‌های دستمزد مستقیم و نیروهای پشتیبانی، استهلاک ماشین‌آلات و غیره می‌شود. در حسابداری ارزش افزوده، معیار عمده‌ی سنجش عملکرد فاصله بین قیمت فروش و بهای مواد اولیه‌ی کالای فروش رفته می‌باشد.

با توضیحات فوق و تعریف مجدد از هزینه‌ها، مدل کلی گزارشگری سود در روش حسابداری ارزش افزوده به قرار زیر است:

فروش	xx
بهای مواد اولیه	<u>(xx)</u>
ارزش افزوده (Throughput)	xx
کسر می‌شود:	
دستمزد مستقیم	x
سربار تولید	x
هزینه‌های اداری	x
هزینه‌های فروش	<u>x</u>
سود عملیاتی	<u>xx</u>

در حسابداری ارزش افزوده، علاوه بر تغییر در محاسبه و اندازه‌گیری حاشیه‌ی سود و تغییر در شکل گزارشگری، از شاخص‌های زیر برای سنجش سودآوری و کارایی استفاده می‌شود.

الف) ضریب درآمدزایی: که از تقسیم ارزش افزوده (T) بر

سرمایه‌گذاری انجام یافته برای تامین مواد اولیه (تقسیم این مبلغ بر میانگین موجودی‌ها) به دست می‌آید. این ضریب بیانگر نرخ یا میزان تبدیل مواد اولیه مصرفی به درآمد بنگاه یا نسبت حاشیه‌ی سود به موجودی‌ها است.

ب) ضریب مدیریت هزینه‌ها: که از حاصل تقسیم ارزش افزوده کامل بر هزینه‌های عملیاتی (OE) به دست می‌آید و بیانگر نسبت درآمدزایی هر ریال هزینه‌ی عملیاتی انجام یافته می‌باشد.

حسابداری ارزش افزوده (TA) در واقع توسعه و گسترش هزینه‌یابی متغیر (مستقیم) است که ضمن آن در طبقه‌بندی هزینه‌ها تجدید نظر به عمل آمده است و عملاً فقط هزینه‌ی مواد اولیه‌ی مصرفی جزء هزینه‌های مستقیم محسوب می‌گردد.

در روش حسابداری ارزش افزوده، ضمن مقایسه فروش با هزینه‌های کاملاً متغیر (مانند مواد اولیه، کمیسیون فروش) شاخصی به نام ارزش افزوده به دست می‌آید که بیانگر ارزش افزوده و پتانسیل درآمدزایی شرکت است. در این روش سایر هزینه‌ها از جمله هزینه‌ی دستمزد با مفهوم امروزی هزینه‌ی ثابت تلقی می‌شود و لذا در تعیین ارزش افزوده منظور نمی‌گردند.

حسابداری ارزش افزوده در قیاس با

هزینه‌یابی معمول از این تفاوت و ویژگی اساسی برخوردار است که در محاسبه‌ی بهای تمام شده فقط هزینه مواد اولیه منظور می‌گردد. در این روش سرشکن کردن و تسهیم سربار انجام نمی‌شود و هزینه دستمزد و سربار جزئی از بهای تمام شده تولید را تشکیل نمی‌دهد.

این روش با بهره‌برداری از نظریه‌ی موانع، نگاهداری موجودی‌ها را یک مانع و تنگنا در کسب و کار و موجب کاهش سود می‌داند و وجود آن را ناشی از عدم توازن و هماهنگی در برنامه‌ریزی‌ها می‌شناسد.

برپایه‌ی این فرض، حسابداری ارزش افزوده معیار سنجش موفقیت را فروش ایجاد ارزش افزوده و جریان‌یابی وجوه به درون شرکت می‌داند نه افزایش تولید و نگهداری محصول.

- 1- Accounting for throughput (CIMA Publication)
- 2- Throughput Accounting (Stephen Keeb)-IFAC
- 3- Making Better Decisions (Thomas Corbatt-CIMA Management Nov 99)
- 4- Intraduction to throughput accounting J.Herman/ N.Towle

معرفی موسسات حسابرسی عضو انجمن حسابداران خبره ایران

در اجرای مصوبه شورایی عالی انجمن حسابداران خبره ایران و به استناد ماده ۱۰ اساسنامه انجمن بدین وسیله موسسات حسابرسی عضو انجمن حسابداران خبره ایران که حداکثر شرکاء آنها حسابداران مستقل عضو انجمن می باشند به شرح زیر و به ترتیب الفبا معرفی می گردند.

- فهرست**
- ۱- آزموگان
 - ۲- آزمون سامانه
 - ۳- آریاروش
 - ۴- آگاه حساب
 - ۵- امجدتراز سپاهان
 - ۶- ایران مشهود
 - ۷- اصول پایه
 - ۸- ارکان سیستم
 - ۹- بهاردمشار
 - ۱۰- بیات رایان
 - ۱۱- بیداران
 - ۱۲- تدوین و همکاران
 - ۱۳- تلاش ارقام
 - ۱۴- حسابرسیین
 - ۱۵- خبره
 - ۱۶- دیارایان
 - ۱۷- دشن و همکاران
 - ۱۸- رایمند و همکاران
 - ۱۹- رهیافت حساب تهران
 - ۲۰- سخن حق
 - ۲۱- شراکت
 - ۲۲- فراز مشار
 - ۲۳- ممیز
 - ۲۴- نوآندیشان
 - ۲۵- همیار حساب

انجمن حسابداران خبره ایران

تلفنهای ۸۹۰۲۹۲۶
۸۹۰۵۹۲۰
فکس ۸۸۹۹۷۲۲

Email: Anjoman@systemgroup.net

info@iranianica.com

موسسه حسابرسی آزموگان

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- مهرداد آل علی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- فرهاد فرزاد (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مصطفی حاجی حسینی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات حسابداری، مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی - نظارت بر امور تصفیه
تلفن: ۸۸۰۳۴۶۵ - ۸۸۰۲۶۳۹ - ۸۸۰۷۵۷۳۴۰
فکس: ۸۷۵۷۳۴۱
نشانی: خیابان کریمخان زند - خیابان حافظ شماره ۷۰۱ - طبقه چهارم صندوق پستی: ۱۴۳۳۵-۷۹۷

موسسه حسابرسی آزمون

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- فریدون کشانی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- سیدکمال موسوی (حسابدار رسمی)
- جواد گوهرزاد (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، طراحی سیستم، نرم افزار و مشاوره مالی و مالیاتی
تلفن: ۸۰۰۰۸۷۱
فکس: ۸۰۱۲۳۱۵
نشانی: کارگر شمالی، ۴۴۶، طبقه دوم
صندوق پستی: ۱۴۳۹۵/۷۱۶
Email: Azmoon_co@yahoo.com

موسسه حسابرسی امجد

عضو انجمن حسابداران خبره ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- محمدحسین واحدی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- اصغر بهنیا (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مهر داد شریعتی زاده (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- عباس اسماعیلی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی و مالیاتی، بازرسی قانونی، مشاوره‌ای مدیریت مالی، طراحی و پیاده سازی سیستم‌های مالی، دفتر تهران: خیابان ولیعصر، پلاک ۱۳۰، ساختمان جم، شماره ۱۴۷۹، طبقه چهارم، واحد یک
تلفن: ۰۲۱-۲۰۱۲۹۳۱
دفتر اصفهان: میدان آزادی، خیابان آزادگان، کوی کارگران، ساختمان ۲۰، طبقه سوم، واحد ۶
تلفن: ۰۲۱-۶۶۲۱۳۴۵
دفتر یزد: بلوار باهنر، شماره ۳۵۹، طبقه دوم تلفن: ۰۳۵۱-۷۲۴۳۲۹۹
دفتر شیراز: بلوار چمران، بلوار نایش، کوی شماره ۹، شماره ۵۲ تلفن: ۰۷۱۱-۶۲۵۴۹۲۳
http://www.amjad.ir
info@amjad.ir

موسسه حسابرسی آزمون سامانه

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- عبدالرضا (فرهاد) نوربخش (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- علی اصغر نجفی مهری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- حسین قاسمی رومی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: طراحی سیستم، مشاوره مالی و مالیاتی
نشانی: خیابان بهار شیراز تقاطع سهروردی جنوبی شماره ۹۷
تلفن: ۷۵۳۷۹۴۴
فکس: ۷۵۲۷۴۵۸
نشانی: میدان آرژانتین، خیابان زاگرس، شماره ۵
تلفن: ۸۷۹۸۴۸۱
صندوق پستی: ۱۵۷۴۵/۱۴۹

آریاروش

موسسه حسابرسی آریاروش
عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- حبیب جعفری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- سیدمحمد یزدرزاده (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مجتبی غلامی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و مدیریت، طراحی سیستم‌های مالی و اصلاح حساب
تلفن: ۸۴۶۸۵۴۵
نشانی: تهران میدان خندان ابتدای بزرگراه رسالت شماره ۵ طبقه سوم
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵۷۹۱۹

موسسه حسابرسی آگاه حساب

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- علیرضا زندیابان رئیس (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- عبدالکریم مقدم (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مینا فرویدیان (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مالی و مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی و کامپیوتری
تلفن: ۴۲۳۸۶۲۳
فکس: ۴۲۳۸۶۲۳
نشانی: تهران - ستارخان شماره ۸۱۶ طبقه ۶ واحد ۲۳
Email: agahhesab@hotmail.com

موسسه حسابرسی و خدمات مالی و مدیریت ایران مشهود

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

- محمدرضا گلچین پور (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- علیرضا عطوفی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- سیدعباس اسمعیل زاده پاکدامن (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- محمدصادق حشمتی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای مالی و مدیریت و طراحی سیستم‌های مالی و ارزیابی سهام
تلفن: ۸۷۸۵۷۶۵ - ۸۷۹۱۴۳۷ - ۸۷۹۱۴۹۹
فکس: ۸۷۹۱۴۷۰
نشانی: خیابان وحید دستگردی (ظفر) - بین خیابان آفریقا و بزرگراه مدرس - پلاک ۲۴۸ - طبقه چهارم صندوق پستی: ۱۴۱۵۵ - ۴۸۹۹
دفتر اواز: فلکه سوم کیانپارس، خیابان اردیبهشت، پلاک ۳۲، طبقه سوم، تلفن: ۳۳۳۶۶۲۵
Email: iranmashhoodin@yahoo.com

موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت اصول پایه فراگیر

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- ابراهیم موسوی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- حسن صالح آبادی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- هوشنگ منوچهری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۴۲۳۵۳۴ - ۸۴۱۱۵۰۵
 فاکس: ۸۴۲۳۵۳۴ - ۸۴۱۱۵۰۵
 نشانی: خیابان مطهری - جنب باشگاه بانک سپه
 پلاک ۴۳ طبقه ۴
 صندوق پستی: ۱۵۸۷۵ - ۵۹۳۵

موسسه حسابرسی ارکان سیستم

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- محمد شوقیان (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- عبدالله شفاعت قراملکی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- جبرائیل بهاری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی (به همراه نرم‌افزارهای مالی)
 تلفن: ۸۸۰۴۹۴۱ و ۲ - فاکس: ۸۸۰۴۹۴۰
 دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر، نرسیده به خیابان فاطمی، خیابان شهید حمیدصدر پلاک ۳۸ طبقه دوم آپارتمان شماره ۱۰
 دفتر تیریز: خیابان امام سه‌راهی طالقانی، مجتمع خدمات تجاری سهند طبقه دوم واحد ۸
 تلفنکس: ۰۴۱۱-۵۵۳۳۵۷۰
 Email: m_shoghian@yahoo.com

انجمن حسابداران خبره ایران

تلفنهای ۸۹۰۲۹۲۶
 ۸۹۰۵۹۲۰
 فاکس ۸۸۹۹۷۲۲
 Email: Anjoman@systemgroup.net
 info@iranianica.com

موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت بهرادشمار

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- مهربان پرویز (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- فریده شیرازی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- بهروز ابراهیمی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- شیرین منبیر فاطمی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- رضا یعقوبی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸-۸۳۲۶۵۲۷ - فاکس: ۸۳۰۹۴۹۰
 نشانی: تهران - خیابان مطهری خیابان فجر (جم سابق) پایین تر از کانون زبان پلاک ۲۹ طبقه دوم
 صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۵۵۵۱
 کدپستی ۱۵۸۹۷۸۳۱۱۶
 Email: info@behradmoshar.com

موسسه حسابرسی بیات رایان

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- منوچهر بیات (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- ابوالقاسم مرآتی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- عبدالحسین وهبری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: طراحی سیستم (نرم‌افزار) مشاوره مالی و مالیاتی، خدمات حسابداری، خدمات حسابرسی عملیاتی و مالیاتی
 تلفن: ۸-۴۵۸۹۶ - فاکس: ۸۵۰۲۰۴۵
 نشانی: خیابان مطهری - بین کوه نور و دریای نور - شماره ۲۳۹ - طبقه سوم
 Email: bayatrayan@neda.net
 Kpmg-br@neda.net

موسسه حسابرسی بیداران

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- عباس اسرار حقیقی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- بدالله امیدواری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- حسین فرج‌اللهی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، طراحی سیستم‌های مالی، مشاوره مالی و مالیاتی، ارزیابی سهام
 تلفن: ۸۳۰۶۹۱۱-۸۸۲۹۷۶۱-۸۸۳۵۲۰۷
 فاکس: ۸۸۳۱۶۸۱
 نشانی: شمال میدان هفت‌تیر، خیابان زیرک‌زاده، شماره ۲۲، طبقه اول

موسسه حسابرسی تدوین و همکاران ERNST & YOUNG INTERNATIONAL

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- احمد ثابت مظفری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- ابوالقاسم فخاریان (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- علیرضا خالقی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی - حسابرسی مالیاتی - بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸-۸۷۸۲۰۹۶ - فاکس: ۸۸۸۶۱۵۰
 نشانی: خیابان ولیعصر، پائین تر از میدان ونک، پلاک ۱۲۷۹/۱
 صندوق پستی: ۱۹۳۹۵/۳۱۴۹
 Email: tadvinco@mail.dci.co.ir

موسسه حسابرسی تلاش ارقام

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- حسن خدایی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- فیروز عرب‌زاده (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- خلیل گنجه (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای مالی و مالیاتی، اصلاح حساب، ارزیابی سهام و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۷۷۸۸۱۱ - فاکس: ۸۸۷۲۷۵۴
 دفتر تهران: خیابان گاندی، خیابان بیستم، شماره ۱۸، واحد ۶
 دفتر تیریز: خیابان ولیعصر، خ کریم‌خان، خیابان شهید آذرین، بن بست رهی
 تلفن: ۳۳۱۲۷۷۸ - فاکس: ۳۳۳۰۵۵۵

حسابرسین موسسه حسابرسی و بهبود سیستم‌های مدیریت

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- حسن اسماعیلی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- منوچهر زندی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- منیژه آریانشور (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرسی قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۷۲۱۲۶۹ - فاکس: ۸۷۲۱۲۶۹
 نشانی: خیابان قائم‌مقام فراهانی، ساختمان ۲۱۶، طبقه سوم، واحد ۲۶
 Email: hesabresin@rayankooosh.com

راهنمای موسسات حسابرسی
 ۸۹۰۵۹۲۰ - ۸۹۰۲۹۲۶

راهنمای موسسات حسابرسی عضو انجمن حسابداران خبره ایران

۲۰

**موسسه حسابرسی
رهیافت حساب تهران**

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

• فریدون ایزدپناه (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• عبداله تمدنی چهرمی (حسابدار رسمی)
• هوشنگ غیبی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی، انجام وظایف بازرس
قانونی، طراحی سیستم‌های مالی، ارزیابی سهام
تلفن: ۵-۸۹۸۵۷۵۱
فاکس: ۸۹۷۵۷۲۱

صندوق پستی: ۱۲۵۸ - ۱۴۳۳۵
نشانی: خیابان یوسف‌آباد - خیابان چهارم، پلاک ۵،
واحد ۶، کدپستی: ۱۴۳۱۶

۱۸

**موسسه حسابرسی
دش و همکاران**

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

• بهروز دارش (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• سید حسین عربزاده (حسابدار مستقل، حسابدار
رسمی)
• میلتن ایوان کریمیان (حسابدار مستقل، حسابدار
رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی،
بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره مالی و
مالیاتی، اصلاح حساب، ارزیابی سهام، طراحی
سیستم‌های مالی
تلفن: ۶۹۴۵۴۶۷-۶۹۴۵۴۶۵
فاکس: ۶۴۲۹۹۷۱

نشانی: تهران - خیابان جمال‌زاده شمالی بالاتر از
بلوار کشاورز روبروی بانک ملی شماره ۲۵۳
صندوق پستی: ۱۴۱۸۵/۴۸۷
Email: Dash_Co@neda.net

۱۶

موسسه حسابرسی خبره

عضو انجمن حسابداران خبره ایران
عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

• ناود ذغال‌لو (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• نعمت‌الله علیخانی‌راد (حسابدار مستقل، حسابدار
رسمی)
• سیاوش سهیلی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی،
بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و
طراحی سیستم‌های مالی
تلفن: ۸۸۰۴۵۱۹-۲۱
فاکس: ۸۹۰۲۳۲۰

نشانی: خیابان ولیعصر، کوی پزشکشهر (شمال
فروشگاه قدس) شماره ۲۳ کدپستی: ۱۵۹۴۸

۲۱

**موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت
سخن حق**

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

• غلامرضا سلامی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• هوشنگ خسروئی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• اسدالله نیلی‌اصفهان‌ئی (حسابدار مستقل، حسابدار
رسمی)

خدمات: حسابرسی مالیاتی، حسابرسی عملیاتی،
بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره در زمینه
امور بانک، بیمه، فن‌آوری اطلاعاتی
تلفن: ۸۷۹۴۶۴۶
تلفاکی: ۸۷۹۴۹۲۸

صندوق پستی: ۴۱۷۵ - ۱۴۱۵۵
نشانی: میدان آرژانتین، اول بزرگراه آفریقا، روبروی
پارکینگ بیهقی، پلاک ۹، بلوک ب، واحد شماره ۳
پست الکترونیک: info@sokhanehagh.com
www.sokhanehagh.com

۱۹

**موسسه حسابرسی
رایمند و همکاران**

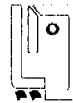
عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

• عباسعلی ده‌دشتی‌نژاد (حسابدار مستقل،
حسابدار رسمی)
• فریبرز امین (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• همایون مشیرزاده (حسابدار مستقل، حسابدار
رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی،
بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره مالی و
مالیاتی، اصلاح حساب
تلفن: ۸۸۰۳۰۴۴ فاکس: ۸۹۰۳۴۹۶
نشانی: تهران - خیابان زرتشت غربی، پلاک ۳۲،
طبقه پنجم
Email: rymand@rymand.com

۱۷

**موسسه حسابرسی و خدمات مالی
دایاریان**

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو
جامعه حسابداران رسمی ایران

• علی‌امانی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• غلامحسین دوانی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
• رضا مستاجران (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی بازرسی قانونی، مشاوره مدیریت مالی،
طراحی و پیاده‌سازی سیستم‌های مالی، نظارت مالی و حسابداری و
مالیاتی، نظارت بر امور نصفه
تلفن: ۸۷۳۹۰۸۳ - ۴ و ۸۷۳۹۰۷۱ - ۲
فاکس: ۸۷۳۹۰۵۶

نشانی: خیابان شهیدبهشتی، خیابان سرافرازان،
خیابان هفتم، شماره ۵۰، طبقه دهم
صندوق پستی: ۱۵۷۴۵-۹۴۷
Email: DAYA RAYAN@apadana.com

راهنمای موسسات حسابرسی

۸۹۰۵۹۲۰ - ۸۹۰۲۹۲۶

راهنمای موسسات حسابرسی

راهنمای موسسات حسابرسی

۲۲

موسسه حسابرسی شراکت

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- سیروس گوهری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مجید کشورپژوه و هلنگرودی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- حسن فرنیبا (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۷۱۷۶۵۰، ۸۷۱۷۶۵۱
 فاکس: ۸۷۵۹۰۹۴
 نشانی: تهران - خیابان دکتر بهشتی، خیابان قائم مقام فراهانی، ساختمان ۲۱۶، طبقه چهارم
 صندوق پستی: ۱۵۸۷۵۰۶۶۶۶

۲۴

موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت

ممیز

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- محمد نبی‌داهی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- حسین سیادت‌خو (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- جمشید اسکندری (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۸۹۵۳۳۷۷، ۸۹۰۱۵۴۷
 فاکس: ۸۸۰۲۹۰۱
 نشانی: خیابان کریم خان زند، خیابان آبان جنوبی، خیابان سپند غربی، پلاک ۹۲، طبقه سوم، آپارتمان شرقی، کد پستی: ۱۵۹۸۶۸۵۵۱۷

۲۶

همیار حساب

موسسه حسابرسی و خدمات مالی

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- نریمان شعبانی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- مسعود مبارک (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- محمد تقی سلیمان‌نیا (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی
 تلفن: ۸۸۷۴۳۰۸، ۸۷۷۴۱۳۱
 فاکس: ۸۷۹۰۸۹۹
 نشانی: تهران - میدان ونک، خیابان ونک، پاساژ ونک، طبقه اول، آپارتمان شماره ۱۰۷
 صندوق پستی: ۱۴۱۵۵/۱۶۴۳
 Email: Hamyar@iranianica.com

۲۳

موسسه حسابرسی

فراز مشاور

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- پرویز صادقی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- نریمان ایلخانی (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- اصغر عبدالهی تیرآبادی (حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی عملیاتی، حسابرسی مالیاتی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی، بازرس قانونی، خدمات حسابداری، ارزیابی سهام
 تلفن: ۸۸۹۴۴۶۸-۸۸۹۲۰۳۶
 فاکس: ۸۹۰۰۵۲۸
 نشانی: تهران - ولیعصر نبش استاد مطهری کوچه افتخار پلاک ۱۲ طبقه دوم کد پستی: ۱۵۹۵۸

۲۵

موسسه حسابرسی و خدمات مدیریت

نواندیشان

عضو انجمن حسابداران خبره ایران - عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

- سورن آبنوس (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)
- غلامعلی رشیدی (حسابدار رسمی)
- گرو هوانسیان‌فر (حسابدار مستقل، حسابدار رسمی)

خدمات: حسابرسی مالیاتی، حسابرسی عملیاتی، بازرس قانونی، ارائه خدمات مشاوره‌ای و طراحی سیستم‌های مالی و حسابداری صنعتی
 تلفن: ۸۲۰۲۳۱۶، ۸۸۴۱۲۲۷
 نشانی: خیابان میرزای شیرازی، نبش خیابان کامکار ساختمان ۸۳، آپارتمان ۱۶، کد پستی: ۱۵۸۵۷
 Email: nouandishan@yahoo.com

معرفی موسسات حسابرسی

غم حرفه

پیشینه حرفه حسابداری و حسابرسی در قالب مدرنیته به حدود پنجاه سال قبل باز می‌گردد. اگر اولین پیشکسوتان حرفه را در آن روزگار ۲۵ سال داشته‌اند. امروزه آنان حداقل ۷۵ ساله هستند. اولین ضایعه جامعه حسابداری با درگذشت شادروان استاد حسن سجادی‌نژاد در سال ۱۳۶۷ شروع شد که سال گذشته با خبر درگذشت زنده‌یاد دکتر عزیز نبوی بنیانگذار حسابرسی و حسابداری خصوصی در ایران، حرفه به غم نشست. در ماه گذشته نیز اخبار ناگوار درگذشت احمد حجازی از نخبگان جامعه حسابداری و چندی بعد خبر تاسف‌بار درگذشت شادروان پرویز نبوی از بنیانگذاران حرفه‌ای حسابرسی منتشر شد.

احمد حجازی یکی از نخبگان حرفه حسابداری می‌باشد که با دانش وسیع و هوش سرشار و تلاش و فعالیت‌های گسترده خویش توانست در عرصه‌های داخلی بین‌المللی به‌عنوان چهره برجسته و ممتاز شناخته شود.

شادروان حجازی عضو انجمن حسابداران خبره انگلستان بود و طی سال‌های اولیه شکل‌گیری و فعالیت موسسه حسابرسی سازمان صنایع مالی در سمت مدیر حسابرسی خدمات ارزنده‌ای را در جهت توسعه و اعتلای حرفه حسابداری و آموزشی در رشد نیروها ارائه نمود.

احمد حجازی همچنین یکی از نیروهای پر دانش و پرتوان در دادگاه لاهه بود که طی دوره همکاری با این نهاد بین‌المللی، توانست در موفقیت ایران در دعوای بین ایران و آمریکا نقش بسزایی ایفا نماید.

مرحوم پرویز نبوی از بنیانگذاران انجمن حسابداران خبره ایران و نایب رئیس اولین شورای عالی انجمن بود. وی مدت‌ها رئیس کمیته تحقیقات حسابداری و حسابرسی و سپس عضو کمیته تحقیقات مالیات انجمن حسابداران خبره شد. نبوی بعدها در دهه ۱۳۵۰ موسسه حسابرسی کوپرز را در ایران تاسیس کرد که بسیاری از صاحب‌منصبان فعلی مالی کشور کارآموزی و فراگیری حرفه‌ای خود را در این موسسه گذرانیده‌اند. نبوی و همفکرانش در دهه ۱۳۵۰ با تاسیس موسسات حسابرسی مستقل و خصوصی در برپایی تشکیلات حرفه‌ای حسابرسی کشور و طراحی پروسه تحصیل و تجربه کوشش نمودند که حاصل آن صدها نفر دانشجویانی بودند که دانش و تجربه را توأمان یاد گرفتند و با کوله‌بار خدمات حرفه‌ای در بیست‌ساله اخیر منشا خدمات برجسته شده‌اند.

جامعه حسابداری ایران با برپایی یادبود این پیشکسوتان باید فراموش نکنند که هیچ یادبود و خاطره‌ای برجسته‌تر از آن نخواهد بود که ما نیز کوشش کنیم جوانان علاقه‌مند را در مراکز آموزشی و موسسات حرفه‌ای حسابرسی پرورش دهیم تا نسل بعدی نیز بتواند پایداری حرفه را تضمین کند. رفته‌گان را در تاریخ ماندگار جای دهیم و برآنانی که زنده و منشاء هستی حرفه هستند ارج نهیم زیرا به قول سعدی شاعر بزرگ پارسی زبان:

«سعدیا مرد نکونام نمیرد هرگز مرده آنست که نامش به نکوئی نبرند»

«احمد حجازی، چهره برجسته حرفه حسابداری ایران از میان ما رفت»

نوشته: ابوالقاسم فخاریان

خاطرات دوستان از شادروان حجازی باز می‌گردد به سال‌های دوری که دوران دبیرستان را می‌گذراندیم. در آبادان و در مدرسه شرکت نفت. از روستا آمده بود و همه‌ی سادگی و صفای روستا را با خود به همراه داشت. در نخستین دیدار، چهره شاداب و نگاه پرمهرش بردل و ذهن نقش می‌بست. در عین فراست و تیزهوشی که از چشمان پرفروغش می‌تراوید، صمیمیت و صفای وجودش را در کلام و کردارش می‌یافتی. -شاگرد اول شدن رسم احمد بود. شاگرد اول در درس و علم‌اندوزی و شاگرد اول در نیک‌اندیشی و مهرورزی و در تلاش بی‌کران برای پربار ماندن و ثمربخشی همراه با چاشنی اخلاق انسانی و تواضع.

احمد، دل و جانی بی‌قرار داشت. در بعد زمان و مکانی که او را فرا می‌گرفت نمی‌گنجید و همواره برای یافتن افق‌های جدید در عرصه کار و پیکار و اندیشه و عمل بی‌شکیب بود. در عین حال در دستیابی به اهداف والایی که در دل داشت به خلاقانه‌ترین شکل خورد و احساس را تلفیق می‌نمود.

همه کسانی که به نوعی همکاری با احمد را تجربه کرده‌اند، جملگی براین رای‌اند او دشوارترین وظایف و مسئولیت‌ها را با بیشترین اعتماد به نفس بردوش می‌گرفت و با توانایی و اثربخشی و شادابی تمام آنها را به انجام می‌رساند و این داستانی است که در عرصه حرفه حسابداری و حسابرسی، در میدان پرستیز و پیچیده‌ای هم چون دادگاه لاهه، در آموزش و تربیت نیروها و در مسئولیت‌های اجتماعی و در همه زمینه‌ها و عرصه‌های دیگر به زیباترین شکل جلوه نمود.

حجازی دوره حسابداری خیره انگلستان، و دوره حسابداری خیره کانادا را با موفقیت چشمگیر و ممتاز گذراند. در دوران شکل‌گیری موسسه حسابرسی سازمان صنایع مالی و سازمان برنامه جزء اولین مدیران موسسه بود و سخت کوشی و تلاش خستگی‌ناپذیر او در انجام مسئولیت‌های حسابرسی، آموزش و ارتقاء نیروها و مشارکت در تحقیق و توسعه حسابداری را همه همکاران وی به‌خاطر دارند. وی هم‌زمان با فعالیت‌های حرفه‌ای، تدریس مباحث پیچیده و پیشرفته حسابداری را در دانشکده حسابداری و علوم مالی دانشگاه صنعت نفت عهده‌دار بود.

اما برجسته‌ترین دوران خدمات حرفه‌ای حسابداری شادروان حجازی را باید دوره ۶ ساله فعالیت در دادگاه لاهه به‌عنوان مشاور مالی هیئت داوری لاهه برشمرد. جوان ساده‌ای که دوران مدرسه را در روستا گذرانده بود، باهوش سرشار و تلاش پیوسته و پی‌گیر در یکی از فاخرترین مقام و موقعیت‌هایی قابل احراز در حرفه حسابداری قرار گرفت. او در جایگاه مشاور مالی هیئت داوری لاهه با تکیه بردانش وسیع خویش در حوزه حسابداری و تلفیق آن با مباحث حقوقی و بهره‌مندی از هوش و نبوغ بی‌مانند خویش یکی از اثرگذارترین چهره‌ها در متن مباحث و مذاکرات دعاوی بین ایران و آمریکا بود.

در مراسم یادبود ویژه‌ای که در روز جمعه ۶ آذرماه از طرف دوستان احمد برگزار شد، دوستان، همکاران و بسیاری از کسانی که در عرصه کار حرفه‌ای و علمی با او همکاری داشتند در رثای او سخن گفتند و یادش را گرامی داشتند. از جمله باید به سخنان استاد و فرزانه گرانقدر جناب آقای دکتر موحد در این مراسم اشاره نمود که اظهار داشتند: "با وجودی که مرحوم حجازی را عمدتاً به‌عنوان یک چهره متخصص حسابداری می‌شناسیم، اما مقاله تحلیلی او در باب مسائل حقوقی دادگاه لاهه یکی از منابع ارزشمند و مرجع برای همه استفاده‌کنندگان است."

اما شادروان حجازی انسانی یک بعدی نبود. دلبستگی‌های عمیق احمد به ایران، به سرنوشت مردم، به ادبیات و هنر این سرزمین و به دوستان، در کنار جایگاه والا و افتخارآمیز حرفه‌ای که یافته بود، به متن زندگی او رنگ و بوی دلپذیری داده بود که این نیز از هوش سرشار و صفای باطن او حکایت می‌کرد.

اما دریغا احمد، انسان پرعاطفه‌ای که همواره غم و رنج انسان‌ها را بردل داشت، رنج بیماری تن نازنینش را طی چند سال فرسود و این گوهر گرانبها را از خانواده، دوستانش و از جامعه فرهیختگان ایران گرفت.

اخبار حرفه

آخرین آمار درآمدهای ابر موسسات حسابداری اعلام خواهد شد
براساس آخرین اطلاعات مندرج در وبگاه
Accountancy age درآمد سال ۲۰۰۴ موسسات بزرگ
حسابرسی به رغم رکود اقتصادی حاکم بر اقتصاد جهانی
رشد چشمگیری داشته است. اطلاعات مذکور حکایت
دارد که درآمد چهار ابر موسسه‌ی حسابداری جهان به
ترتیب برحسب بیش‌ترین تا کم‌ترین عبارتند از: دیلویت
(۱۶/۴ میلیارد دلار)، پرایس واتر‌هاوس کوپرز (۱۶/۳)
میلیارد دلار)، ارنست اند یانگ (۱۴/۳ میلیارد دلار) و
موسسه کی پی ام جی (۱۳/۶ میلیارد دلار).

کنفرانس ملی بازار سرمایه، موتور محرک توسعه اقتصادی ایران
در ۷ و ۸ آذر ۱۳۸۳ برگزار شد

این کنفرانس به همت دانشکده حسابداری و مدیریت
دانشگاه علامه طباطبایی و سازمان بورس اوراق بهادار تهران
با حمایت مالی ۱۸ شرکت و موسسه‌ی مالی بزرگ (بانک
ملی ایران، شرکت سرمایه‌گذاری غدیر، شرکت
سرمایه‌گذاری بهمن، شرکت سرمایه‌گذاری صنایع
پتروشیمی، شرکت سرمایه‌گذاری بانک ملی ایران، بانک
کارآفرین، موسسه انصارالمجاهدین، شرکت سرمایه‌گذاری

صندوق بازنشستگی، کارکنان صنعت نفت، شرکت
سرمایه‌گذاری تدبیر، گروه بهمن، شرکت سرمایه‌گذاری
صنعت و معدن، شرکت سرمایه‌گذاری صنعت بیمه، بیمه
ملت، شرکت سایپا، انجمن حسابداری ایران و موسسه
توسعه صنعت سرمایه‌گذاری ایران) در ۷ و ۸ آذر ۱۳۸۳ در
مرکز همایش‌های رازی برگزار شد.

سخنرانان و عناوین مقالات عبارتند از:

- ۱- دکتر پرویز عقلی، مقایسه‌ی نقش بازار پول و سرمایه در
توسعه‌ی اقتصادی کشور
- ۲- دکتر جمشید پژویان، مدل پیشنهادی مالیات بر عایدات
سرمایه‌ای در اقتصاد ایران
- ۳- دکتر غلامحسین اسدی و دکتر فرشاد هیبتی، جایگاه بازار
سرمایه در اقتصاد ملی و نقش آن در توسعه اقتصادی
- ۴- دکتر ولی‌الله سیف، نقش بانک‌ها در بازار سرمایه‌ی ایران
- ۵- دکتر حیدر پوریان، توسعه بورس‌های کالای کشور
- ۶- دکتر علی ثقفی، نقش حسابداری در بازار اوراق بهادار
- ۷- دکتر علی جهانخانی و رسول اسکندری، بررسی نظری آثار
حد نوسان قیمت در بورس
- ۸- دکتر حسین عبده تبریزی، بازار سرمایه و قیمت زمین و
ضرورت تعیین سیاست ملی برای آن

۹- فضل‌اله معظمی، طراحی اوراق سبد سرمایه‌گذاری و بررسی محدودیت‌های پیش روی آن در ایران

۱۰- مهندس محمدرضا رجائیه، نهادهای تهاتر و تسویه در بورس اوراق بهادار

۱۱- دکتر سعیدخاک آل‌محمد، تجربه بین‌المللی شدن بازار سرمایه

۱۲- دکتر احمد حیدری و دکتر مسعود حجاریان، راه‌کارهای پیاده‌سازی اصول حاکمیت شرکتی در ایران

۱۳- دکتر یحیی حساس‌یگانه، حاکمیت شرکتی و نقش آن در توسعه‌ی بازار سرمایه

۱۴- دکتر حسین کدخدایی، اعتقادافزایی قوانین در بازارهای مالی

اولین همایش استانداردهای حسابداری در ایران در ۱۸ آذر ۱۳۸۳ برگزار شد.

همایش از ساعت ۷:۳۰ بامداد ۱۸ آذر ۱۳۸۳ طبق زمان‌بندی در مرکز همایش‌های رازی شروع شد. با اجرای مراسم قرآن، سرود ملی و خوشامدگویی آغاز شد. اولین سخنران مراسم افتتاحیه‌ی محمدجواد صفار، دبیرکل جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، بود که صحبت‌های خود را با تعریف استاندارد آغاز نمود، وی مواردی درباره‌ی استانداردهای حسابداری، تغییر روز به روز آن‌ها و راه‌های بهبود کیفیت آن صحبت کردند. مهم‌ترین خبری که وی اعلام کرد عضویت جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران در فدراسیون بین‌المللی حسابداران (آیفک) بود.

در ادامه احمد مدرس، دبیر علمی همایش در مورد استانداردهای حسابداری ایران و دعوت از تمامی کارشناسان و استادان جهت بهتر کردن امر استانداردگذاری حسابداری سخن گفت. خبر وی هم چنین از برگزاری در مورد دومین همایش حسابرسی با نام "پیش‌نیازهای حسابرسی صورت‌های مالی" خبر داد و توضیحاتی را در این خصوص ایراد کرد.

در انتهای مراسم اختتامیه هم حسین عبده‌تبریزی، دبیرکل بورس اوراق بهادار تهران سخنانی را در مورد انتظارات متقابل بورس و جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

بیان کرد. وی به ارتباط تنگاتنگ بورس و جامعه‌ی حسابداران از جهت استانداردهای مناسب و حوزه‌های مشترک فعالیت این دو نهاد اشاره کردند. در ادامه وی خبر از تشکیل کمیته‌ی نظارت حسابداران معتمد بورس داد و به شرح وظایف این کمیته پرداخت و اشاره کرد که مهم‌ترین فعالیت این کمیته بررسی کیفیت گزارش حسابرسان می‌باشد.

بعد از اتمام مراسم افتتاحیه نشست اول با حضور موسی بزرگ‌اصل، احمد مدرس، رضا نظری و جعفر معمارپور تشکیل شد. طی برگزاری همین نشست ۲ مقاله با عناوین "چالش‌های تدوین استانداردهای حسابداری در ایران" توسط موسی بزرگ‌اصل و "گزارش عملکرد مالی - تعدیلات سنواتی" توسط خانم شیرین مشیرفاطمی ارائه شد.

مقاله‌ی اول به بحث و بررسی در مورد مسائل و مشکلات سازمان حسابرسی و کمیته‌ی تدوین استانداردها، و اخباری چند پیرامون تهیه و تدوین چند استاندارد جدید و مراحل پیشرفت هر کدام اختصاص داشت. مقاله‌ی دوم هم یک پژوهش میدانی - کتابخانه‌ای بود که در مورد تعدیلات سنواتی و اثر آن بر نحوه‌ی گزارشگری سود شرکت‌ها و اثر تعدیلات سنواتی بر عایدات هر سهم (EPS) بود.

نشست دوم هم با حضور محمدجواد صفار، ایرج اکبری، علی صاره‌زار، حسین کثیری و عزیز عالی‌ور برگزار شد. در این نشست هم ۳ مقاله با عنوانین:

۱- نظریه چند سویه به استانداردهای حسابداری از جواد بستانیان، ۲- بررسی مبانی نظریه استانداردهای حسابداری در اسلام از آقایان کامبیز فرقاندوست و علیرضا زندباباریسی، و ۳- بررسی میزان انطباق استانداردهای حسابداری با قوانین موضوعه و اشکالات اجرایی آن در شرکت‌های دولتی از خانم زهره حاجیها ایراد شد.

در ضمن در جریان برگزاری همایش، جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران اعلام نمود که دومین همایش حسابرسی در ایران با عنوان "پیش‌نیازهای حسابرسی صورت‌های مالی" در تاریخ ۱ بهمن ۱۳۸۳ در مرکز همایش‌های رازی برگزار خواهد شد.

دوره‌ی آموزشی CIMA، آموزش حسابداری در کلاس جهانی

دوازدهمین آزمون ورودی سایما برگزار شد

دوازدهمین آزمون ورودی سایما در روز ۱۳ آذر ۱۳۸۳ در سالن امتحانات دانشکده‌ی مدیریت و تحصیلات دانشگاه صنعت نفت برگزار شد.

برای این آزمون بیش از ۹۰ داوطلب ثبت نام کردند. از این میان ۸۶ داوطلب در آزمون شرکت کردند. در کل ۲۰ نفر حد نصاب لازم را برای ورود به دوره‌ی زبان IELTS و دوره‌ی آموزشی سایما کسب کردند. گفتنی است از سال ۱۳۸۲ تنها کسانی می‌توانند به دوره‌ی سایما راه یابند که دارای گواهی نامه دانشگاهی IELTS، با حداقل نمره‌ی ۶، باشند. کسانی که این گواهی نامه را کسب نکرده‌اند می‌بایست بنا به تشخیص استادان مرکز آموزش حسابداران خبره در دوره‌ی آموزشی IELTS شرکت نمایند و پس از کسب حداقل نمره‌ی ۶ به دوره‌ی سایما ورود کنند.

هم چنین برای اولین بار دو موسسه‌ی حسابرسی بیات رایان و بهرادمُشار در اقدامی بی‌سابقه اعلام کردند که شماری از برگزیدگان ممتاز آزمون ورودی مرکز آموزش حسابداران خبره را بورسیه می‌نمایند.

نام مرکز آموزش حسابداران خبره‌ی مدیریت تغییر یافت

به موجب مصوبه‌ی شورای مدیریت مرکز آموزش حسابداران خبره‌ی مدیریت از این پس نام مرکز به مرکز آموزش حسابداران خبره تغییر خواهد یافت.

غلامرضا سلامی، عضو شورای مدیریت مرکز آموزش حسابداران خبره گفت: علت این تغییر اولاً تنوع آموزش‌های مرکز است که شامل تمام دوره‌های آموزشی آزمون‌های انجمن‌های حرفه‌ای، آموزش‌های خاص و حتی آموزش‌های دانشگاهی است، و ثانیاً مرکز در نظر دارد دوره‌های آموزشی انجمن‌های حرفه‌ای حسابرسی بین‌المللی را نیز برگزار نماید.

آقای فخرایان دیگر عضو شورای مدیریت مرکز آموزش حسابداران خبره می‌گوید که معادل انگلیسی نام مرکز عبارت است از Professional Accounting Training Center و لوگوی آن PATC (پت‌سی) می‌باشد.

گفتنی است که مرکز آموزش حسابداران خبره‌ی ایران و دانشگاه صنعت نفت به منظور برپایی دوره‌ی آموزشی سایما CIMA و دیگر دوره‌ی آموزشی حسابداری بین‌المللی و داخلی تاسیس شد.

در حال حاضر مرکز بیش از ۲۰۰ دانشجو را برای دوره‌ی آموزشی CIMA تحت پوشش دارد و هرساله چندین دوره را برای داوطلبان ورود به جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران برگزار می‌کند. هم چنین مرکز دوره‌های آموزشی خاصی نظیر گزارشگری مالی پیشرفته را برگزار می‌نماید.

نماس با مرکز آموزش حسابداران خبره مدیریت

آدرس: خیابان ستارخان - انتهای خسرو جنوبی - ضلع شرقی باشگاه شماره ۲ صنعت نفت

دانشکده حسابداری و علوم مالی نفت - طبقه چهارم

تلفن ۷-۲۲۲۲۲۸۶ - فاکس ۲۲۱۴۲۲۲

E-mail: Cima@iranianica.com

CIMA گذرگاهی برای موفقیت شغلی شما در تمام عرصه‌ها

CIMA is your passport to a successful career in any field you choose.

انجمن حسابداران خبره ایران

اتاق بازرگانی و صنایع
معادن ایران

دوره‌های حسابداری و مدیریت مالی مرکز آموزشهای کاربردی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با همکاری انجمن حسابداران خبره ایران

دوره‌های حسابداری و مالی کوتاه مدت و بلندمدت:

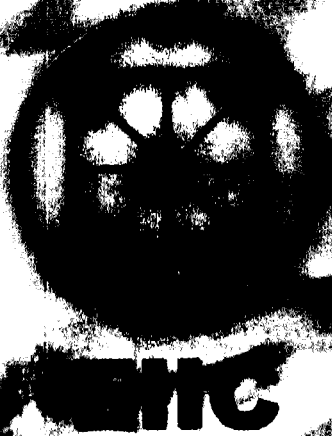
کد	نام دوره	مدت دوره	شهریه	پیش‌نیاز
دوره			لریال	
۳۰۱	حسابداری مالی (۱)	۶۰ ساعت	۳۵۰,۰۰۰	حداقل دیپلم
۳۰۲	حسابداری مالی (۲)	۶۰ ساعت	۵۵۰,۰۰۰	۳۰۱
۳۰۳	حسابداری مالی (۳)	۵۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۰۴	حسابداری مالی (۴)	۵۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۳
۳۰۵	حسابداری صنعتی (۱)	۶۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۰۶	حسابداری صنعتی (۲)	۵۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۵
۳۰۷	حسابداری مدیریت	۳۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۶
۳۰۸	مدیریت مالی	۲۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۰۹	صورت‌های مالی تلفیقی	۲۰ ساعت	۱,۵۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۱۰	حسابرسی داخلی و عملیاتی	۳۰ ساعت	۷۵۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۱۲	قانون مالیات‌های مستقیم	۳۵ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۱۳	مدیریت مالی برای مدیران غیرمالی	۳۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳ سال سابقه مدیریت
۳۱۴	مدیریت سرمایه‌گذاری در بورس و مهندسی مالی	۲۰ ساعت	۱,۵۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۱۶	تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم‌های حسابداری	۳۰ ساعت	۷۵۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۱۷	اصول برنامه‌ریزی و بودجه	۲۰ ساعت	۶۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۱۸	تهیه صورت گردش وجوه نقد	۱۲ ساعت	۵۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۱۹	کلینیک مدیریت	۳۰ ساعت	۵۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۳۲۰	کاربرد نرم‌افزارهای مالی	۶۰ ساعت	۸۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۳۲۱	کارگاه آموزش حسابداری با کامپیوتر	۳۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۵۰۱	دوره عالی حسابداری و مدیریت مالی	۲۶۰ ساعت	۲,۲۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۵۰۳	دوره تکمیلی حسابداری و امور مالی (۱)	۲۶۰ ساعت	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳۰۲
۵۰۳	دوره تکمیلی حسابداری و امور مالی (۲)	۲۶۰ ساعت	۲,۸۰۰,۰۰۰	فوق دیپلم و سابقه کار حسابداری یا ۵۰۳
۶۰۱	حسابداری مالی (۱) به زبان انگلیسی	۶۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	حداقل دیپلم و دانستن زبان انگلیسی
۶۰۵	زبان تخصصی حسابداری	۵۰ ساعت	۸۰۰,۰۰۰	حداقل دیپلم آشنا به زبان انگلیسی

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر می‌توانید با مرکز آموزشهای کاربردی اتاق بازرگانی به آدرس زیر مراجعه یا با تلفن‌های مرکز تماس حاصل فرمایید.

خیابان انقلاب، بعد از میدان فردوسی خیابان شهید موسوی (فرصت جنوبی) پهن بست نیکپور پلاک ۶۶

تلفن ۸۸۲۹۶۵۴ شماره ۸۸۲۸۷۸۷

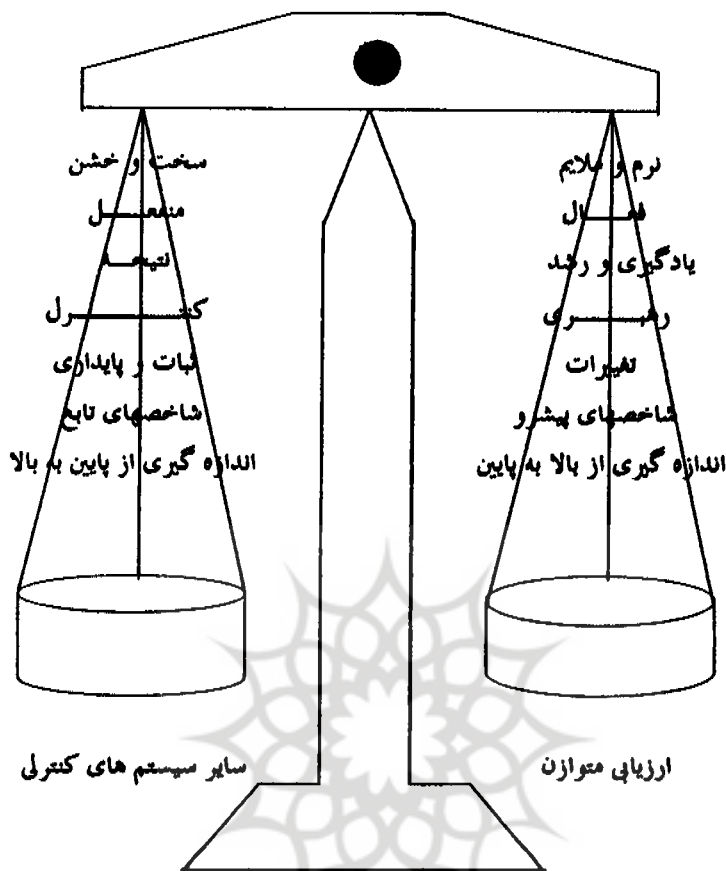
بیمه صادرات و سرمایه گذاری (سهامی عام)
**Export & Investment
Insurance Co.**

شرکت بازرگانی و مطالعات فریبکی
موسسه علوم انسانی

- بیمه سرمایه گذاری
- بیمه اعتبار صادرات کالا
- بیمه اعتبار صادرات خدمات فنی و مهندسی
- بیمه اعتباری فروش اقساطی
- خدمات تسهیلات

شکل ۴. تفاوت ارزیابی متوازن با سایر سیستم های کنترلی

دیدگاه داخلی

پرسش کلیدی: برای جلب رضایت سهامداران و مشتریان، چه فرایندهایی را باید عالی انجام دهیم؟

سازمان‌های تولیدی برای این که کارآمد عمل کنند باید فرایندهایی را شناسایی کنند که از لحاظ تامین رضایت مشتریان، حیاتی است. این فرایندهای داخلی به سه بخش تفکیک می‌شوند: (۱) فرایند نوآوری، (۲) فرایند عملیاتی، و (۳) فرایند خدمات پس از فروش. در واقع این فرایندها زنجیره‌ی ارزش سازمان را تشکیل می‌دهند. (به نمایشگر ۲ نگاه کنید).

هر فرایندی که در زنجیره ارزش یک سازمان نباشد جزو فعالیت فاقد ارزش افزوده^۸ تلقی می‌شود. فعالیت فاقد ارزش افزوده به فعالیتی اطلاق می‌شود که می‌توان آن را بدون وارد شدن لطمه به کیفیت محصولات، عملکرد یا ارزش‌های مورد نظر حذف کرد. شناسایی و حذف فعالیت‌های فاقد ارزش افزوده به سازمان این امکان را می‌دهد که محصولات و خدمات خود را با کیفیت بالا و قیمت پایین به مشتریان عرضه نماید.

برای سنجش و ارزیابی موفقیت در انجام فرایندها باید معیارهایی وجود داشته باشد، معیارهای اندازه‌گیری این دیدگاه عبارتند از: بهبود کیفیت، کاهش چرخه‌ی زمانی، حداکثر کردن تولید و توان عملیاتی، کاهش هزینه‌های هر مرحله، کاهش هزینه‌های هر فعالیت مالی، کاهش میزان ضایعات و دوباره کاری‌ها، و افزایش ضریب کارایی.

دیدگاه ابداعات و آموزش

پرسش کلیدی: برای دستیابی به اهدافمان، چگونه خود را در مقابل تغییرات و پیشرفت‌ها تقویت کنیم؟ دیدگاه مشتری مداری و رویه‌های داخلی بر موفقیت در عرصه‌ی رقابتی تأکید دارد. اما اهداف موفقیت در حال تغییر است و رقابت سخت جهانی مستلزم این است که سازمان‌ها پیشرفت‌های مداومی را برای بهبود محصولات یا خدماتشان داشته باشند و بتوانند محصولات و خدمات جدید خود را به مشتریان معرفی نمایند. توانایی سازمان برای نوآوری، پیشرفت، یادگیری و آموزش مستقیماً با ارزش آن سازمان در ارتباط است. یعنی تنها از طریق توانایی تولید

سیستم اخبار و حسابداری اخبار آرک

آموزش نامحدود سه ماه پشتیبانی کارانتهی مادام العمر

Ark

سازگار با سیستم

حسابداری و مالی

و سایر سیستم‌ها

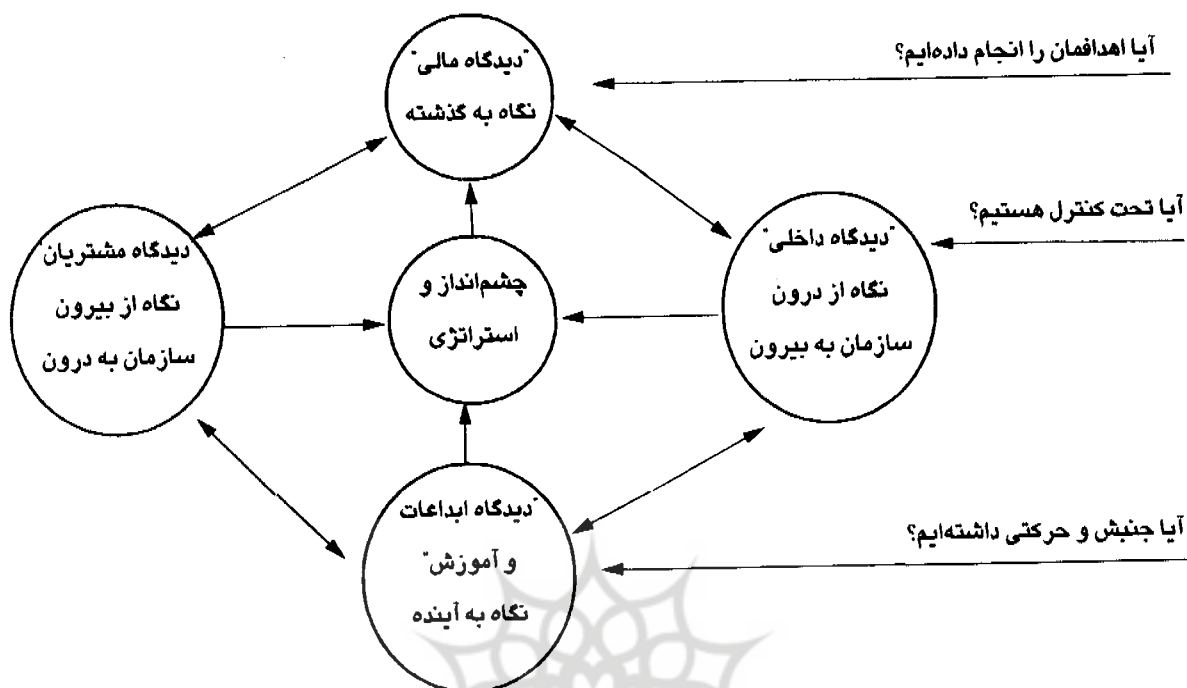
در دسترس است

محصولات جدید، ارزش بیش تری برای مشتری ایجاد می‌شود. دیدگاه ابداعات و آموزش بر هدف توسعه متمرکز است تا اطمینان دهد که سازمان رشد می‌کند و ثروت سهامداران نیز افزایش می‌یابد. در این دیدگاه، هدف اصلی سازمان دستیابی به ثبات در تولید و فروش محصولات جدید است تا بهبود وضع محصولات موجود. اندازه‌های این دیدگاه عبارتند از: ۱) درصد درآمدهای حاصله ناشی از هزینه‌های تحقیق و توسعه و ۲) درصد فروش‌های جدید ناشی از محصولات جدید. به عنوان مثال، اگر فروش محصولات جدید در حال کاهش باشد، مدیران سازمان باید بررسی نمایند که آیا مشکل ایجاد شده ناشی از طراحی محصول جدید است یا معرفی و شناسایی محصول جدید. به منظور فراهم کردن زیر ساخت‌هایی که سازمان برای بهبود مستمر و رشد پایدار نیاز دارد باید مواردی از قبیل صلاحیت و توانایی کارکنان، وضعیت فرهنگ و رضایت کارکنان، انگیزش و محرک، و توانایی سیستم‌های اطلاعاتی سازمان مورد توجه قرار گیرند.

نمایشگر ۳ نشان می‌دهد که چگونه تقویت روحیه و انگیزه‌ی کارکنان، نرخ بازدهی سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد. با افزایش روحیه و انگیزه‌ی کارکنان، پیشنهاد‌های بیش تری از سوی کارکنان در رابطه با کاهش دوباره کاری‌ها، ضایعات و تولید محصولات با کیفیت بهتر به سازمان ارائه می‌شود. این عوامل منجر به کاهش هزینه‌ها و افزایش نرخ بازده سرمایه‌گذاری می‌شوند. از سوی دیگر تقویت روحیه‌ی کارکنان موجبات رضایت‌مندی مشتریان را نیز فراهم می‌نماید. زمانی که مشتریان احساس رضایت‌مندی نمایند معاملات بیش تری را با سازمان انجام می‌دهند که این عامل نیز موجب افزایش نرخ بازدهی سرمایه‌گذاری می‌گردد.

پرسش کلیدی: از دیدگاه مالی برای موفق شدن، چگونه باید به سهامداران نگاه کنیم؟ در این دیدگاه، اکثر سازمان‌ها سود را به عنوان اندازه‌ی موفقیت در نظر می‌گیرند و از روش‌های مبتنی بر بازده نظیر بازدهی دارایی‌ها و بازدهی حقوق صاحبان سهام برای اندازه‌گیری عملکرد استفاده می‌کنند. عده‌ای از محققین معتقدند که یک رابطه نامطمئن بین موفقیت مالی و بهبود عملیات وجود دارد. چهار دلیل عمده وجود دارد که نشان می‌دهند اندازه‌های مالی به تنهایی برای ارزیابی عملکرد کافی نیستند: ۱) معیارهای مالی اهداف کوتاه مدت را اندازه‌گیری می‌کنند و به اهداف بلندمدت توجهی ندارند؛ ۲) این اندازه‌ها گذشته را اندازه‌گیری می‌کنند و به آینده توجهی ندارند؛ ۳) اهداف غیرمالی نظیر تامین نیازهای مشتریان، افزایش توان رقابت یا کیفیت محصولات را نمی‌توان با اندازه‌های مالی اندازه‌گیری کرد؛ ۴) اندازه‌های مالی بر

شکل ۵- ارزیابی متوازن در یک نگاه

مهم‌ترین هستند متمرکز می‌سازد.

۲) ارائه گزارش یکپارچه^۹: ارزیابی متوازن یک گزارش یکپارچه از اندازه‌های مهم موفقیت سازمان به دست می‌دهد. در صورتی که در اکثر سازمان‌ها، این اندازه‌ها در گزارش‌های متفاوتی که متناسب با نیازهای تخصصی و اجرایی‌شان می‌باشد منتشر می‌شوند.

۳) اجتناب از بهینه‌سازی‌های فرعی^{۱۰}: چون همه‌ی اندازه‌های مهم در یک گزارش یکپارچه ارائه می‌شوند، مدیران می‌توانند بلافاصله مشاهده کنند که آیا بهبود در یک زمینه منجر به تحمل هزینه در زمینه‌ی دیگر خواهد شد یا خیر.

تفاوت ارزیابی متوازن با سایر سیستم‌های کنترلی

ارزیابی متوازن با سایر سیستم‌های کنترلی تفاوت‌هایی دارد که برخی از مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: ۱) اکثر سیستم‌های کنترلی عمدتاً توسط کارشناسان مالی طراحی و اجرا می‌شوند ولی ارزیابی متوازن مستلزم مشارکت مدیریت ارشد در شناسایی و معرفی اهداف و نظرات سازمان‌ها است. ۲) اغلب سیستم‌های کنترلی به شاخص‌های متاخر^{۱۱} تاکید دارند ولی ارزیابی متوازن به شاخص‌های پیشرو^{۱۲} توجه دارد. شاخص‌های پیشرو نشان می‌دهند تا چه میزان اهداف پیش‌بینی شده تحقق خواهند یافت، مانند کاهش چرخه‌ی زمانی یا حداکثر کردن تولید و توان

تامین نیازهای اطلاعاتی سهامداران تاکید دارند و نیازهای اطلاعاتی سایر ذی‌نفعان (نظیر مشتریان، دولت و کارکنان) را تامین نمی‌نمایند.

بنابراین اندازه‌های مالی باید همراه با اندازه‌های عملیاتی مورد توجه قرار گیرند. این ترکیب ارزیابی عملکرد، ارزیابی متوازن نامیده می‌شود. بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که ارزیابی متوازن جایگزینی برای معیارهای اندازه‌گیری مالی نیست بلکه مکمل آن‌ها است. ارزیابی متوازن علاوه بر این که یک سیستم اندازه‌گیری است یک سیستم مدیریت نیز می‌باشد.

ارزیابی متوازن با ایجاد سیستم اندازه‌گیری، مدیریت را قادر می‌سازد تا از ابعاد و زمینه‌های مختلف سازمان خود به شکل نظام‌مند آگاه شود.

مزایای اجرای ارزیابی متوازن

تجربه‌ی سازمان‌هایی که ارزیابی متوازن را به اجرا گذاشته‌اند نشان می‌دهد که این نوع ارزیابی سه مزیت عمده دارد:

۱) محدود کردن معیارهای عملکرد: ارزیابی متوازن اطلاعات مهم و مورد نیاز سازمانی را فراهم می‌سازد. به عبارت دیگر، ارزیابی متوازن مدیران را جهت تاکید بر معیارهایی که

سیستم حسابداری مالی آرک

آموزش جامع و مفصل . سه ماه پشتیبانی . کاراختی مادام العمر

شرکت آرک

آفرینش رایانه کیهان (تهران)

دفتر مرکزی : ۲۲۵۶۵۴۶

۲۲۵۰۱۸۳ - ۲۲۵۳۹۷۱

عملیاتی. شاخص‌های متاخر آثار و نتایج شاخص‌های پیشرو را منعکس می‌نمایند، مانند کاهش بهای تمام شده که نتیجه‌ی کاهش چرخه‌ی زمانی یا حداکثر کردن تولید است. ۳) در بیش‌تر سیستم‌های کنترلی از اندازه‌گیری‌های پایین به بالا^{۱۳} استفاده می‌شود ولی در سیستم ارزیابی متوازن از اندازه‌گیری‌های بالا به پایین^{۱۴} استفاده می‌گردد. سایر تفاوت‌ها در نمایشگر ۴ نشان داده شده است.

نتیجه

به طور خلاصه، ارزیابی متوازن یک سیستم اندازه‌گیری عملکرد است که کوشش می‌کند تا کل عملکرد سازمان را از چهار دیدگاه مشتریان، رویه‌های داخلی، ابداعات و آموزش، و مالی اندازه‌گیری نماید. ارزیابی متوازن به توجه مدیریت به عوامل مربوط و موثر بر عملکرد سازمان تاکید دارد و کمک می‌کند تا موانع موجود از بین برود. ارزیابی عملکرد در مقایسه با سایر سیستم‌های کنترلی تمرکز بر آینده دارد تا گذشته (به نمایشگر ۵ نگاه کنید).

پی‌نوشت

- 1- The Balanced Scorecard
- 2- Customer Perspective
- 3- Internal Perspective
- 4- Innovation Perspective
- 5- Financial Perspective
- 6- Lead Time
- 7- Value Chain
- 8- Non-Value-Added Activities
- 9- Consolidated Presentation
- 10- Avoids Sub-optimization
- 11- Lagging Indicators
- 12- Leading Indicators
- 13- Bottom Up Measures
- 14- Top Down Measures

منابع

- ۱- فخاریان، ابوالقاسم، ارزیابی متوازن - ابزار پیشبرد استراتژی، مجله‌ی حسابداری، شماره ۱۵۴، مرداد ۱۳۸۲.
- 2- Robert Kaplan & David Norton, The Balanced Scorecard-Measure that Drive Performance, 1992.
- 3- Nigel Penny, Measuring Business Performance: A New Framework, Perspective, Quarterly Journal of ACCA, HongKong, summer 2001.
- 4- Evaluation, Vol 1, Issue 2, April 1999.
- 5- www.ChrisFoxInc.com

اصول برترین تمهیدات حسابرسی نهادهای بین‌المللی

رئیس سازمان بین‌المللی ارائه و مورد بحث و مذاکره قرار دهد.

اصل ۵

حسابرس خارجی باید حق و اختیار گزارش نتایج و یافته‌های حسابرسی به کشورهای ذی‌نفع از کانال هیات رئیس داشته باشد. ۱-۵- حسابرس باید گزارشی از صورت‌های مالی برای هیات رئیس صادر کند.

۲-۵- حسابرس می‌تواند گزارش‌هایی را در زمینه‌ی موضوعات مالی، حسابرسی عملکرد یا گزارش‌های خاص در هر موضوع که به نظر مهم هستند، مانند بی‌کفایتی منابع و نیز گزارش‌هایی در زمینه‌ی کار حسابرسی به هیات رئیس ارائه کند. ۳-۵- حسابرس به تنهایی مسئول محتوای گزارش حسابرسی می‌باشد. اما باید به مدیریت فرصتی برای ارائه‌ی نظرات و توضیحات بدهد.

۴-۵- حسابرس باید در برنامه‌ای زمان‌بندی شده به هیات رئیس گزارش دهد.

۵-۵- حسابرس باید در نشست‌های مناسبی برای ارائه‌ی گزارش حسابرسی به هیات رئیس دعوت شود.

۶-۵- گزارش‌های حسابرس باید عموماً قابل دسترسی باشند. موارد استثنا باید براساس معیارهای روشن و مربوط به اطلاعات طبقه‌بندی شده باشد.

۷-۵- گزارش‌های حسابرسی باید به کشورهای عضو ارسال شود تا اطلاعات لازم به دست آید.

۸-۵- مسئولیت اجرای توصیه‌های حسابرسی برعهده‌ی مدیریت خواهد بود. به هر حال حسابرس باید مرتب به هیات رئیس در زمینه‌ی پیشرفت در انجام توصیه‌های قبلی حسابرسی گزارش دهد.

اصل ۶

حسابرس برون سازمانی استانداردهای حرفه‌ای و اخلاقی مربوط را رعایت می‌کند

۱-۶- حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی با توجه به استانداردهای اینتوسای و سایر استانداردهای حسابرسی بین‌المللی عموماً پذیرفته شده انجام خواهد شد.

۲-۶- حسابرس باید به وضوح به استانداردهای حسابرسی مربوط در گزارش حسابرسی اشاره کند.

اصل ۷

حسابرس برون سازمانی در فضایی باز و به روشی شفاف و

استفاده از منابع مالی و انسانی و نیز سایر منابع از جمله بررسی سیستم‌های اطلاعات نظام پایش و رهگیری و اندازه‌گیری عملکرد و روش‌های مورد عمل در نهاد حسابرسی شده در رفع ناکارآمدی‌های شناسایی شده، حسابرسی اثربخشی عملکرد با توجه به دست‌یابی به اهداف موسسه مورد حسابرسی و حسابرسی آثار عملی فعالیت‌ها در مقایسه با آثار مورد نظر.

۳-۵- به منظور پیش‌گیری از تفاسیر تنگ‌نظرانه از اختیارات حسابرس نیاز است تا حسابرس بتواند به هیات رئیس در مورد هر مورد مهم گزارش دهد.

۳-۶- حسابرس و کارکنان حسابرسی به هرگونه اطلاعات و کارکنانی که برای اجرای حسابرسی ضروری تشخیص می‌دهند دسترسی نامحدود خواهد داشت.

اصل ۴

حسابرس خارجی باید منابع کافی و مناسب برای انجام حسابرسی داشته باشد

۴-۱- سازمان بین‌المللی باید تسهیلات و منابع مناسب را برای اجرای مناسب حسابرسی فراهم و تمام هزینه‌ی آن را تقبل کند.

۲-۴- سازمان بین‌المللی باید بودجه‌ی رسمی و کافی را برای خدمات حسابرسی برون سازمانی با مشاوره‌ی حسابرس تدارک ببیند.

۳-۴- برخی موسسات بین‌المللی ممکن است نقش حسابرس برون سازمانی سازمان‌های بین‌المللی را قبول نکنند، مگر آن که همه‌ی هزینه‌ها پرداخت شود. از سوی دیگر برخی نیز مجاز به اخذ هیچ‌گونه پولی جز از پارلمان خود نیستند. به هر حال چنین تفاوت‌هایی نباید به تبعیض بین موسسات عالی حسابرسی در تعیین حسابرس برون سازمانی منتهی شود. تا زمانی که همه‌ی هزینه‌ها پرداخت نشده است، حسابرس برون سازمانی باید هزینه‌ی کامل را برای هیات رئیس افشا کند تا شفافیت افزایش یابد.

۴-۴- در صورتی که منابع در اختیار برای حسابرسی از نظر کمی و کیفی ناکافی باشد، این موضوع باید به هیات رئیس گزارش شود و نیز عواقب و تبعات این مشکل و راه‌حل‌های پیشنهادی نیز ارائه گردد. به‌طور طبیعی در یک وضعیت رقابتی موضوعات مربوط به بودجه زمانی مطرح می‌شوند که حسابرس تعیین و منصوب شده باشد.

۴-۵- در وضعیت غیر رقابتی یا در شرایطی که وضعیت اصلاً تغییر کرده باشد، حسابرس باید قبل از تصویب بودجه، فرصت ارائه‌ی گزارش و مذاکره درباره‌ی نیازمندی‌های بودجه را به هیات

سیستم دبیرخانه . پایکافی . تایپ آرک

آموزش نامحدود . سه ماه پشتیبانی . کاراختی هادام العمر

0112

عادلاته انتخاب شود.

۱-۷ حسابرس باید توسط هیات رئیسه و مستقل از مدیریت انتخاب شود.

۲-۷ فرآیند انتخاب حسابرس باید توسط هیات رئیسه مشخص شود و در اختیار کشورهای عضو قرار گیرد. اطلاعات مربوط به انتصابات زمانبندی شده‌ی آینده نیز ضروری است.

۳-۷ باید توسط هیات رئیسه معیارهای روشن و باز در مورد انتخاب حسابرس طرح‌ریزی گردد. این معیارها می‌توانند مبتنی بر اصل گردش بین موسسات عالی حسابرسی کشورهای عضو باشند و به طریقی که توسط هیات رئیسه تصمیم‌گیری می‌شود و شامل عوامل و فاکتورهایی مانند صلاحیت‌های فنی و حرفه‌ای حسابرس و هزینه‌های برآوردی موسسه عالی حسابرسی داوطلب قبول حسابرسی باشند.

۴-۷ هیات رئیسه باید مدت انتصاب حسابرس را حداکثر ۸ سال مشخص نماید. عوامل و فاکتورهایی که ممکن است مدت زمان تصدی و اشتغال مسئولیت حسابرسی را تحت تاثیر قرار دهند عبارتند از: هزینه‌ها، در دسترس بودن حسابرسان، محدودیت مدت استخدام حسابرس و درگیری تعداد بیشتر موسسات عالی حسابرسی در امر حسابرسی. برای سازمان‌های بزرگ‌تر و پیچیده‌تر مدت زمان تصدی نباید کم‌تر از ۴ سال باشد.

۵-۷ فرآیند انتخاب باید به همه‌ی کشورهای عضو اجازه‌ی مشارکت دهد تا اطمینان از شفافیت و سلامت فرایند انتخاب حاصل گردد.

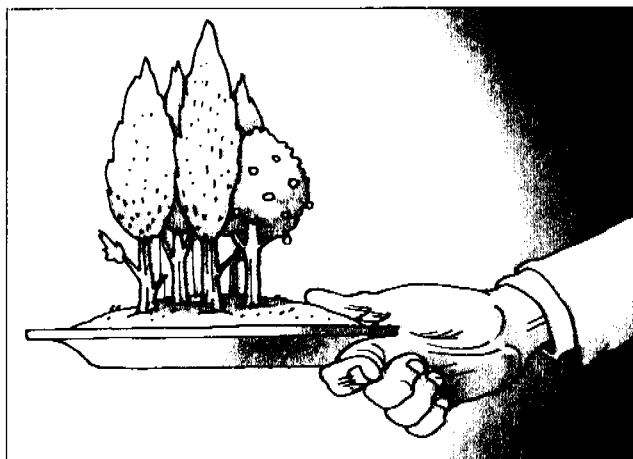
۶-۷ فرآیند انتخاب باید فرصت‌هایی برابر را برای همه‌ی کشورهای عضو فراهم کند تا به عنوان حسابرس برون سازمانی انتخاب شوند. هیات رئیسه می‌تواند معیارهایی را تدوین کند تا موسسات عالی حسابرسی کشورهای در حال توسعه نیز اشتیاق پذیرش مسئولیت حسابرس برون سازمانی یا مشارکت در آن را داشته باشند.

۷-۷ در زمان برگزاری مناقصه رقابتی برای دعوت از موسسات عالی حسابرسی سازمان‌های بین‌المللی کشورهای عضو و موسسات عالی حسابرسی درگیر، باید استانداردها و رویه‌های تدارک رعایت گردد.

۸-۷ داوطلبان قبول مسئولیت حسابرسی باید تجارب و معلومات جامعی در امر حسابرسی و رسیدگی به عملیات مالی دولتی داشته باشند. هم چنین معلومات خوبی از حداقل یکی از زبان‌های اصلی رسمی سازمان بین‌المللی مورد حسابرسی داشته باشند.

مالی منتشر شود.

- دانشمندان محیط‌زیست باید استانداردهایی را برای رویه‌های حسابداری محیط‌زیست وضع کنند.
- پژوهش و مطالعه‌ی حسابداری محیط‌زیست باید تشویق شود و در تمام سطوح توسعه یابد.
- معرفی حسابداری محیط‌زیست باید به‌وسیله مدیریت و مقامات اداری در تمام سطوح انجام پذیرد.
- حسابداری محیط‌زیست و واحدهای آماری باید در سازمان‌های مختلف با دستورالعمل واضح گنجانده شود.
- حساب‌های جداگانه‌ای برای مخارج زیست‌محیطی افتتاح شود. این امر، اندازه‌گیری و گزارش مخارج و عملکرد زیست‌محیطی هر شرکت را مقدور خواهد ساخت.
- هر دو رویکرد طبیعی و پولی می‌بایست به کار رود.

زیست‌محیطی فراهم می‌کند. این اطلاعات اولین گام رویکرد پولی تلقی می‌شود. به‌رغم مشکلات رویکرد پولی، آن مزایای فراوانی دارد که افراد را قادر می‌سازد تا در مورد سود یا زیان عملکردهای زیست‌محیطی آگاهی یابند و به شاخص‌های اقتصادی تعدیل شده از لحاظ محیط‌زیست برسند. نمایشگر دیدگاه‌های مختلف طبقه‌بندی‌های حسابداری محیط‌زیست را در تمام سطوح نشان می‌دهد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

برای دستیابی به توسعه‌ی پایدار (SD)، سیاست‌های متعددی وجود دارد که باید از آنها پیروی کرد. اجرای این سیاست‌ها مستلزم پذیرش سیاست‌های محتاطانه‌ی دیگری مثل ارزیابی اثرات زیست‌محیطی، مناطق ذخایر طبیعی، دانستنی‌های زیست‌محیطی و سیاست‌های تصحیح‌کننده‌ای چون کنترل آلودگی، جابه‌جایی محل استقرار صنایع و نظارت بر آنها می‌باشد. سیاست‌های پیش‌گیرانه اهمیت بیش‌تری دارند چراکه این سیاست‌ها کمک می‌کنند تا اثرات منفی از منابع محیطی تا حدودی دور شوند و حسابداری محیط‌زیست یکی از با اهمیت‌ترین ابزارهای اندازه‌گیری، راهبری و کنترل توسعه‌ی پایدار در تمام سطوح می‌باشد.

با این وجود، حسابداری محیط‌زیست هنوز با مشکلات متعددی مثل کمبود حمایت اطلاعاتی و کارکنان ماهر و هم چنین فقدان اصول حسابداری روبه‌رو می‌باشد. جهت این زمینه در حسابداری پیشنهادها زیر ارائه می‌شود:

- حسابداری محیط‌زیست می‌بایست مسئول اندازه‌گیری عملکرد محیط‌زیست باشد و خصوصاً گزارش‌های آن باید در مجله‌های

- 1- Environmental
- 2- Sustainable Development
- 3- Environmental Accounting
- 4- Natural Resource Accounting
- 5- Ecological Accounting
- 6- Environmental Liabilities
- 7- Environmental Management system
- 8- National Income Accounting
- 9- Physical Approach
- 10- Monetary Approach

۱- بیگزاده، صدیف، ارزشگذاری منابع زیست‌محیطی، پیام سبز، شماره ۱۳۸۲، ۱۷.

2- A Raouf A hamid, Mohamed, "Theoretical Framework for Environmental Accounting Application on the Egyptian Petroleum Sector", The Egyptian Forum on Environment and Sustainable Development. Cairo, 2002.

3- Lowenstein, Wilhem, "Environment and Economic Accounting", statistics for Environment Policy, 2000.

4- Osborn, Dick, "Linking Ecological Accounting to Asset Management Plainng for local Authorities", at: www.lheerems.nsw.gov.au/eco-acc.

5- Abdel Raouf, Mohamed. "Green Contracting", at: www.shell.com/financial-Correspondent.